

Βρυξέλλες, 12.12.2022
C(2022) 9343 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για ευρυζωνικά δίκτυα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2.	ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΟΡΙΣΜΟΙ, ΕΙΔΗ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ.....	6
2.1	Πεδίο εφαρμογής.....	6
2.2	Ορισμοί.....	7
2.3	Είδη ευρυζωνικών δικτύων	9
2.3.1	Δίκτυα σταθερής υπερταχείας πρόσβασης.....	9
2.3.2	Δίκτυα κινητής πρόσβασης	10
2.3.3	Δίκτυα οπισθόζευξης.....	11
3.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 106 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ.....	11
4.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ.....	14
5.	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ	15
5.1	Πρώτος όρος: διευκόλυνση της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας.....	15
5.1.1	Τα δίκτυα ως παράγοντες διευκόλυνσης οικονομικών δραστηριοτήτων	15
5.1.2	Χαρακτήρας κινήτρου	16
5.1.3	Συμμόρφωση με άλλες διατάξεις του ενωσιακού δικαίου	16
5.2	Δεύτερος όρος: η ενίσχυση δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον.....	17
5.2.1	Θετικά αποτελέσματα της ενίσχυσης.....	17
5.2.2	Ανάγκη κρατικής παρέμβασης	17
5.2.3	Καταλληλότητα της ενίσχυσης ως μέσου πολιτικής.....	29
5.2.4	Αναλογικότητα της ενίσχυσης	33
5.2.5	Διαφάνεια, υποβολή εκθέσεων, παρακολούθηση της ενίσχυσης.....	45
5.3	Αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές	45
5.4	Στάθμιση των θετικών αποτελεσμάτων της ενίσχυσης έναντι των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	45
6.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΑΦΟΜΟΙΩΣΗΣ.....	46
6.1	Κοινωνικά κουπόνια.....	47
6.2	Κουπόνια συνδεσιμότητας	49
6.2.1	Πρώτος όρος: διευκόλυνση της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας	49
6.2.2	Δεύτερος όρος: η ενίσχυση δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον.....	50
7.	ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΥΘΗΣΗ	51
7.1	Διαφάνεια	51
7.2	Υποβολή εκθέσεων	52

7.3	Παρακολούθηση.....	53
8.	ΣΧΕΔΙΟ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	53
9.	ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	54

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για ευρυζωνικά δίκτυα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η συνδεσιμότητα είναι θεμελιώδες δομικό στοιχείο του ψηφιακού μετασχηματισμού. Έχει στρατηγική σημασία για την ανάπτυξη και την καινοτομία σε όλους τους οικονομικούς τομείς της Ένωσης, καθώς και για την κοινωνική και εδαφική συνοχή.
2. Η Ένωση έχει θέσει φιλόδοξους στόχους συνδεσιμότητας στην ανακοίνωση για τα Gigabit¹, στην ανακοίνωση με τίτλο «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης»², στην ανακοίνωση για την Ψηφιακή πυξίδα³ και στην πρότασή της για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος πολιτικής 2030 «Πορεία προς την ψηφιακή δεκαετία»⁴ (στο εξής: πρόταση DDPP).
3. Στην ανακοίνωση για τα Gigabit, η Επιτροπή έθεσε τους ακόλουθους στόχους συνδεσιμότητας για το 2025: α) όλα τα νοικοκυριά της Ένωσης, αγροτικά ή αστικά, θα πρέπει να έχουν συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο, με ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 100 Mbps, με δυνατότητα αναβάθμισης σε 1 Gbps· β) οι κοινωνικοοικονομικοί κινητήριοι μοχλοί, όπως οι ψηφιακά προσανατολισμένες επιχειρήσεις, τα σχολεία, τα νοσοκομεία και η δημόσια διοίκηση, θα πρέπει να επωφελούνται από ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps· και γ) όλες οι αστικές περιοχές και οι σημαντικές διαδρομές μεταφορών θα πρέπει να έχουν αδιάλειπτη κάλυψη 5G⁵.
4. Η ανακοίνωση με τίτλο «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης» εξηγεί ότι η έκφραση «100 Mbps, με δυνατότητα αναβάθμισης σε ταχύτητα Gigabit» αντικατοπτρίζει την προσδοκία της Επιτροπής ότι, καθώς προχωρεί η παρούσα δεκαετία, τα νοικοκυριά θα χρειάζονται όλο και περισσότερο ταχύτητα 1 Gbps⁶.

---

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 14ης Σεπτεμβρίου 2016, «Συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά - Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit», COM(2016) 587 final.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 19ης Φεβρουαρίου 2020, «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης», COM(2020) 67 final.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 9ης Μαρτίου 2021, «Ψηφιακή Πυξίδα 2030: η ευρωπαϊκή οδός για την ψηφιακή δεκαετία», COM(2021) 118 final.

⁴ Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος πολιτικής 2030 «Πορεία προς την ψηφιακή δεκαετία», COM(2021) 574 final, 2021/0293(COD).

⁵ Ενότητα 3 της ανακοίνωσης για τα Gigabit.

⁶ Σημείωση 3 της ανακοίνωσης με τίτλο «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης».

5. Η ανακοίνωση για την ψηφιακή πυξίδα ορίζει, ως στόχο συνδεσιμότητας για το 2030, ότι όλα τα νοικοκυριά της Ένωσης θα πρέπει να καλύπτονται από δίκτυο Gigabit⁷, και ότι όλες οι κατοικημένες περιοχές θα πρέπει να καλύπτονται από 5G⁸. Η πρόταση DDPP τονίζει ότι «[ο]ι κοινωνικές ανάγκες για εύρος ζώνης τηλεφόρτωσης και μεταφόρτωσης αυξάνονται συνεχώς. Έως το 2030 δίκτυα με ταχύτητες gigabit θα πρέπει να είναι διαθέσιμα υπό προσβάσιμους όρους για όλους όσοι χρειάζονται ή επιθυμούν τέτοια χωρητικότητα.»⁹
6. Για να επιτευχθούν οι στόχοι της Ένωσης για το 2025 και το 2030, απαιτούνται επαρκείς επενδύσεις. Οι εν λόγω επενδύσεις προέρχονται κατά κύριο λόγο από ιδιώτες επενδυτές και μπορούν να συμπληρώνονται, εφόσον είναι αναγκαίο, με δημόσιους πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.
7. Η πανδημία COVID-19 τόνισε τη σημασία των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών υψηλών επιδόσεων για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τους δημόσιους οργανισμούς. Στις 27 Μαΐου 2020 η Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της για ένα μεγάλο σχέδιο ανάκαμψης για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας, το μέσο NextGenerationEU¹⁰. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: MAA) που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹¹ αποτελεί μέρος του εν λόγω σχεδίου. Μία από τις βασικές προτεραιότητες του MAA είναι η στήριξη της ψηφιακής μετάβασης, μέσω μέτρων συνδεσιμότητας που αποσκοπούν ειδικότερα στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών και στην αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς όσον αφορά την ανάπτυξη δικτύων υψηλών επιδόσεων. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241, κάθε κράτος μέλος πρέπει να αφιερώνει τουλάχιστον το 20 % της διατιθέμενης χρηματοδότησης σε μέτρα για την προώθηση της ψηφιακής μετάβασης.
8. Επίσης, τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας. Ο στόχος της Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία¹² και στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

---

⁷ Κατά το παρόν στάδιο ανάπτυξης, τα δίκτυα οπτικής ίνας μέχρι την κατοικία, οπτικής ίνας μέχρι το κτίριο και τα καλωδιακά δίκτυα υψηλών επιδόσεων (τουλάχιστον DOCSIS 3.1) είναι σε θέση να παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης 1 Gbps.

⁸ Ενότητα 3.2 της ανακοίνωσης με τίτλο «Ψηφιακή πυξίδα».

⁹ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 7 της πρότασης DDPP.

¹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 27ης Μαΐου 2020, «*Η ώρα της Ευρώπης: ανασύνταξη και προετοιμασία για την επόμενη γενιά*», COM(2020) 456 final.

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17). Βλ. επίσης κανονισμό (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στήριξη της ανάκαμψης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (ΕΕ L 433I της 22.12.2020, σ. 23).

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 11ης Δεκεμβρίου 2019, «*Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία*», COM(2019) 640 final.

Συμβουλίου¹³, δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς έναν θεμελιώδη ψηφιακό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Μία από τις ουσιαστικές συνιστώσες του ψηφιακού μετασχηματισμού της Ένωσης είναι η ανάπτυξη ασφαλών και αποδοτικών δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών που συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη των κύριων περιβαλλοντικών στόχων της Ένωσης. Ταυτόχρονα, τα ίδια τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών θα πρέπει να καταστούν πιο βιώσιμα και αποδοτικότερα ως προς τη χρήση της ενέργειας και των πόρων.

9. Ο τομέας των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, μετά από συστηματική διαδικασία απελευθέρωσης, διέπεται πλέον από τομεακές κανονιστικές ρυθμίσεις. Η οδηγία (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁴ παρέχει το κανονιστικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.
10. Η πολιτική ανταγωνισμού και, ειδικότερα, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της ψηφιακής στρατηγικής και στην ανάπτυξη συντονισμένης επενδυτικής στρατηγικής για τη συνδεσιμότητα. Στόχος του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα των ευρυζωνικών συνδέσεων είναι να διασφαλιστεί ότι οι κρατικές ενισχύσεις θα οδηγήσουν σε υψηλότερο επίπεδο ευρυζωνικής κάλυψης και χρήσης από ό,τι θα συνέβαινε χωρίς κρατική παρέμβαση, ενώ παράλληλα θα προωθούν ποιοτικότερες, πιο προσιτές υπηρεσίες και ευνοϊκές για τον ανταγωνισμό επενδύσεις. Κάθε κρατική παρέμβαση θα πρέπει να περιορίζει όσο το δυνατόν περισσότερο τον κίνδυνο παραγκωνισμού των ιδιωτών επενδυτών, αλλοίωσης των κινήτρων των εμπορικών επενδύσεων και, εντέλει, στρέβλωσης του ανταγωνισμού αντίθετα προς το κοινό συμφέρον.
11. Το 2020 η Επιτροπή δρομολόγησε αξιολόγηση των κατευθυντήριων γραμμών για τα ευρυζωνικά δίκτυα του 2013¹⁵ προκειμένου να αξιολογήσει αν αυτές εξακολουθούσαν να είναι κατάλληλες για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Από τα πορίσματα¹⁶ προέκυψε ότι μολονότι, καταρχήν, οι κανόνες λειτούργησαν αποτελεσματικά, χρειάζονταν στοχευμένες προσαρμογές ώστε να αποτυπωθούν οι πρόσφατες εξελίξεις στην αγορά και την τεχνολογία και να ληφθούν υπόψη οι νομοθετικές εξελίξεις και οι τρέχουσες προτεραιότητες¹⁷.

---

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 («ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα») (ΕΕ L 243, της 9.7.2021, σ. 1).

¹⁴ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (ΕΕ L 321 της 17.12.2018, σ. 36).

¹⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 26ης Ιανουαρίου 2013, «Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την εφαρμογή των κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων όσον αφορά την ταχεία ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων» (ΕΕ C 25 της 26.1.2013) (στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές για τα ευρυζωνικά δίκτυα του 2013).

¹⁶ Βλ. το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της 7ης Ιουλίου 2021, SWD(2021) 195 final.

¹⁷ Βλ. το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την περίληψη της αξιολόγησης των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών της 7ης Ιουλίου 2021, SWD(2021) 194 final.

2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΟΡΙΣΜΟΙ, ΕΙΔΗ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ

2.1 Πεδίο εφαρμογής

12. Για να αποφευχθεί η αδικαιολόγητη στρέβλωση ή ο κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά λόγω των κρατικών ενισχύσεων και τυχόν σημαντικές επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Συνθήκη) θεσπίζει την αρχή της απαγόρευσης των κρατικών ενισχύσεων. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ενισχύσεις αυτές ενδέχεται να συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφοι 2 και 3 της Συνθήκης.
13. Τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιούν στην Επιτροπή κάθε σχέδιο χορήγησης κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εκτός εάν η ενίσχυση αφορά μία από τις κατηγορίες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 109 της Συνθήκης¹⁸.
14. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή θα αξιολογεί, βάσει του άρθρου 106 παράγραφος 2, του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο α) και του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, τη συμβατότητα κρατικών ενισχύσεων για την ανάπτυξη και τη χρήση σταθερών και κινητών ευρυζωνικών δικτύων και υπηρεσιών.
15. Οι κρατικές παρεμβάσεις που δεν πληρούν έναν από τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση. Κατά συνέπεια, δεν υπόκεινται στην αξιολόγηση της συμβατότητας που καθορίζεται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
16. Ειδικότερα, η ενωσιακή χρηματοδότηση που υπόκειται σε κεντρική διαχείριση από τα θεσμικά και λοιπά όργανα, οργανισμούς, κοινές επιχειρήσεις ή άλλους φορείς της Ένωσης και δεν τελεί υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο των κρατών μελών¹⁹ δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.
17. Ενισχύσεις για την ανάπτυξη και τη χρήση ευρυζωνικών δικτύων και υπηρεσιών δεν μπορούν να χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων²⁰.
18. Κατά την αξιολόγηση ενίσχυσης που χορηγείται σε επιχείρηση για την οποία εκκρεμεί εντολή ανάκτησης κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής, με την οποία μια

¹⁸ Για παράδειγμα, κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

¹⁹ Όπως η χρηματοδότηση που παρέχεται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για τη σύσταση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) αριθ. 283/2014 (ΕΕ L 249 της 14.7.2021, σ. 38).

²⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων», ενότητα 2.2 (ΕΕ C 249 της 31.7.2014, σ. 1).

ενίσχυση έχει κηρυχθεί παράνομη και ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη το ποσό της ενίσχυσης που απομένει να ανακτηθεί²¹.

2.2 Ορισμοί

19. Για τους σκοπούς των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
- α) «ευρυζωνικό δίκτυο»: δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972, το οποίο παρέχει ευρυζωνικές υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (στο εξής: ευρυζωνικές υπηρεσίες)
  - β) «δίκτυο πρόσβασης»: το τμήμα ευρυζωνικού δικτύου που συνδέει το δίκτυο οπισθόζευξης με τις εγκαταστάσεις ή τις συσκευές του τελικού χρήστη
  - γ) «δίκτυο σταθερής πρόσβασης»: ευρυζωνικό δίκτυο που παρέχει υπηρεσίες μετάδοσης δεδομένων σε τελικούς χρήστες σε σταθερή θέση, με τη χρήση διαφόρων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων τεχνολογιών καλωδιακής σύνδεσης, ψηφιακών συνδρομητικών γραμμών (στο εξής: DSL), οπτικών ινών και ασύρματων δικτύων
  - δ) «δίκτυο σταθερής υπερταχείας πρόσβασης»: δίκτυο σταθερής πρόσβασης που παρέχει ευρυζωνικές υπηρεσίες ταχύτητας καταφόρτωσης τουλάχιστον 100 Mbps (στο εξής: σταθερές υπερταχείες ευρυζωνικές υπηρεσίες)
  - ε) «δίκτυο κινητής πρόσβασης»: ασύρματο δίκτυο επικοινωνιών το οποίο παρέχει συνδεσιμότητα σε τελικούς χρήστες σε οποιαδήποτε θέση στην περιοχή που καλύπτεται από το δίκτυο με τη χρήση ενός ή περισσότερων προτύπων διεθνών κινητών τηλεπικοινωνιών (στο εξής: IMT)
  - στ) «δίκτυο οπισθόζευξης»: το τμήμα του δικτύου που συνδέει το δίκτυο πρόσβασης με το δίκτυο κορμού. Αποτελεί το τμήμα του δικτύου όπου συγκεντρώνεται η κίνηση όλων των τελικών χρηστών
  - ζ) «δίκτυο κορμού»: το κεντρικό δίκτυο το οποίο διασυνδέει δίκτυα οπισθόζευξης από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές ή περιφέρειες
  - η) «ενεργητικό δίκτυο»: ευρυζωνικό δίκτυο με ενεργητικά στοιχεία (για παράδειγμα αναμεταδότες, δρομολογητές και διακόπτες, ενεργητικές κεραίες) και παθητικά στοιχεία (για παράδειγμα αγωγούς, πυλώνες, ιστούς, ανενεργές οπτικές ίνες, κυτία σύνδεσης και φρεάτια)
  - θ) «υποδομή»: ευρυζωνικό δίκτυο χωρίς ενεργητικά στοιχεία, το οποίο συνήθως περιλαμβάνει υλική υποδομή, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 δεύτερη παράγραφος σημείο 2 της οδηγίας 2014/61/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

²¹ Βλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, TWD κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-244/93 και T-486/93, EU:T:1995:160, σκέψη 56. Βλ. επίσης την ανακοίνωση της Επιτροπής «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων» (ΕΕ C 247 της 23.7.2019, σ. 1).

Συμβουλίου²², και καλώδια (συμπεριλαμβανομένων ανενεργών οπτικών ινών και καλωδίων χαλκού)·

- ι) «περίοδος αιχμής»: το χρονικό διάστημα της ημέρας που διαρκεί τυπικά μία ώρα, κατά το οποίο το φορτίο δικτύου βρίσκεται συνήθως στη μέγιστη τιμή·
- ια) «συνθήκες περιόδου αιχμής»: οι συνθήκες υπό τις οποίες αναμένεται να λειτουργεί το δίκτυο κατά την «περίοδο αιχμής»·
- ιβ) «εξυπηρετούμενες εγκαταστάσεις»: οι εγκαταστάσεις των τελικών χρηστών στις οποίες, κατόπιν αιτήματος των τελικών χρηστών και εντός 4 εβδομάδων από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος, ο φορέας εκμετάλλευσης μπορεί να παρέχει ευρυζωνικές υπηρεσίες (ανεξάρτητα από το αν οι εν λόγω εγκαταστάσεις είναι ήδη συνδεδεμένες στο δίκτυο ή όχι). Στην περίπτωση αυτή, η τιμή που χρεώνει ο φορέας εκμετάλλευσης για την παροχή των εν λόγω ευρυζωνικών υπηρεσιών στις εγκαταστάσεις των τελικών χρηστών δεν πρέπει να υπερβαίνει τα συνήθη τέλη σύνδεσης. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να περιλαμβάνει πρόσθετο ή έκτακτο κόστος σε σύγκριση με τη συνήθη εμπορική πρακτική και, σε κάθε περίπτωση, δεν πρέπει να υπερβαίνει τη συνήθη τιμή στο οικείο κράτος μέλος. Η εν λόγω τιμή πρέπει να καθορίζεται από την αρμόδια εθνική αρχή·
- ιγ) «σχετικός χρονικός ορίζοντας»: ο χρονικός ορίζοντας που χρησιμοποιείται για την επαλήθευση σχεδιαζόμενων ιδιωτικών επενδύσεων και που αντιστοιχεί στο χρονικό πλαίσιο ανάπτυξης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του κράτους μέλους, του σχεδιαζόμενου δικτύου που χρηματοδοτείται με κρατικούς πόρους, αρχής γενομένης από τη στιγμή της δημοσίευσης της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με τη σχεδιαζόμενη κρατική παρέμβαση έως την έναρξη λειτουργίας του δικτύου, δηλαδή έως την έναρξη της παροχής υπηρεσιών χονδρικής ή λιανικής στο χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο. Ο σχετικός χρονικός ορίζοντας που λαμβάνεται υπόψη δεν μπορεί να είναι μικρότερος από 2 έτη·
- ιδ) «υπερδότηση»: η ανάπτυξη χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου επιπλέον ενός ή περισσότερων υφιστάμενων δικτύων σε συγκεκριμένη περιοχή·
- ιε) «παραγκωνισμός»: το οικονομικό αποτέλεσμα μιας κρατικής παρέμβασης που ευνοεί την αποθάρρυνση, την παρεμπόδιση, τη μείωση ή ακόμη και την εξάλειψη των ιδιωτικών επενδύσεων. Αυτό μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, αν οι ιδιώτες επενδυτές διαπιστώσουν ότι μειώνεται η κερδοφορία προηγούμενης ή σχεδιαζόμενης επένδυσής τους, εξαιτίας κρατικής ενίσχυσης σε εναλλακτική επένδυση, με αποτέλεσμα να αποφασίσουν να μειώσουν, να διακόψουν ή να αλλάξουν την επένδυσή τους, να αποσυρθούν εντελώς από την αγορά ή να μην εισέλθουν σε μια νέα αγορά ή γεωγραφική περιοχή·

²²

Οδηγία 2014/61/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για μέτρα μείωσης του κόστους εγκατάστασης υψίρρυθμων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 155 της 23.5.2014, σ. 1).

- ιστ) «ουσιαστική αλλαγή»: σημαντική βελτίωση που επιτυγχάνεται από χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους δίκτυα, με αποτέλεσμα σημαντικές νέες επενδύσεις στα ευρυζωνικά δίκτυα και σημαντικές νέες δυνατότητες στην αγορά όσον αφορά τη διαθεσιμότητα ευρυζωνικών υπηρεσιών, τη χωρητικότητα, την ταχύτητα ή άλλα σχετικά χαρακτηριστικά του δικτύου και τον ανταγωνισμό.
- ιζ) «ψηφιακό χάσμα»: το χάσμα μεταξύ των περιοχών ή περιφερειών που έχουν πρόσβαση σε επαρκείς ευρυζωνικές υπηρεσίες και όσων δεν έχουν.

2.3 Είδη ευρυζωνικών δικτύων

20. Για σκοπούς αξιολόγησης των κρατικών ενισχύσεων, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές κάνουν διάκριση μεταξύ των δικτύων σταθερής υπερταχείας πρόσβασης, των δικτύων κινητής πρόσβασης και των δικτύων οπισθόζευξης, όπως περιγράφονται περαιτέρω στις ενότητες 2.3.1, 2.3.2 και 2.3.3. Οι όροι «δίκτυα σταθερής υπερταχείας πρόσβασης» και «δίκτυα κινητής πρόσβασης» χρησιμοποιούνται εναλλάξ με τους όρους «σταθερά δίκτυα» και «κινητά δίκτυα», αντίστοιχα. Όλες οι ταχύτητες που αναφέρονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές καθορίζονται υπό συνθήκες περιόδου αιχμής.

2.3.1 Δίκτυα σταθερής υπερταχείας πρόσβασης

21. Κατά το παρόν στάδιο τεχνολογικής ανάπτυξης, υπάρχουν διάφοροι τύποι δικτύων σταθερής υπερταχείας πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένων των εξής: α) δικτύων οπτικών ινών (FTTx)²³, και β) προηγμένων αναβαθμισμένων καλωδιακών δικτύων που χρησιμοποιούν τουλάχιστον το πρότυπο «DOCSIS 3.0»²⁴. Τα ασύρματα δίκτυα, όπως ορισμένα δίκτυα σταθερής ασύρματης πρόσβασης²⁵ και τα δορυφορικά δίκτυα²⁶ ενδέχεται επίσης να είναι σε θέση να παρέχουν σταθερές υπερταχείες ευρυζωνικές υπηρεσίες.

²³ Ο όρος FTTx αναφέρεται σε διάφορα είδη δικτύων, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων οπτικής ίνας μέχρι το κτίριο (FTTB), οπτικής ίνας μέχρι την κατοικία (FTTH), οπτικής ίνας μέχρι τις εγκαταστάσεις (FTTP) και οπτικής ίνας μέχρι το κυτίο (FTTC). Ωστόσο, τα δίκτυα FTTC είναι σε θέση να παρέχουν σταθερές υπερταχείες υπηρεσίες μόνο όταν χρησιμοποιούν, σε βρόχους ορισμένου μήκους, διανυσμάτωση [vectoring – τεχνολογία που βελτιώνει τις επιδόσεις του VDSL (ψηφιακή συνδρομητική γραμμή πολύ υψηλής ταχύτητας)].

²⁴ Το DOCSIS είναι ακρωνύμιο της φράσης «Data Over Cable Service Interface Specification» (προδιαγραφή διεπαφής για τη μεταφορά δεδομένων μέσω καλωδιακής υπηρεσίας). Πρόκειται για ένα παγκοσμίως αναγνωρισμένο πρότυπο τηλεπικοινωνιών το οποίο αναπτύσσει και προβλέπει γενιές προδιαγραφών (DOCSIS 1.0, DOCSIS 1.1, DOCSIS 2.0, DOCSIS 3.0, DOCSIS 3.1 κ.λπ.). Στην τρέχουσα κατάσταση της αγοράς, έχουν αναπτυχθεί προδιαγραφές για το DOCSIS 4.0.

²⁵ Για παράδειγμα, δίκτυα σταθερής ασύρματης πρόσβασης που βασίζονται σε τεχνολογία 5G, δυνητικά και άλλες ασύρματες τεχνολογίες που περιλαμβάνουν σταθερές λύσεις ραδιοεπικοινωνιών, ιδίως η επόμενη γενιά Wi-Fi (Wi-Fi6).

²⁶ Οι λύσεις δορυφορικής τεχνολογίας χρησιμοποιούνται επί του παρόντος σε ορισμένες περιπτώσεις σε απομακρυσμένες ή απομονωμένες περιοχές, σε καταστάσεις που μπορούν να παρέχουν κατάλληλο επίπεδο σταθερών ευρυζωνικών υπηρεσιών. Πιο προηγμένοι δορυφόροι που θα είναι ικανοί να βελτιώσουν σημαντικά την ποιότητα των ευρυζωνικών υπηρεσιών και να παρέχουν υπερυψηλές ταχύτητες αναμένεται να καταστούν διαθέσιμοι στο μέλλον (συμπεριλαμβανομένων δορυφόρων πολύ υψηλής διεκπεραιωτικότητας). Οι δορυφόροι διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην παροχή υπηρεσιών σε δημόσιες αρχές. Βρίσκονται σε στάδιο προετοιμασίας αρκετοί σχηματισμοί δορυφόρων χαμηλής γήινης τροχιάς (low earth orbit — LEO), οι οποίοι αναμένεται να είναι σε θέση να μειώσουν τον χρόνο αναμονής.

2.3.2 Δίκτυα κινητής πρόσβασης

22. Κατά το παρόν στάδιο ανάπτυξης της αγοράς και τεχνολογικής ανάπτυξης, συνυπάρχουν διάφορες γενιές κινητών τεχνολογιών²⁷.
23. Η μετάβαση σε κάθε νέα γενιά κινητών τηλεπικοινωνιών είναι γενικά σταδιακή²⁸. Κατά το παρόν στάδιο, τα δίκτυα 4G εξακολουθούν να αναπτύσσονται σε ορισμένα μέρη της Ένωσης και η ανάπτυξη μη αυτοδύναμων δικτύων 5G βασίζεται σε υφιστάμενα δίκτυα 4G μακροπρόθεσμης εξέλιξης (Long Term Evolution, στο εξής: LTE) και σε δίκτυα προηγμένης LTE (LTE-Advanced)²⁹. Τα δίκτυα 5G αναμένεται να καταστούν σταδιακά αυτοδύναμα και να μην βασίζονται σε υφιστάμενα δίκτυα 4G στο μέλλον. Τα αυτοδύναμα δίκτυα 5G αναμένεται να καταστήσουν δυνατή την παροχή κινητών υπηρεσιών υψηλότερων επιδόσεων, συμπεριλαμβανομένου μικρότερου χρόνου αναμονής και υψηλότερων δυνατοτήτων μετάδοσης, και να επιτρέψουν προηγμένα σενάρια και εφαρμογές χρήσης.
24. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική και αποδοτική χρήση του ραδιοφάσματος, τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν όρους στα μεμονωμένα δικαιώματα χρήσης ραδιοφάσματος, όπως υποχρεώσεις κάλυψης και ποιότητας υπηρεσιών. Οι εν λόγω υποχρεώσεις μπορεί να περιλαμβάνουν γεωγραφική κάλυψη, πληθυσμιακή κάλυψη

²⁷ Όλα τα κινητά ευρυζωνικά συστήματα (2G, 3G, 4G και 5G) βασίζονται στα πρότυπα διεθνών κινητών τηλεπικοινωνιών (IMT) της Διεθνούς Ένωσης Τηλεπικοινωνιών. Τα πρότυπα διεθνών κινητών τηλεπικοινωνιών είναι προδιαγραφές και απαιτήσεις για κινητές ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλής ταχύτητας με βάση την τεχνολογική πρόοδο στο σχετικό χρονικό πλαίσιο. Τα κινητά δίκτυα ενσωματώνουν σταδιακά τα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες των νέων προτύπων. Επίσης, η έκταση και ο τύπος του χρησιμοποιούμενου φάσματος, με τα διαφορετικά χαρακτηριστικά διάδοσης, έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Για παράδειγμα, μεταξύ των τριών πρωτοπόρων ζωνών που έχουν προσδιοριστεί για τις υπηρεσίες 5G, εκτιμάται, επί του παρόντος, ότι η ζώνη συχνοτήτων των 700 MHz είναι πιο κατάλληλη για κάλυψη ευρείας περιοχής και εσωτερικών χώρων· η ζώνη των 3,6 GHz (3,4-3,8 GHz) χαρακτηρίζεται από υψηλή χωρητικότητα αλλά χαμηλότερη κάλυψη από τη ζώνη των 700 MHz· η ζώνη των 26 GHz (24,25-27,5 GHz) είναι πιθανό να χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη σημείων πρόσβασης σε μικρές περιοχές με πολύ υψηλή ζήτηση (π.χ. σε κόμβους μεταφορών, χώρους ψυχαγωγίας, βιομηχανικούς χώρους ή χώρους λιανικής πώλησης ή κατά μήκος μεγάλων οδών και σιδηροδρομικών γραμμών σε αγροτικές περιοχές) και δεν θα χρησιμοποιηθεί για κάλυψη ευρείας περιοχής. Οι νέες γενιές κινητών τηλεπικοινωνιών μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν ζώνες συχνοτήτων που χρησιμοποιούνταν αρχικά από προηγούμενες γενιές.

²⁸ Μεταγενέστερες εκδόσεις του 2G (οι επανομαζόμενες 2G Enhanced ή 2.xG) ήταν ανώτερες από το ίδιο το 2G. Οι διαδοχικές αναβαθμίσεις του 3G (εκδόσεις 3.xG) είχαν καλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με το 3G. Και στην περίπτωση του 4G, το κυψελοειδές σύστημα επικοινωνιών 4.5G είναι καλύτερο από το 4G από πολλές απόψεις. Το 4.5G είναι το αποτέλεσμα της εξέλιξης του LTE, διάδοχος του οποίου είναι το LTE-Advanced. Η αρχική ανάπτυξη του δικτύου 5G πιθανότατα θα εστιαστεί στις βελτιωμένες κινητές ευρυζωνικές υπηρεσίες (ένα από τα σύνολα περιπτώσεων χρήσης που έχουν οριστεί για το 5G). Τα αυτοδύναμα δίκτυα 5G αναμένεται να προσφέρουν σημαντικές βελτιώσεις όσον αφορά την ταχύτητα και τον χρόνο αναμονής, υποστηρίζοντας παράλληλα μεγαλύτερη πυκνότητα συνδεδεμένων συσκευών σε σύγκριση με τις προηγούμενες γενιές, και να καταστήσουν διαθέσιμα νέα χαρακτηριστικά όπως ο τεμαχισμός δικτύου που, με τη σειρά του, θα δώσει τη δυνατότητα να δημιουργηθούν νέα σύνολα περιπτώσεων χρήσης για το 5G.

²⁹ Τα μη αυτοδύναμα δίκτυα 5G ενδέχεται να χρησιμοποιούν νέο εξοπλισμό και συχνότητες 5G για την παροχή καλύτερης ποιότητας υπηρεσιών, αλλά μπορεί να εξακολουθούν να χρησιμοποιούν στοιχεία δικτύου 4G.

και κάλυψη διαδρομών μεταφορών με ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών³⁰.

2.3.3 Δίκτυα οπισθόζευξης

25. Τα δίκτυα οπισθόζευξης είναι απαραίτητα στοιχεία για τη διατήρηση των δικτύων τόσο σταθερής όσο και κινητής πρόσβασης. Τα δίκτυα οπισθόζευξης μπορούν να βασίζονται σε λύσεις χαλκού, οπτικών ινών, μικροκυμάτων και δορυφόρων³¹.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 106 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

26. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να κατατάσσουν την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (στο εξής: ΥΓΟΣ) βάσει του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης³² και να στηρίζουν την ανάπτυξη δικτύου για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών. Η αντιστάθμιση των δαπανών που πραγματοποιούνται για την παροχή μιας τέτοιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος δεν συνιστά κρατική ενίσχυση εάν πληρούνται οι τέσσερις σωρευτικές προϋποθέσεις της απόφασης Altmark³³. Η αντιστάθμιση για την παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, η οποία συνιστά κρατική ενίσχυση, θα αξιολογείται σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τις κρατικές ενισχύσεις υπό

³⁰ Για παράδειγμα, βάσει των έως σήμερα υποχρεώσεων κάλυψης που συνδέονται με ορισμένες ζώνες φάσματος, απαιτείται, ανάλογα με τα είδη φάσματος, κάλυψη ορισμένου ποσοστού του πληθυσμού ή της επικράτειας και ελάχιστες απαιτήσεις ποιότητας όσον αφορά την ταχύτητα και τον χρόνο αναμονής. Συχνά, οι εν λόγω υποχρεώσεις κάλυψης πρέπει να εκπληρώνονται εντός περιόδου έως 5 ετών από την εκχώρηση του σχετικού φάσματος, και ορισμένες φορές εντός περιόδου έως 7 ετών.

³¹ Στις πρώτες γενιές κινητών δικτύων, η οπισθόζευξη, από τον ασύρματο σταθμό βάσης έως το κέντρο μεταγωγής κινητών επικοινωνιών, παρέχονταν σε μεγάλο βαθμό από συνδέσεις μικροκυμάτων από σημείο σε σημείο. Η ανάπτυξη του-LTE Advanced και η εισαγωγή του 5G οδήγησαν σε υψηλότερες απαιτήσεις οπισθόζευξης και σε αυξανόμενη χρήση δικτύων οπτικών ινών για τη σύνδεση των σταθμών βάσης.

³² Βάσει της νομολογίας, μια επιχείρηση είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος όταν η διαχείριση της υπηρεσίας αυτής της έχει ανατεθεί με πράξη κρατικής αρχής. Για παράδειγμα, μια ΥΓΟΣ μπορεί να ανατεθεί σε μια επιχείρηση με παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας βλ. απόφαση της 13ης Ιουνίου 2000, EPAC κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-204/97 και T-270/97, EU:T:2000:148, σκέψη 126 και απόφαση της 15ης Ιουνίου 2005, Fred Olsen κατά Επιτροπής, T-17/02, EU:T:2005:218, σκέψεις 186, 188-189.

³³ Απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, σκέψεις 87 έως 95.

μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (στο εξής: δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ)³⁴.

27. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές διευκρινίζουν μόνο τον ορισμό μίας ΥΓΟΣ, εφαρμόζοντας στα ευρυζωνικά δίκτυα τους κανόνες που καθορίζονται στη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ, υπό το πρίσμα των τομεακών χαρακτηριστικών.
28. Όσον αφορά τον ορισμό των γνήσιων ΥΓΟΣ, η Επιτροπή έχει διευκρινίσει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να συνδέουν με ειδικές υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας τις υπηρεσίες που παρέχονται ήδη ή μπορούν να παρασχεθούν ικανοποιητικά και υπό όρους π.χ. τιμές, αντικειμενικά ποιοτικά χαρακτηριστικά, συνέχεια και πρόσβαση στην υπηρεσία, που συνάδουν προς το δημόσιο συμφέρον, όπως καθορίζεται από το κράτος μέλος, από επιχειρήσεις που λειτουργούν υπό κανονικές συνθήκες αγοράς³⁵.
29. Εφαρμόζοντας την αρχή αυτή στον ευρυζωνικό τομέα, κατά την αξιολόγηση της απουσίας πρόδηλου σφάλματος στον χαρακτηρισμό μιας ΥΓΟΣ, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:
  - α) η παρέμβαση κρατικής ενίσχυσης πρέπει να αφορά μόνο περιοχές όπου μπορεί να αποδειχθεί ότι οι ιδιώτες επενδυτές δεν είναι σε θέση να παρέχουν πρόσβαση σε επαρκείς ευρυζωνικές υπηρεσίες. Σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2018/1972, το επίπεδο επαρκών ευρυζωνικών υπηρεσιών καθορίζεται από κάθε κράτος μέλος, υπό το πρίσμα των εθνικών συνθηκών και του ελάχιστου εύρους ζώνης που έχει στη διάθεσή της η πλειονότητα των καταναλωτών εντός ενός κράτους μέλους, προκειμένου να διασφαλιστεί το εύρος ζώνης που απαιτείται για ένα επαρκές επίπεδο κοινωνικής ένταξης και συμμετοχής στην ψηφιακή οικονομία και κοινωνία στην επικράτειά τους. Οι επαρκείς ευρυζωνικές υπηρεσίες θα πρέπει να είναι ικανές να παρέχουν το εύρος ζώνης που απαιτείται για την υποστήριξη τουλάχιστον της ελάχιστης δέσμης υπηρεσιών που ορίζεται στο παράρτημα V της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαπιστώνουν την απουσία επαρκών ευρυζωνικών υπηρεσιών με βάση τη χαρτογράφηση και τη δημόσια διαβούλευση που διενεργούνται σύμφωνα με τις ενότητες 5.2.2.4.1 και

³⁴ Η δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ περιλαμβάνει την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 4), την απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 7 της 11.1.2012, σ. 3), την ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 15) και τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 114 της 26.4.2012, σ. 8). Τον Ιούνιο του 2019 Επιτροπή ξεκίνησε την αξιολόγηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς της υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012.

³⁵ Παράγραφος 13 της ανακοίνωσης της Επιτροπής — Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 15).

5.2.2.4.2³⁶. Η Επιτροπή θεωρεί ότι σε περιοχές στις οποίες ιδιώτες επενδυτές έχουν ήδη επενδύσει ή σχεδιάζουν να επενδύσουν σε ευρυζωνικό δίκτυο που παρέχει πρόσβαση σε επαρκείς ευρυζωνικές υπηρεσίες, η δημιουργία ενός παράλληλου χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους ευρυζωνικού δικτύου δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ΥΓΟΣ κατά την έννοια του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης³⁷.

- β) το δίκτυο πρέπει να προσφέρει καθολικές και οικονομικά προσιτές, υπό το πρίσμα των ειδικών συνθηκών που επικρατούν σε κάθε κράτος, ευρυζωνικές υπηρεσίες³⁸ για όλες τις εγκαταστάσεις στην περιοχή-στόχο. Η παροχή στήριξης μόνο για τη σύνδεση επιχειρήσεων δεν είναι επαρκής³⁹.
- γ) το δίκτυο πρέπει να είναι ουδέτερο από τεχνολογική άποψη.
- δ) ο πάροχος ΥΓΟΣ θα πρέπει να προσφέρει ανοικτή χονδρική πρόσβαση σύμφωνα με την ενότητα 5.2.4.4 χωρίς διακρίσεις⁴⁰.
- ε) σε περίπτωση που ο πάροχος της ΥΓΟΣ είναι επίσης κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν επαρκείς διασφαλίσεις⁴¹ ώστε να αποφεύγονται συγκρούσεις συμφερόντων, αδικαιολόγητες διακρίσεις και κάθε άλλο άδηλο έμμεσο πλεονέκτημα⁴².

³⁶ Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

³⁷ Βλ. παράγραφο 49 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος. Βλ. επίσης σκέψη 154 της απόφασης της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, *Colt Télécommunications France* κατά Επιτροπής, T-79/10, EU:T:2013:463, και απόφαση C(2016) 7005 final της Επιτροπής, της 7ης Νοεμβρίου 2016, υπόθεση SA.37183 (2015/NN) – Γαλλία – Plan France Très Haut Débit, αιτιολογική σκέψη 263 (ΕΕ C 68 της 3.3.2017, σ. 1).

³⁸ Βλ. άρθρα 84, 85 και 86 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

³⁹ Βλ. παράγραφο 50 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος. Βλ. επίσης απόφαση C(2006) 436 τελικό της Επιτροπής, της 8ης Μαρτίου 2006, υπόθεση N284/05 – Ιρλανδία – Regional broadband Programme: Metropolitan Area Networks ('MANs'), phases II and III (ΕΕ C 207 της 30.8.2006, σ. 3), και απόφαση C(2007) 3235 τελικό της Επιτροπής, της 10ης Ιουλίου 2007, υπόθεση N890/06 – Γαλλία – Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit (ΕΕ C 218 της 18.9.2007, σ. 1).

⁴⁰ Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

⁴¹ Οι εν λόγω διασφαλίσεις μπορεί να περιλαμβάνουν, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά κάθε περίπτωσης, περιορισμό της αποκλειστικής παροχής υπηρεσιών χονδρικής, υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού, καθώς επίσης και τη σύσταση μιας διαρθρωτικά και νομικά χωριστής οντότητας από την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση. Η εν λόγω οντότητα θα πρέπει να έχει την αποκλειστική ευθύνη για τη συμμόρφωση με την ΥΓΟΣ που της έχει ανατεθεί και για την παροχή της. Πράγματι, μόλις αναπτυχθεί ευρυζωνικό δίκτυο που παρέχει καθολικές ευρυζωνικές υπηρεσίες, οι επιχειρήσεις που παρέχουν ευρυζωνικές υπηρεσίες λιανικής και που λειτουργούν υπό όρους της αγοράς είναι συνήθως σε θέση να παρέχουν τις εν λόγω υπηρεσίες στους τελικούς χρήστες σε ανταγωνιστικές τιμές. Βλ. απόφαση C(2016) 7005 final της Επιτροπής, της 7ης Νοεμβρίου 2016, υπόθεση SA.37183 (2015/NN) – Γαλλία – Plan France Très Haut Débit (ΕΕ C 68 της 3.3.2017, σ. 1).

⁴² Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

30. Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη ή τη χρήση ευρυζωνικών δικτύων και υπηρεσιών είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, μόνο εφόσον συμβάλλουν στην ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών (πρώτος όρος) και εφόσον δεν αλλοιώνουν αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών, κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον (δεύτερος όρος).
31. Κατά την αξιολόγηση της συμβατότητας, η Επιτροπή θα εξετάζει τις ακόλουθες δύο πτυχές.
- α) βάσει του πρώτου όρου, η Επιτροπή θα εξετάζει αν η ενίσχυση προορίζεται για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, και ειδικότερα:
- i) την οικονομική δραστηριότητα που διευκολύνεται από την ενίσχυση·
  - ii) τη λειτουργία της ενίσχυσης ως κινήτρου, δηλαδή τη δυνατότητα της ενίσχυσης να μεταβάλει τη συμπεριφορά των οικείων επιχειρήσεων με τέτοιο τρόπο ώστε αυτές να πραγματοποιήσουν πρόσθετες δραστηριότητες που δεν θα πραγματοποιούσαν χωρίς την ενίσχυση ή τις οποίες θα πραγματοποιούσαν μεν αλλά με περιορισμένο ή διαφορετικό τρόπο ή σε διαφορετική τοποθεσία·
  - iii) την ύπαρξη παράβασης οποιασδήποτε διάταξης του ενωσιακού δικαίου σε σχέση με το επίμαχο μέτρο·
- β) βάσει του δεύτερου όρου, η Επιτροπή θα σταθμίζει τα θετικά αποτελέσματα της σχεδιαζόμενης ενίσχυσης και τις αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει η ενίσχυση στην εσωτερική αγορά, όσον αφορά τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και τις αρνητικές επιπτώσεις στις συναλλαγές που προκαλούνται από την ενίσχυση, και επομένως, θα εξετάζει:
- i) τα θετικά αποτελέσματα της ενίσχυσης·
  - ii) αν η ενίσχυση είναι αναγκαία και στοχεύει στην αντιμετώπιση κατάστασης επί της οποίας μπορεί να επιφέρει ουσιαστική βελτίωση την οποία δεν δύναται να επιτύχει η ίδια η αγορά, για παράδειγμα επανορθώνοντας μια ανεπάρκεια της αγοράς ή αντιμετωπίζοντας κάποιο πρόβλημα σε θέματα ισότητας μεταχείρισης ή συνοχής·
  - iii) αν η ενίσχυση αποτελεί κατάλληλο μέσο πολιτικής για την εκπλήρωση του στόχου της·
  - iv) αν η ενίσχυση είναι αναλογική και περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την προσέλκυση πρόσθετων επενδύσεων ή δραστηριοτήτων στην οικεία περιοχή·
  - v) αν η ενίσχυση διέπεται από διαφάνεια, δηλαδή αν τα κράτη μέλη, τα ενδιαφερόμενα μέρη, το ευρύ κοινό και η Επιτροπή έχουν εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την ενίσχυση που χορηγήθηκε·

vi) τις αρνητικές επιπτώσεις της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

32. Ως τελικό βήμα, η Επιτροπή θα σταθμίζει τις διαπιστωθείσες αρνητικές επιπτώσεις της ενίσχυσης στην εσωτερική αγορά με τα θετικά αποτελέσματά της στις υποστηριζόμενες οικονομικές δραστηριότητες.
33. Τα στάδια της αξιολόγησης από την Επιτροπή των ενισχύσεων για την ανάπτυξη και τη χρήση ευρυζωνικών δικτύων και υπηρεσιών περιγράφονται αναλυτικότερα στις ενότητες 5 έως 8.

5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ

34. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αγορά σταθερών ευρυζωνικών υπηρεσιών είναι χωριστή από την αγορά κινητών ευρυζωνικών υπηρεσιών⁴³. Ως εκ τούτου, οι κανόνες για την αξιολόγηση της ενίσχυσης μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τη σχετική αγορά⁴⁴.

5.1 Πρώτος όρος: διευκόλυνση της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας

5.1.1 Τα δίκτυα ως παράγοντες διευκόλυνσης οικονομικών δραστηριοτήτων

35. Τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν τις οικονομικές δραστηριότητες που θα διευκολυνθούν ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης, όπως η ανάπτυξη σταθερών δικτύων που παρέχουν σταθερές ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλών επιδόσεων ή η ανάπτυξη κινητών δικτύων που παρέχουν φωνητικές υπηρεσίες και ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλών επιδόσεων. Πρέπει επίσης να εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο υποστηρίζεται η ανάπτυξη των εν λόγω δραστηριοτήτων.
36. Οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη σταθερών δικτύων και οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη κινητών δικτύων μπορούν να διευκολύνουν την ανάπτυξη πολλών οικονομικών δραστηριοτήτων αυξάνοντας τη συνδεσιμότητα και την πρόσβαση στα ευρυζωνικά δίκτυα και τις ευρυζωνικές υπηρεσίες για το κοινό, τις επιχειρήσεις και τις δημόσιες υπηρεσίες. Οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να διευκολύνουν την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων σε περιοχές στις οποίες είτε δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες είτε διασφαλίζονται μόνο σε επίπεδο που δεν ικανοποιεί επαρκώς τις ανάγκες των τελικών χρηστών.

⁴³ Όταν το κόστος ανάπτυξης ενός σταθερού δικτύου είναι πολύ υψηλό, ένα κινητό δίκτυο υψηλών επιδόσεων μπορεί να αποτελέσει εναλλακτική λύση στο σταθερό δίκτυο σε ορισμένο βαθμό, ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ποιοτικές διαφορές μεταξύ των δύο τεχνολογιών. Σε αντίθεση με τα σταθερά δίκτυα, τα κινητά δίκτυα επιτρέπουν στους τελικούς χρήστες να μετακινούνται κατά την επικοινωνία (για παράδειγμα, μέσα σε ένα αυτοκίνητο). Ωστόσο, τα σταθερά δίκτυα προσφέρουν υψηλότερο βαθμό σταθερότητας, ειδικότερα όσον αφορά τη μετάδοση δεδομένων. Προς το παρόν, οι τελικοί χρήστες χρησιμοποιούν συνήθως και τις δύο τεχνολογίες συμπληρωματικά και όχι τη μία ως υποκατάστατο της άλλης.

⁴⁴ Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να θεσπίζουν ενιαίο μέτρο κρατικής ενίσχυσης για τη στήριξη της ανάπτυξης συνδυασμού διαφορετικών τύπων δικτύων (δικτύων σταθερής πρόσβασης, δικτύων κινητής πρόσβασης και δικτύων οπισθόζευξης), με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τους κανόνες που ισχύουν για κάθε τύπο δικτύου.

5.1.2 Χαρακτήρας κινήτρου

37. Μια ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας οικονομικής δραστηριότητας μόνο εάν έχει χαρακτήρα κινήτρου.
38. Η ενίσχυση έχει χαρακτήρα κινήτρου εάν παρέχει κίνητρα στον δικαιούχο να αλλάξει τη συμπεριφορά του, με σκοπό την ανάπτυξη συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας η οποία υποστηρίζεται από την ενίσχυση και την οποία δεν θα είχε ασκήσει εντός του ίδιου χρονικού πλαισίου ή θα είχε ασκήσει μόνο με περιορισμένο ή διαφορετικό τρόπο ή σε περιορισμένο ή διαφορετικό τόπο, εάν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση.
39. Οι ενισχύσεις δεν πρέπει να χρηματοδοτούν το κόστος μιας δραστηριότητας την οποία θα ασκούσε ούτως ή άλλως μια επιχείρηση. Δεν πρέπει να αντισταθμίζουν τον συνήθη επιχειρηματικό κίνδυνο μιας οικονομικής δραστηριότητας⁴⁵.
40. Προκειμένου να αποδεικνύεται αν η ενίσχυση για την ανάπτυξη σταθερών ή κινητών δικτύων έχει χαρακτήρα κινήτρου, θα πρέπει να εξετάζεται, μέσω χαρτογράφησης και δημόσιας διαβούλευσης, σύμφωνα με τις ενότητες 5.2.2.4.1 και 5.2.2.4.2, κατά πόσον τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν επενδύσει ή προτίθενται να επενδύσουν, αντίστοιχα, σε σταθερά ή κινητά δίκτυα στις περιοχές-στόχους εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα. Εάν μια ισοδύναμη επένδυση θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί εντός του ίδιου χρονικού πλαισίου στην περιοχή χωρίς την ενίσχυση, η ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν έχει χαρακτήρα κινήτρου. Για παράδειγμα, όταν μια επιχείρηση υπόκειται σε νομικές υποχρεώσεις, όπως υποχρεώσεις κάλυψης και ποιότητας των υπηρεσιών που συνδέονται με τα δικαιώματα χρήσης ορισμένων ζωνών ραδιοφάσματος για εγκαταστάσεις κινητών δικτύων, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν κρατικές ενισχύσεις για την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων, καθώς είναι απίθανο να έχουν χαρακτήρα κινήτρου και, ως εκ τούτου, είναι απίθανο να συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά. Ωστόσο, οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να θεωρηθούν συμβατές στις περιπτώσεις και στον βαθμό που είναι αναγκαίο για την παροχή ποιότητας υπηρεσιών πέραν των απαιτήσεων που απορρέουν από τις εν λόγω υποχρεώσεις.

5.1.3 Συμμόρφωση με άλλες διατάξεις του ενωσιακού δικαίου

41. Εάν μια κρατική ενίσχυση, οι όροι που τη συνοδεύουν (συμπεριλαμβανομένης της μεθόδου χρηματοδότησης, όταν η μέθοδος αυτή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ενίσχυσης) ή η δραστηριότητα την οποία χρηματοδοτεί συνεπάγονται παράβαση διάταξης ή γενικής αρχής του ενωσιακού δικαίου, η ενίσχυση δεν μπορεί να κηρυχθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά⁴⁶. Αυτό μπορεί να ισχύει όταν η χορήγηση της ενίσχυσης εξαρτάται, άμεσα ή έμμεσα, από την προέλευση των προϊόντων ή του εξοπλισμού, όπως η υποχρέωση του δικαιούχου να αγοράζει εγχώρια προϊόντα.

⁴⁵ Βλ. απόφαση της 13ης Ιουνίου 2013, HGA κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-630/11 P έως C-633/11 P, EU:C:2013:387, σκέψη 104.

⁴⁶ Απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2020, Αυστρία κατά Επιτροπής, C-594/18 P, EU:C:2020:742, σκέψη 44.

5.2 Δεύτερος όρος: η ενίσχυση δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον

5.2.1 Θετικά αποτελέσματα της ενίσχυσης

42. Τα κράτη μέλη πρέπει να περιγράφουν αν και με ποιον τρόπο η ενίσχυση θα αποφέρει θετικά αποτελέσματα.
43. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να σχεδιάσουν κρατικές παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη μείωση του ψηφιακού χάσματος. Μπορούν να επιλέξουν να παρέμβουν για τη διόρθωση κοινωνικών ή περιφερειακών ανισοτήτων ή για την επίτευξη στόχων ισότητας, δηλαδή για τη βελτίωση της πρόσβασης σε ένα βασικό μέσο επικοινωνίας και συμμετοχής στην κοινωνία, βελτιώνοντας έτσι την κοινωνική και εδαφική συνοχή. Επιπρόσθετα, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να σχεδιάσουν κρατικές παρεμβάσεις που συμβάλλουν επίσης στην επίτευξη των στόχων της ψηφιακής πολιτικής της Ένωσης, συντείνουν στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και προωθούν βιώσιμες πράσινες επενδύσεις σε όλους τους τομείς.

5.2.2 Ανάγκη κρατικής παρέμβασης

44. Η κρατική ενίσχυση πρέπει να στοχεύει καταστάσεις στις οποίες μόνη της η αγορά δεν μπορεί να επιφέρει ουσιαστική βελτίωση.
45. Μια κρατική παρέμβαση μπορεί να είναι αναγκαία εάν οι αγορές δεν κατορθώνουν, χωρίς δημόσια παρέμβαση, να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα για την κοινωνία. Αυτό μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, όταν ορισμένες επενδύσεις δεν υλοποιούνται παρόλο που το όφελος για την κοινωνία υπερβαίνει το κόστος τους⁴⁷. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα και η συνολική αποδοτικότητα μπορεί να βελτιωθεί με προσαρμογή των οικονομικών κινήτρων των ενδιαφερομένων.
46. Στον ευρυζωνικό τομέα, μία μορφή ανεπάρκειας της αγοράς μπορεί να σχετίζεται με θετικές εξωτερικές επιδράσεις που δεν εσωτερικεύονται από τους φορείς της αγοράς. Για παράδειγμα, μολονότι τα σταθερά και κινητά δίκτυα αποτελούν βασικούς παράγοντες διευκόλυνσης για την παροχή επιπλέον υπηρεσιών και για την καινοτομία, τα συνολικά οφέλη είναι πιθανό να είναι υψηλότερα από τα οικονομικά οφέλη που αποφέρουν στους επενδυτές του δικτύου, ειδικότερα σε απομακρυσμένες περιοχές, αραιοκατοικημένες περιοχές ή μη κατοικημένες περιοχές. Ως εκ τούτου, η αγορά μπορεί να δημιουργεί ανεπαρκείς ιδιωτικές επενδύσεις σε σταθερά και κινητά δίκτυα, ιδίως σε ορισμένες περιοχές.

---

⁴⁷ Ωστόσο, το γεγονός ότι μια συγκεκριμένη επιχείρηση δεν είναι σε θέση να υλοποιήσει ένα σχέδιο χωρίς ενίσχυση δεν υποδηλώνει την ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς. Για παράδειγμα, η απόφαση μιας επιχείρησης να μην επενδύσει σε ένα σχέδιο χαμηλής κερδοφορίας δεν μπορεί να αποτελέσει ένδειξη ανεπάρκειας, αλλά μάλλον ένδειξη καλής λειτουργίας της αγοράς.

47. Λόγω των οικονομικών παραμέτρων της πληθυσμιακής πυκνότητας, η ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων είναι γενικά πιο αποδοτική εκεί όπου η δυνητική ζήτηση είναι υψηλότερη και συγκεντρωμένη, δηλαδή σε πυκνοκατοικημένες περιοχές. Εξαιτίας του υψηλού πάγιου κόστους της επένδυσης, το ανά μονάδα κόστος αυξάνεται σημαντικά με τη μείωση της πληθυσμιακής πυκνότητας. Ως εκ τούτου, όταν τα ευρυζωνικά δίκτυα χρησιμοποιούνται με όρους της αγοράς, έχουν την τάση να καλύπτουν επικερδώς μέρος μόνο του πληθυσμού. Οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να διορθώσουν ανεπάρκειες της αγοράς, βελτιώνοντας έτσι την αποδοτικότητα των αγορών.
48. Ανεπάρκεια της αγοράς μπορεί επίσης να υπάρχει εάν τα υφιστάμενα ή τα σχεδιαζόμενα δίκτυα παρέχουν στους τελικούς χρήστες μη βέλτιστο συνδυασμό ποιότητας υπηρεσιών και τιμών⁴⁸. Αυτό μπορεί να ισχύει στην περίπτωση που: α) ορισμένες κατηγορίες χρηστών μπορεί να μην εξυπηρετούνται ικανοποιητικά· ή β) ιδίως ελλείπει ρυθμιζόμενων τιμολογίων χονδρικής πρόσβασης, οι τιμές λιανικής ενδέχεται να είναι υψηλότερες από εκείνες που εφαρμόζονται για την παροχή των ίδιων υπηρεσιών σε πιο ανταγωνιστικές, αλλά άλλως συγκρίσιμες, περιοχές ή περιφέρειες του κράτους μέλους.
49. Ωστόσο, αν οι κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη σταθερών και κινητών δικτύων χρησιμοποιούνταν σε περιοχές στις οποίες οι φορείς της αγοράς συνήθως θα επέλεγαν να επενδύσουν ή έχουν ήδη επενδύσει, αυτό πιθανόν να υπονόμει σημαντικά τα αρχικά κίνητρα των ιδιωτών επενδυτών να επενδύσουν.
50. Επιπρόσθετα, στις περιπτώσεις που οι αγορές παρέχουν αποδοτικά αποτελέσματα τα οποία όμως δεν κρίνονται ικανοποιητικά από την άποψη της πολιτικής συνοχής, οι κρατικές ενισχύσεις μπορεί να είναι απαραίτητες για τη διόρθωση κοινωνικών ή περιφερειακών ανισοτήτων ώστε να επιτευχθούν περισσότερο επιθυμητά και δίκαια αποτελέσματα στην αγορά. Στις εν λόγω περιπτώσεις, οι καλά στοχευμένες κρατικές παρεμβάσεις στον τομέα της ευρυζωνικότητας μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του ψηφιακού χάσματος⁴⁹.
51. Η ύπαρξη και μόνο ανεπαρκειών της αγοράς σε ένα δεδομένο πλαίσιο δεν επαρκεί για να δικαιολογηθεί η κρατική παρέμβαση. Οι κρατικές ενισχύσεις θα πρέπει να στοχεύουν μόνο στην ανεπάρκεια της αγοράς που δεν αντιμετωπίζεται με άλλες πολιτικές και μέτρα που προκαλούν λιγότερες στρεβλώσεις, για παράδειγμα με διοικητικά μέτρα ή με κανονιστικές υποχρεώσεις σχετικά με την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση του ραδιοφάσματος, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων κάλυψης και ποιότητας υπηρεσιών που συνδέονται με δικαιώματα χρήσης ραδιοφάσματος.

---

⁴⁸ Στις εν λόγω περιπτώσεις, η Επιτροπή θα εξετάσει προσεκτικά αν το κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει σαφώς και με επαληθεύσιμα αποδεικτικά στοιχεία ότι δεν πληρούνται οι ανάγκες των τελικών χρηστών. Αυτό θα μπορούσε να αποδειχθεί μέσω έρευνας καταναλωτών, ανεξάρτητων μελετών κ.λπ.

⁴⁹ Παρόλο που μπορεί να υπάρχουν διάφοροι λόγοι πρόκλησης «ψηφιακού χάσματος», η ύπαρξη επαρκών ευρυζωνικών δικτύων αποτελεί προϋπόθεση για να καταστεί δυνατή η συνδεσιμότητα και να γεφυρωθεί το χάσμα. Ο βαθμός αστικοποίησης αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την πρόσβαση στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών και τη χρήση τους. Η διείσδυση του διαδικτύου μπορεί να παραμείνει χαμηλότερη στις αραιοκατοικημένες περιοχές της Ένωσης.

52. Για να ελαχιστοποιηθούν περαιτέρω οι πιθανές στρεβλωτικές επιπτώσεις της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό, οι κρατικές παρεμβάσεις μπορούν να υπόκεινται σε περίοδο προστασίας των ιδιωτικών επενδύσεων, διάρκειας έως 7 ετών⁵⁰.

5.2.2.1 Ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά τα δίκτυα σταθερής πρόσβασης

53. Οι ενισχύσεις θα πρέπει να στοχεύουν σε περιοχές όπου δεν υπάρχει σταθερό δίκτυο ή δεν σχεδιάζεται κατ' αξιόπιστο τρόπο να αναπτυχθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα σταθερό δίκτυο ικανό να καλύψει τις ανάγκες των τελικών χρηστών.
54. Κατά το παρόν στάδιο ανάπτυξης της αγοράς και δεδομένων των προσδιορισμένων αναγκών των τελικών χρηστών, μπορεί να υφίσταται ανεπάρκεια της αγοράς στις περιπτώσεις που η αγορά δεν παρέχει και δεν είναι πιθανό να παράσχει στους τελικούς χρήστες ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps⁵¹.
55. Κατά την αξιολόγηση του αν η αγορά είναι πιθανό να παράσχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps, θα πρέπει να εξετάζονται αξιόπιστα σχέδια ανάπτυξης τέτοιων δικτύων εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα (σύμφωνα με την ενότητα 5.2.2.4.3).
56. Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν υπάρχει ανεπάρκεια της αγοράς σε περιοχές στις οποίες υπάρχει ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζεται τουλάχιστον ένα σταθερό δίκτυο που παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps ή όπου το υφιστάμενο δίκτυο ή τα υφιστάμενα δίκτυα μπορούν να αναβαθμιστούν ώστε να παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps. Ένα δίκτυο θεωρείται ότι μπορεί να αναβαθμιστεί σε τέτοιες ταχύτητες εάν μπορεί να παράσχει τέτοιες επιδόσεις βάσει οριακής επένδυσης, όπως η αναβάθμιση των ενεργητικών στοιχείων.
57. Η κρατική παρέμβαση για την ανάπτυξη εναλλακτικού δικτύου στις περιοχές που περιγράφονται στην παράγραφο 56 θα μπορούσε να στρεβλώσει τη δυναμική της αγοράς. Ως εκ τούτου, η άποψη της Επιτροπής σχετικά με κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη πρόσθετου δικτύου σε τέτοιες περιοχές θα είναι πιθανώς αρνητική.
58. Σε περιοχές στις οποίες υπάρχουν ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζονται τουλάχιστον δύο ανεξάρτητα σταθερά υπερταχεία δίκτυα, οι ευρυζωνικές υπηρεσίες παρέχονται συνήθως υπό συνθήκες ανταγωνισμού (ανταγωνισμός βάσει υποδομών). Επομένως, είναι πιθανό ένα ή περισσότερα τέτοια δίκτυα να εξελιχθούν ώστε να παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps, χωρίς να απαιτηθεί κρατική παρέμβαση.

---

⁵⁰ Η διάρκεια κάθε περιόδου προστασίας των ιδιωτικών επενδύσεων εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες των προστατευόμενων δικτύων, όπως οι υποκείμενες τεχνολογίες δικτύου, η ημερομηνία ολοκλήρωσης της ανάπτυξης του δικτύου κ.λπ.

⁵¹ Μολονότι οι ταχύτητες είναι, επί του παρόντος, οι σημαντικότερες παράμετροι ποιότητας των υπηρεσιών, άλλες παράμετροι (όπως ο χρόνος αναμονής) ενδέχεται να καταστούν σημαντικές για ορισμένους τελικούς χρήστες. Οι εν λόγω παράμετροι μπορούν να λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της ύπαρξης ανεπάρκειας της αγοράς.

59. Ωστόσο, η πιθανότητα τα δίκτυα στις περιοχές που περιγράφονται στην παράγραφο 58 να εξελιχθούν ώστε να παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps μπορεί επίσης να εξαρτάται από το ύψος των επενδύσεων που απαιτούνται για την ανάπτυξη δικτύων που παρέχουν τέτοιες ταχύτητες, λαμβανομένου υπόψη του υφιστάμενου σταδίου τεχνολογικής εξέλιξης. Συνεπώς, στις εν λόγω περιοχές:

- α) εάν κανένα από τα υφιστάμενα ή τα κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιαζόμενα δίκτυα δεν παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 300 Mbps⁵², είναι απίθανο τα εν λόγω δίκτυα να εξελιχθούν ώστε να παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps. Ως εκ τούτου, μπορεί να επιτραπεί κρατική παρέμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται όλα τα κριτήρια συμβατότητας που ορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές·
- β) εάν τουλάχιστον ένα από τα υφιστάμενα ή τα κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιαζόμενα δίκτυα παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 300 Mbps⁵³, αλλά δεν παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 500 Mbps, η Επιτροπή θα διενεργήσει λεπτομερέστερη ανάλυση για να αξιολογήσει αν τουλάχιστον ένα από τα υφιστάμενα ή τα κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιαζόμενα δίκτυα θα εξελιχθεί ώστε να παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης 150 Mbps και αν απαιτείται κρατική παρέμβαση. Εάν το κράτος μέλος δεν αποδείξει ότι i) βάσει χαρτογράφησης και δημόσιας διαβούλευσης, εξακολουθεί να υφίσταται ανεπάρκεια της αγοράς στις προσδιορισμένες περιοχές-στόχους, καθώς κανένα δίκτυο δεν θα εξελιχθεί ώστε να παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps· και ii) η σχεδιαζόμενη κρατική παρέμβαση πληροί όλα τα κριτήρια συμβατότητας που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, η άποψη της Επιτροπής όσον αφορά μια τέτοια κρατική παρέμβαση θα είναι πιθανώς αρνητική·
- γ) εάν τουλάχιστον ένα από τα υφιστάμενα ή τα κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιαζόμενα δίκτυα παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 500 Mbps, είναι πιθανό ότι τουλάχιστον ένα από τα υφιστάμενα ή τα κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιαζόμενα δίκτυα θα εξελιχθεί ώστε να παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps. Επομένως, οι κρατικές ενισχύσεις είναι γενικά περιττές και η άποψη της Επιτροπής όσον αφορά μια τέτοια κρατική παρέμβαση θα είναι πιθανώς αρνητική·

⁵² Ως πρόσθετη διασφάλιση, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να εξακριβώνουν ότι η εν λόγω ταχύτητα αποτυπώνεται ή πρόκειται να αποτυπωθεί όντως ως η ελάχιστη ταχύτητα καταφόρτωσης (λήψης), κατά την έννοια του άρθρου 4 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2015/2120 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25 Νοεμβρίου 2015, για τη θέσπιση μέτρων σχετικά με την πρόσβαση στο ανοικτό διαδίκτυο και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/22/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 531/2012 (ΕΕ L 310 της 26.11.2015), σε τουλάχιστον μία σύμβαση που διατίθεται στους καταναλωτές.

⁵³ Βλ. υποσημείωση 48.

- δ) το κράτος μέλος μπορεί να επανεκτιμήσει την κατάσταση και να κοινοποιήσει προς έγκριση μια κρατική παρέμβαση 5 έτη μετά από την ημερομηνία αναγγελίας⁵⁴ κρατικών παρεμβάσεων σύμφωνα με τα στοιχεία β) και γ). Η πενταετής περίοδος έχει στόχο να προσφέρει στους επενδυτές την ευκαιρία να ξεκινήσουν την ανάπτυξη ιδιωτικά χρηματοδοτούμενων δικτύων που θα παρέχουν ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps. Μια τέτοια κοινοποίηση θα πρέπει να γίνεται βάσει νέας χαρτογράφησης και δημόσιας διαβούλευσης, από την οποία προκύπτει ότι εξακολουθεί να υφίσταται ανεπάρκεια της αγοράς, και θα πρέπει να καταδεικνύει ότι η προβλεπόμενη κρατική παρέμβαση πληροί όλα τα κριτήρια συμβατότητας που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

5.2.2.2 Ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά τα δίκτυα κινητής πρόσβασης

60. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ανεπάρκεια της αγοράς υφίσταται σε περιοχές στις οποίες δεν υπάρχει ούτε κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζεται να αναπτυχθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα κινητό δίκτυο, ικανό να καλύψει τις ανάγκες των τελικών χρηστών⁵⁵.
61. Οι υφιστάμενες και μελλοντικές εφαρμογές επικοινωνιών βασίζονται όλο και περισσότερο σε κινητά δίκτυα υψηλών επιδόσεων που είναι διαθέσιμα σε ευρεία γεωγραφική βάση⁵⁶. Οι τελικοί χρήστες χρειάζονται να επικοινωνούν και να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες ενώ είναι εν κινήσει. Με την πάροδο του χρόνου, αναμένεται να αναπτυχθούν νέες οικονομικές δραστηριότητες που απαιτούν απρόσκοπτη διαδικτυακή πρόσβαση σε κινητές υπηρεσίες. Παράλληλα με αυτή την αλλαγή, τα κινητά δίκτυα αναμένεται να εξελιχθούν ώστε να παρέχουν όλο και καλύτερη συνδεσιμότητα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η έλλειψη ή η ανεπάρκεια κινητής συνδεσιμότητας μπορεί να αποβεί επιζήμια για ορισμένες οικονομικές δραστηριότητες, όπως η βιομηχανία, η γεωργία, ο τουρισμός ή η συνδεδεμένη κινητικότητα. Μπορεί επίσης να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια⁵⁷. Αυτό μπορεί να επηρεάσει ειδικότερα απομακρυσμένες περιοχές, αραιοκατοικημένες περιοχές ή μη κατοικημένες περιοχές.

⁵⁴ Τα κράτη μέλη πρέπει να αναγγέλλουν την πρόθεσή τους να παρέμβουν δημοσιεύοντας τον κατάλογο των περιοχών-στόχων, την ποιότητα των υπηρεσιών που θα παρέχονται τουλάχιστον όσον αφορά τις ταχύτητες καταφόρτωσης και αναφόρτωσης και τα κατώτατα όρια παρέμβασης, τουλάχιστον όσον αφορά τις ταχύτητες καταφόρτωσης και αναφόρτωσης των υπηρεσιών στις οποίες μπορεί να υπάρξει υπερδότηση από το μέτρο. Οι εν λόγω πληροφορίες πρέπει να διατίθενται σε δημόσια προσβάσιμο ιστότοπο στο επίπεδο της περιοχής-στόχου και σε εθνικό επίπεδο.

⁵⁵ Βλ. για παράδειγμα, απόφαση C(2021) 3492 final της Επιτροπής, της 21ης Μαΐου 2021, υπόθεση SA.58099 (2021/N) – Γερμανία – Mobile communications Mecklenburg-Western Pomerania (EE C 260 της 2.7.2021).

⁵⁶ Για παράδειγμα, η ανακοίνωση για τα Gigabit αναφέρει ορισμένες εφαρμογές για τους τομείς της αυτοκινητοβιομηχανίας, των μεταφορών, της βιομηχανικής παραγωγής και της υγείας, καθώς και για νέες γενιές υπηρεσίες ασφάλειας και έκτακτης ανάγκης (για παράδειγμα, συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη οδήγηση, χειρουργική από απόσταση, γεωργία ακριβείας).

⁵⁷ Για παράδειγμα, το άρθρο 109 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972 προβλέπει την υποχρέωση των φορέων εκμετάλλευσης ηλεκτρονικών επικοινωνιών να καθιστούν διαθέσιμες τις πληροφορίες για τον εντοπισμό του καλούντος ευθύς ως η κλήση έκτακτης ανάγκης ληφθεί από την αρχή που διαχειρίζεται τις κλήσεις έκτακτης ανάγκης. Είναι επίσης υποχρεωτικό να καθίστανται διαθέσιμες στο καταλληλότερο σημείο λήψης κλήσεων έκτακτης ανάγκης πληροφορίες εντοπισμού βάσει δικτύου και ακριβέστερες πληροφορίες εντοπισμού που αντλούνται βάσει χειροσυσκευής.

62. Σε μια περιοχή όπου υπάρχει ήδη ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζεται να αναπτυχθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα τουλάχιστον ένα κινητό δίκτυο, το οποίο μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των τελικών χρηστών, η κρατική ενίσχυση για την ανάπτυξη πρόσθετου κινητού δικτύου θα μπορούσε να προκαλέσει αδικαιολόγητες στρεβλώσεις στη δυναμική της αγοράς.
63. Η κρατική ενίσχυση για την ανάπτυξη κινητού δικτύου στις περιοχές που μνημονεύονται στην παράγραφο 62 μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία όταν αποδειχθεί ότι συντρέχουν και οι δύο ακόλουθες προϋποθέσεις: α) το υφιστάμενο ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιαζόμενο κινητό δίκτυο δεν παρέχει στους τελικούς χρήστες επαρκή ποιότητα υπηρεσιών ώστε να καλύψουν τις εξελισσόμενες ανάγκες τους· και β) η κρατική παρέμβαση θα προσφέρει τέτοια ποιότητα υπηρεσιών, επιφέροντας έτσι ουσιαστική βελτίωση την οποία δεν μπορεί να επιτύχει η αγορά⁵⁸.
64. Η κρατική παρέμβαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ορισμένες περιπτώσεις προκειμένου να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένες ανεπάρκειες της αγοράς που σχετίζονται με προσδιορισμένες περιπτώσεις χρήσης, ακόμα και παρουσία κινητού δικτύου 4G ή 5G, όταν το εν λόγω δίκτυο δεν παρέχει και δεν είναι πιθανό να παράσχει στους τελικούς χρήστες επαρκή ποιότητα υπηρεσιών για την κάλυψη των εξελισσόμενων αναγκών τους. Τέτοιες περιπτώσεις χρήσης, οι οποίες αφορούν νέες οικονομικές δραστηριότητες και υπηρεσίες, είναι δυνατό να απαιτούν: α) απρόσκοπτη διαδικτυακή πρόσβαση (για παράδειγμα για συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα κατά μήκος διαδρομών μεταφορών)· β) ορισμένες ελάχιστες ταχύτητες και χωρητικότητες· γ) άλλα ειδικά χαρακτηριστικά, όπως χαμηλότερος χρόνος αναμονής, εικονική παρουσίαση του δικτύου ή ικανότητα σύνδεσης πολλών τερματικών σταθμών για τη βιομηχανία ή τη γεωργία.
65. Καταρχήν, ακόμη και σε περίπτωση ανεπάρκειας της αγοράς, κρατικές ενισχύσεις δεν μπορούν να χορηγούνται και να χρησιμοποιούνται για την εκπλήρωση νομικών υποχρεώσεων, όπως υποχρεώσεων που συνδέονται με τα δικαιώματα χρήσης ραδιοφάσματος. Ωστόσο, κρατικές ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται, στις περιπτώσεις και στον βαθμό που είναι αναγκαίο, για την παροχή πρόσθετης ποιότητας υπηρεσιών που απαιτείται για την κάλυψη αποδεδειγμένων αναγκών των τελικών χρηστών και που υπερβαίνει τα ήδη απαιτούμενα για τη συμμόρφωση με τις εν λόγω νομικές υποχρεώσεις. Οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται στον βαθμό που είναι αναγκαίο για την κάλυψη μόνο του πρόσθετου κόστους που απαιτείται για τη διασφάλιση της αυξημένης ποιότητας υπηρεσίας.
66. Όταν, σε δεδομένη περιοχή, υπάρχει ή θα υπάρξει, εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα, τουλάχιστον ένα κινητό δίκτυο που μπορεί να ικανοποιήσει τις εξελισσόμενες ανάγκες των τελικών χρηστών (βλ. παραγράφους 61, 63 και 64), η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης για πρόσθετο κινητό δίκτυο με ισοδύναμες δυνατότητες θα οδηγούσε, καταρχήν, σε απαράδεκτη στρέβλωση του ανταγωνισμού

⁵⁸ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2020) 8939 final της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, υπόθεση SA.54684 – Γερμανία – High-capacity mobile infrastructure roll-out in Brandenburg (EE C 60 της 19.2.2021, σ. 2)· απόφαση C(2021) 1532 final της Επιτροπής, της 10ης Μαρτίου 2021, υπόθεση SA.56426 – Γερμανία – High-performance mobile infrastructure roll-out in Lower Saxony (EE C 144 της 23.4.2021, σ. 2)· και απόφαση C(2021) 3565 final της Επιτροπής, της 25ης Μαΐου 2021, υπόθεση SA.59574 – Γερμανία – Deployment of high-performance mobile infrastructure in Germany (EE C 410 της 8.10.2021, σ. 1).

και σε παραγκωνισμό των ιδιωτικών επενδύσεων. Η άποψη της Επιτροπής για τις εν λόγω κρατικές παρεμβάσεις θα είναι πιθανώς αρνητική.

5.2.2.3 Ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά τα δίκτυα οπισθόζευξης

67. Τα δίκτυα οπισθόζευξης αποτελούν προϋπόθεση για την ανάπτυξη δικτύων πρόσβασης. Τα δίκτυα οπισθόζευξης έχουν τη δυνατότητα να τονώνουν τον ανταγωνισμό στις περιοχές πρόσβασης προς όφελος όλων των δικτύων και τεχνολογιών πρόσβασης. Ένα δίκτυο οπισθόζευξης υψηλών επιδόσεων είναι πιθανό να τονώσει τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη σύνδεση τελικών χρηστών, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζει τη χονδρική πρόσβαση υπό ανοικτούς, διαφανείς και χωρίς διακρίσεις όρους για όλους τους αιτούντες πρόσβαση και για όλες τις τεχνολογίες. Ελλείψει ιδιωτικών επενδύσεων, η κρατική ενίσχυση για την ανάπτυξη δικτύων οπισθόζευξης ενδέχεται να είναι αναγκαία για την ενίσχυση του ανταγωνισμού και των επενδύσεων στο επίπεδο πρόσβασης, καθώς παρέχει σε αιτούντες πρόσβαση τη δυνατότητα να αναπτύξουν δίκτυα πρόσβασης και να προσφέρουν υπηρεσίες συνδεσιμότητας σε τελικούς χρήστες.
68. Δεδομένου ότι μεταφέρουν την κίνηση διαφόρων δικτύων σταθερής ή κινητής πρόσβασης, τα δίκτυα οπισθόζευξης απαιτούν σημαντικά υψηλότερη χωρητικότητα μετάδοσης από τα μεμονωμένα δίκτυα πρόσβασης. Τα δίκτυα οπισθόζευξης πρέπει να καλύπτουν σημαντικές αυξήσεις της απαιτούμενης χωρητικότητας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους. Αυτό οφείλεται στις ανάγκες των τελικών χρηστών και στη συνεχιζόμενη ταχεία αναβάθμιση των δικτύων σταθερής ή κινητής πρόσβασης με αυξανόμενες ανάγκες για βελτιωμένη μετάδοση δεδομένων και αυξημένες επιδόσεις (μεταξύ άλλων για τις νέες γενιές κινητών τηλεπικοινωνιών). Προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ένα δίκτυο οπισθόζευξης να καταστεί εμπόδιο, μπορεί να χρειαστεί να αυξηθεί η χωρητικότητά του παράλληλα με την ανάπτυξη δικτύων σταθερής ή κινητής πρόσβασης υψηλών επιδόσεων. Ως εκ τούτου, ανεπάρκεια της αγοράς μπορεί να υπάρχει, όταν η υφιστάμενη ή σχεδιαζόμενη χωρητικότητα οπισθόζευξης δεν μπορεί να αντεπεξέλθει στην αναμενόμενη ανάπτυξη αντίστοιχων δικτύων σταθερής ή κινητής πρόσβασης βάσει των τρεχουσών και μελλοντικών αναγκών των τελικών χρηστών. Κατά το παρόν στάδιο τεχνολογικής ανάπτυξης, η αύξηση της ζήτησης για χωρητικότητα μπορεί συνήθως να αντιμετωπιστεί με δίκτυα οπισθόζευξης που βασίζονται σε οπτικές ίνες ή σε άλλες τεχνολογίες οι οποίες μπορούν να παρέχουν το ίδιο επίπεδο επιδόσεων και αξιοπιστίας με τα δίκτυα οπισθόζευξης που βασίζονται σε οπτικές ίνες. Επομένως, ανεπάρκεια της αγοράς μπορεί να υφίσταται όταν δεν υπάρχει δίκτυο οπισθόζευξης ή όταν το υφιστάμενο ή το κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιαζόμενο δίκτυο δεν βασίζεται σε οπτικές ίνες ή σε άλλες τεχνολογίες οι οποίες μπορούν να παρέχουν το ίδιο επίπεδο επιδόσεων και αξιοπιστίας με τις οπτικές ίνες.
69. Ανεξάρτητα από την υποκείμενη τεχνολογία του υφιστάμενου δικτύου οπισθόζευξης, ανεπάρκεια της αγοράς μπορεί να υπάρχει εάν το εν λόγω δίκτυο οπισθόζευξης παρέχει μη βέλτιστο συνδυασμό ποιότητας και τιμών υπηρεσιών. Για παράδειγμα, ένα κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει ότι οι συνθήκες πρόσβασης στο υφιστάμενο δίκτυο οπισθόζευξης θα μπορούσαν να εμποδίσουν την ανάπτυξη νέων ή αποδοτικότερων δικτύων σταθερής ή κινητής πρόσβασης, επειδή ορισμένες κατηγορίες αιτούντων

πρόσβαση δεν εξυπηρετούνται επαρκώς⁵⁹ ή επειδή οι τιμές χονδρικής πρόσβασης ενδέχεται να είναι υψηλότερες από εκείνες που εφαρμόζονται για τις ίδιες υπηρεσίες σε πιο ανταγωνιστικές μεν, αλλά κατά τα λοιπά συγκρίσιμες περιοχές του κράτους μέλους και το πρόβλημα δεν θα μπορούσε να επιλυθεί μέσω τομεακής ρύθμισης⁶⁰.

5.2.2.4 Μέσα για τον προσδιορισμό της αναγκαιότητας κρατικής παρέμβασης

70. Για να προσδιοριστεί η ανάγκη κρατικής παρέμβασης σε μια δεδομένη περιοχή, τα κράτη μέλη πρέπει να εξακριβώσουν, βάσει αναλυτικής χαρτογράφησης και δημόσιας διαβούλευσης, σύμφωνα με τις ενότητες 5.2.2.4.1 και 5.2.2.4.2, τις επιδόσεις των δικτύων σταθερής πρόσβασης, των δικτύων κινητής πρόσβασης ή των δικτύων οπισθόζευξης που υπάρχουν ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζεται να αναπτυχθούν εντός της περιοχής-στόχου στον σχετικό χρονικό ορίζοντα.
71. Τα κράτη μέλη διαθέτουν σημαντική διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τον καθορισμό των περιοχών-στόχων. Ωστόσο, ενθαρρύνονται να λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές, γεωγραφικές και κοινωνικές συνθήκες κατά τον προσδιορισμό των εν λόγω περιοχών.

5.2.2.4.1 Λεπτομερής χαρτογράφηση και ανάλυση κάλυψης

72. Μέσω λεπτομερούς χαρτογράφησης, τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν τις γεωγραφικές περιοχές (περιοχές-στόχους) που θα είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο της παρέμβασης για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων, με βάση αντικειμενική αναπαράσταση των επιδόσεων των δικτύων που υπάρχουν ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζεται να αναπτυχθούν σε μια συγκεκριμένη περιοχή.
73. Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που στηρίζουν την ανάπτυξη δικτύων σταθερής πρόσβασης ή δικτύων κινητής πρόσβασης, η χαρτογράφηση πρέπει να πληροί αμφοτέρωτα τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) οι επιδόσεις πρέπει να εκφράζονται τουλάχιστον σε όρους ταχυτήτων καταφόρτωσης και, κατά περίπτωση, ταχυτήτων αναφόρτωσης⁶¹ που είναι ή θα καθίστανται διαθέσιμες στους τελικούς χρήστες υπό συνθήκες περιόδου

⁵⁹ Αυτό μπορεί να συμβεί όταν η αρχιτεκτονική του υφιστάμενου δικτύου οπισθόζευξης δεν συνάδει με τις ανάγκες των χρηστών οπισθόζευξης όσον αφορά τη χωρητικότητα ή τη διαστασιολόγηση.

⁶⁰ Για παράδειγμα, η Κροατία πρότεινε κρατική παρέμβαση στην οικεία εθνική αγορά οπισθόζευξης, η οποία χαρακτηριζόταν από περιορισμούς χωρητικότητας, γεγονός που οδήγησε σε υψηλές τιμές στην αγορά επόμενου σταδίου. Ο υφιστάμενος φορέας εκμετάλλευσης του δικτύου οπισθόζευξης δεν ήταν πρόθυμος να επενδύσει στην αύξηση της χωρητικότητας. Δεδομένου ότι δεν κατέστη δυνατό να επιλυθεί το ζήτημα από την εθνική ρυθμιστική αρχή, η Επιτροπή ενέκρινε καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για επενδύσεις σε υποδομή οπισθόζευξης οπτικών ινών. Η Επιτροπή έκρινε ότι η δεσπόζουσα θέση είχε καταστεί εμπόδιο που συνιστούσε ανεπάρκεια της αγοράς. Απόφαση C(2017) 3657 final της Επιτροπής της 6ης Ιουνίου 2017, υπόθεση SA.41065 – National Programme for broadband aggregation infrastructure – Κροατία (EE C 237 της 21.7.2017, σ. 1). Βλ. επίσης απόφαση C(2016) 7005 final της Επιτροπής, της 7ης Νοεμβρίου 2016, υπόθεση SA.37183 (2015/NN) – Γαλλία – Plan France très haut débit (EE C 68 της 3.3.2017, σ. 1), με την οποία η Επιτροπή ενέκρινε κρατική ενίσχυση για την ανάπτυξη δικτύου οπισθόζευξης οπτικών ινών σε περιοχές όπου δεν υπήρχε δίκτυο οπισθόζευξης, καθώς και σε περιοχές όπου το υφιστάμενο δίκτυο οπισθόζευξης δεν είχε επαρκή χωρητικότητα για την κάλυψη των προβλεπόμενων αναγκών σε εύλογες τιμές και υπό εύλογους όρους πρόσβασης.

⁶¹ Όταν η ανεπάρκεια της αγοράς δεν μπορεί να καταδειχθεί μόνο από τα δεδομένα που αφορούν την ταχύτητα καταφόρτωσης.

αιχμής⁶². κάθε εμπόδιο που θα μπορούσε να παρεμποδίσει την επίτευξη των εν λόγω επιδόσεων πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη (για παράδειγμα, όσον αφορά την οπισθόζευξη).

- β) η χαρτογράφηση πρέπει να πραγματοποιείται: i) για σταθερά ενσύρματα δίκτυα, σε επίπεδο διεύθυνσης βάσει των εξυπηρετούμενων εγκαταστάσεων και ii) για δίκτυα σταθερής ασύρματης πρόσβασης και κινητά δίκτυα, σε επίπεδο διεύθυνσης βάσει των εξυπηρετούμενων εγκαταστάσεων ή με βάση το μέγιστο εύρος 100×100 μέτρων⁶³.
74. Τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τις βέλτιστες πρακτικές για την εφαρμογή των μεθοδολογιών χαρτογράφησης που περιγράφονται στο παράρτημα I.
75. Όσον αφορά κρατικές ενισχύσεις που στηρίζουν την ανάπτυξη δικτύων οπισθόζευξης, τα κράτη μέλη πρέπει να χαρτογραφούν τις επιδόσεις των δικτύων οπισθόζευξης που υπάρχουν ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζονται εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα. Όταν η ανάπτυξη δικτύου περιλαμβάνει ταυτόχρονα την ανάπτυξη δικτύου πρόσβασης και του απαραίτητου δικτύου οπισθόζευξης για να καταστεί δυνατή η λειτουργία του δικτύου πρόσβασης, δεν απαιτείται χωριστή χαρτογράφηση των δικτύων οπισθόζευξης.
76. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιοποιούν τη μεθοδολογία και τα υποκείμενα τεχνικά κριτήρια (για παράδειγμα, συντελεστής χρησιμοποίησης και φορτίο κυψελών) που χρησιμοποιούνται για τη χαρτογράφηση της περιοχής-στόχου.
77. Συνιστάται να ζητείται η γνώμη της εθνικής ρυθμιστικής αρχής (στο εξής: ΕΡΑ), όπως ορίζεται στην ενότητα 5.2.4.6.

---

⁶² Οι δημόσιες αρχές που είναι υπεύθυνες για την κρατική παρέμβαση μπορούν επίσης να χαρτογραφούν άλλα κριτήρια επιδόσεων για τον χαρακτηρισμό των επιδόσεων των δικτύων υπό συνθήκες περιόδου αιχμής (π.χ. χρόνο αναμονής, απώλεια πακέτων, σφάλμα πακέτων, διακυμάνσεις χρόνου επιστροφής πακέτων, διαθεσιμότητα υπηρεσιών). Τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέγουν να πράξουν κατ' αυτόν τον τρόπο προκειμένου να στοχοθετήσουν καλύτερα την κρατική παρέμβαση για την αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς και για τη διασφάλιση επαρκούς ουσιαστικής αλλαγής.

⁶³ Τα μικρότερα εύρη (όπως το εύρος 20×20 μέτρων) θεωρούνται ορθή πρακτική για να διασφαλιστεί ο σαφής προσδιορισμός των περιοχών-στόχων.

5.2.2.4.2 Δημόσια διαβούλευση

78. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν προς διαβούλευση τα κύρια χαρακτηριστικά της σχεδιαζόμενης κρατικής παρέμβασης και τον κατάλογο των περιοχών-στόχων που προσδιορίστηκαν μέσω της χαρτογράφησης⁶⁴. Οι εν λόγω πληροφορίες πρέπει να διατίθενται σε δημόσια προσβάσιμο ιστότοπο⁶⁵ σε περιφερειακό και σε εθνικό επίπεδο.
79. Η δημόσια διαβούλευση πρέπει να καλεί τα ενδιαφερόμενα μέρη α) να υποβάλουν παρατηρήσεις σχετικά με τη σχεδιαζόμενη κρατική παρέμβαση, τον σχεδιασμό της και τα κύρια χαρακτηριστικά της· και β) να υποβάλουν τεκμηριωμένες πληροφορίες σχετικά με τα δίκτυα που υπάρχουν ή τα δίκτυα που κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζεται να αναπτυχθούν στην περιοχή-στόχο εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα⁶⁶.
80. Κατά την εξέταση του προβλεπόμενου σχετικού χρονικού ορίζοντα, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές που μπορεί εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρεάσουν τη διάρκεια της ανάπτυξης του νέου δικτύου (δηλαδή τον χρόνο που απαιτείται για τη διαδικασία επιλογής, πιθανές νομικές ενέργειες και προσφυγές, τον χρόνο για την απόκτηση δικαιωμάτων διέλευσης και αδειών, άλλες υποχρεώσεις που απορρέουν από εθνικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, τη διαθεσιμότητα χωρητικότητας τεχνικών έργων κ.λπ.). Εάν η ανάπτυξη του σχεδιαζόμενου δικτύου που θα χρηματοδοτηθεί με κρατικούς πόρους (μέχρι την έναρξη λειτουργίας του) διαρκεί περισσότερο από ό,τι έχει εκτιμηθεί, απαιτείται νέα χαρτογράφηση και δημόσια διαβούλευση.
81. Ανεξάρτητα από το αν το κράτος μέλος έχει ήδη συλλέξει πληροφορίες σχετικά με μελλοντικά επενδυτικά σχέδια μέσω χαρτογράφησης, η δημόσια διαβούλευση πρέπει πάντα να περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της πιο πρόσφατης χαρτογράφησης. Αυτό είναι απαραίτητο για την ελαχιστοποίηση πιθανών αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού σε σχέση με επιχειρήσεις που παρέχουν ήδη δίκτυα ή υπηρεσίες στις περιοχές-στόχους και με εκείνες που διαθέτουν ήδη αξιόπιστα επενδυτικά σχέδια για τον σχετικό χρονικό ορίζοντα.
82. Η δημόσια διαβούλευση πρέπει να διαρκεί τουλάχιστον 30 ημέρες. Μετά το τέλος της δημόσιας διαβούλευσης, το κράτος μέλος πρέπει, εντός 1 έτους, να κινήσει την ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής ή να ξεκινήσει την υλοποίηση του σχετικού

⁶⁴ Οι σχετικές πληροφορίες πρέπει να περιλαμβάνουν: κατάλογο των περιοχών-στόχων με βάση τη χαρτογράφηση, τη διάρκεια του μέτρου, τον προϋπολογισμό, τις πηγές δημόσιας χρηματοδότησης, τον προσδιορισμό του σχετικού χρονικού ορίζοντα, κριτήρια επιλεξιμότητας συμπεριλαμβανομένης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (ταχύτητα αναφόρτωσης και καταφόρτωσης), κατώτατα όρια παρέμβασης, σχεδιαζόμενες απαιτήσεις χονδρικής πρόσβασης και τιμολόγηση ή μεθοδολογία τιμολόγησης. Η δημόσια διαβούλευση μπορεί επίσης να περιλαμβάνει ερωτήσεις προς τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης που επιθυμούν να προσφέρουν σε κάθε νεότευκτο δίκτυο που χρηματοδοτείται με κρατικούς πόρους.

⁶⁵ Η άμεση διαβούλευση με τους προμηθευτές ή άλλα ενδιαφερόμενα μέρη δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις δημόσιας διαβούλευσης, η οποία πρέπει να διασφαλίζει τον ανοικτό χαρακτήρα και τη διαφάνεια έναντι όλων των ενδιαφερόμενων για λόγους ασφάλειας δικαίου.

⁶⁶ Τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης ισχύουν μόνο για τον σχετικό χρονικό ορίζοντα που αναφέρεται στη δημόσια διαβούλευση. Για την εφαρμογή του μέτρου πέραν του χρονικού αυτού διαστήματος απαιτούνται τουλάχιστον νέα χαρτογράφηση και δημόσια διαβούλευση.

έργου⁶⁷ στην περίπτωση μοντέλων άμεσων επενδύσεων. Εάν το κράτος μέλος δεν δρομολογήσει την ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής ή την υλοποίηση του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους έργου εντός αυτής της περιόδου, πρέπει να διεξαγάγει νέα δημόσια διαβούλευση προτού μπορέσει να κινήσει την ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής ή να υλοποιήσει το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους έργο.

83. Συνιστάται να ζητείται η γνώμη της ΕΡΑ σχετικά με τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης⁶⁸.

5.2.2.4.3 Βέλτιστες πρακτικές: αξιολόγηση των σχεδίων ιδιωτικών επενδύσεων στη δημόσια διαβούλευση

84. Υπάρχει κίνδυνος η απλή «εκδήλωση ενδιαφέροντος» για μελλοντικά σχέδια ιδιωτικών επενδύσεων στην περιοχή-στόχο από κάποιο ενδιαφερόμενο μέρος στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης να καθυστερήσει την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων, εάν δεν πραγματοποιηθεί στη συνέχεια αυτή η ιδιωτική επένδυση, ενώ η κρατική παρέμβαση έχει διακοπεί.
85. Για να μειωθεί ο κίνδυνος παρεμπόδισης κρατικών παρεμβάσεων βάσει μελλοντικών επενδυτικών σχεδίων που δεν θα υλοποιηθούν, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να ζητούν από τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη να παράσχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν την αξιοπιστία των επενδυτικών σχεδίων τους, εντός χρονικού πλαισίου κατάλληλου και αναλογικού προς το επίπεδο των ζητούμενων πληροφοριών⁶⁹. Τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, λεπτομερές σχέδιο ανάπτυξης με ορόσημα (για παράδειγμα, ανά εξάμηνο), το οποίο να αποδεικνύει ότι η επένδυση θα ολοκληρωθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα και θα διασφαλίσει παρόμοιες επιδόσεις με το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο που είναι υπό σχεδιασμό.
86. Για να αξιολογούν την αξιοπιστία των επιδόσεων και της κάλυψης που δηλώνονται, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τα ίδια κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση των επιδόσεων των υφιστάμενων δικτύων, όπου αυτό είναι εύλογο και σκόπιμο.
87. Κατά την αξιολόγηση της αξιοπιστίας μελλοντικών επενδυτικών σχεδίων, τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη κυρίως τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) αν το ενδιαφερόμενο μέρος έχει υποβάλει επιχειρηματικό σχέδιο σχετικά με το έργο, συμπεριλαμβανομένων κατάλληλων κριτηρίων όσον αφορά, για παράδειγμα, το χρονοδιάγραμμα, τον προϋπολογισμό, την τοποθεσία των εγκαταστάσεων-στόχων, την ποιότητα υπηρεσιών που θα παρασχεθεί, το είδος του δικτύου και της τεχνολογίας που θα αναπτυχθεί και το ποσοστό χρήσης·

⁶⁷ Αυτό περιλαμβάνει μεμονωμένες ενισχύσεις στο πλαίσιο καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων.

⁶⁸ Παρόμοιος μηχανισμός προβλέπεται στο άρθρο 22 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

⁶⁹ Για μια πιο αποδοτική διαδικασία, τα κράτη μέλη μπορούν να συμπεριλάβουν το αίτημα αυτό απευθείας στη δημόσια διαβούλευση. Εναλλακτικά, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της δημόσιας διαβούλευσης, τα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν περαιτέρω πληροφορίες όταν ορισμένα σχέδια που έχουν υποβληθεί από ενδιαφερόμενα μέρη ενδέχεται να συνιστούν απλή «εκδήλωση ενδιαφέροντος».

- β) αν το σχετικό ενδιαφερόμενο μέρος έχει υποβάλει αξιόπιστο σχέδιο έργου υψηλού επιπέδου, το οποίο λαμβάνει δεόντως υπόψη σημαντικά ορόσημα του έργου, όπως διοικητικές διαδικασίες και άδειες (συμπεριλαμβανομένων δικαιωμάτων διέλευσης, περιβαλλοντικών αδειών, διατάξεων προστασίας και ασφάλειας), έργα πολιτικού μηχανικού, την ολοκλήρωση του δικτύου, την έναρξη των δραστηριοτήτων και την παροχή υπηρεσιών στους τελικούς χρήστες·
  - γ) την καταλληλότητα του μεγέθους της εταιρείας σε σχέση με το μέγεθος της επένδυσης·
  - δ) τις επιδόσεις του ενδιαφερόμενου μέρους σε συγκρίσιμα έργα·
  - ε) εφόσον είναι αναγκαίο και πρόσφορο, τις γεωγραφικές συντεταγμένες των βασικών μερών του σχεδιαζόμενου δικτύου (σταθμοί βάσης, σημεία παρουσίας κ.λπ.).
88. Εάν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι τα ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια είναι αξιόπιστα, μπορεί να αποφασίσει να καλέσει τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη να υπογράψουν συμφωνίες δέσμευσης, στις οποίες θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων προόδου σχετικά με τα ορόσημα που έχουν καθορίσει.
89. Αποτελεί ευθύνη των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών να παρέχουν ουσιαστικές πληροφορίες σύμφωνα με τους σχετικούς ενωσιακούς⁷⁰ ή εθνικούς κανόνες.
90. Το κράτος μέλος θα πρέπει να ζητεί τη γνώμη της ΕΡΑ όσον αφορά την από μέρους του αξιολόγηση της αξιοπιστίας των μελλοντικών επενδυτικών σχεδίων⁷¹.
91. Το κράτος μέλος θα πρέπει να κοινοποιεί τα αποτελέσματα της αξιολόγησής του και τη σχετική αιτιολόγηση σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που υπέβαλαν πληροφορίες σχετικά με τα οικεία ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια.
- 5.2.2.4.4 Βέλτιστες πρακτικές: εκ των υστέρων παρακολούθηση της υλοποίησης των ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων
92. Εάν το κράτος μέλος θεωρεί ότι τα ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια που υποβλήθηκαν είναι αξιόπιστα και, κατά συνέπεια, η αντίστοιχη περιοχή εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής της κρατικής παρέμβασης, το κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να απαιτήσει από τα ενδιαφερόμενα μέρη που έχουν υποβάλει τα εν λόγω σχέδια να υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις σχετικά με τη συμμόρφωση προς τα ορόσημα για την ανάπτυξη του δικτύου και την παροχή των υπηρεσιών.
93. Εάν το κράτος μέλος εντοπίσει αποκλίσεις από το σχέδιο που υποβλήθηκε οι οποίες υποδηλώνουν ότι το έργο δεν θα υλοποιηθεί ή εάν έχει επαρκείς λόγους να αμφιβάλλει ότι η επένδυση θα ολοκληρωθεί όπως έχει δηλωθεί, το κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να ζητήσει από τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν περαιτέρω πληροφορίες που να αποδεικνύουν ότι η επένδυση την οποία δήλωσαν συνεχίζει να είναι αξιόπιστη.

⁷⁰ Για παράδειγμα, σύμφωνα με το άρθρο 29 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

⁷¹ Παρόμοιος μηχανισμός προβλέπεται στο άρθρο 22 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972.

94. Εάν το κράτος μέλος έχει σοβαρές αμφιβολίες για το αν η επένδυση θα ολοκληρωθεί όπως έχει δηλωθεί, μπορεί να αποφασίσει ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια του σχετικού χρονικού ορίζοντα να συμπεριλάβει τις περιοχές τις οποίες αφορά η επένδυση σε νέα δημόσια διαβούλευση, προκειμένου να εξακριβώσει τη δυνητική επιλεξιμότητά τους για κρατική παρέμβαση.

5.2.3 Καταλληλότητα της ενίσχυσης ως μέσου πολιτικής

95. Το κράτος μέλος πρέπει να καταδείξει ότι η ενίσχυση είναι κατάλληλη για την αντιμετώπιση της ανεπάρκειας της αγοράς που έχει εντοπιστεί και για την επίτευξη των στόχων που επιδιώκει η ενίσχυση. Η κρατική ενίσχυση δεν είναι κατάλληλη εάν το ίδιο αποτέλεσμα μπορεί να επιτευχθεί μέσω άλλων, λιγότερο στρεβλωτικών μέτρων.
96. Οι κρατικές ενισχύσεις δεν συνιστούν το μοναδικό μέσο πολιτικής που διαθέτουν τα κράτη μέλη για την ενίσχυση των επενδύσεων για την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν άλλα, λιγότερο στρεβλωτικά μέσα όπως μέτρα διοικητικού και ρυθμιστικού χαρακτήρα ή μέσα που βασίζονται στην αγορά.
97. Για να είναι κατάλληλη η ενίσχυση, τα χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους σταθερά και κινητά δίκτυα πρέπει να παρέχουν σημαντικά βελτιωμένα χαρακτηριστικά σε σύγκριση με τα υφιστάμενα δίκτυα. Ως εκ τούτου, τα χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους σταθερά και κινητά δίκτυα θα πρέπει να διασφαλίζουν ουσιαστική αλλαγή. Ουσιαστική αλλαγή διασφαλίζεται εάν, ως αποτέλεσμα της κρατικής παρέμβασης, πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η ανάπτυξη χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους σταθερού ή κινητού δικτύου αντιπροσωπεύει σημαντική νέα επένδυση⁷² και β) το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο προσφέρει σημαντικές νέες δυνατότητες στην αγορά όσον αφορά τη διαθεσιμότητα, τη χωρητικότητα, τις ταχύτητες⁷³ και τον ανταγωνισμό των ευρυζωνικών υπηρεσιών.
98. Οι επιδόσεις του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου πρέπει να συγκρίνονται με τις υψηλότερες επιδόσεις των υφιστάμενων δικτύων. Τυχόν αξιόπιστα επενδυτικά σχέδια πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της ουσιαστικής αλλαγής μόνο εάν θα παρείχαν, από μόνα τους, επιδόσεις παρόμοιες με

⁷² Παραδείγματος χάρι, στην περίπτωση σταθερών δικτύων, οι οριακές επενδύσεις που συνδέονται απλώς με την αναβάθμιση των ενεργητικών στοιχείων του δικτύου δεν θα πρέπει να θεωρούνται επιλέξιμες για κρατική ενίσχυση. Παρομοίως, παρά το γεγονός ότι ορισμένες τεχνολογίες αναβάθμισης χαλκού (όπως η διανυσμάτωση) ενδέχεται να αυξάνουν τις δυνατότητες των υφιστάμενων δικτύων, μπορεί να μην απαιτούν σημαντικές επενδύσεις σε νέα δίκτυα και, κατά συνέπεια, δεν θα πρέπει να θεωρούνται επιλέξιμες για κρατική ενίσχυση. Όσον αφορά τα κινητά δίκτυα, σε ορισμένες περιπτώσεις τα κράτη μέλη μπορούν να αποδείξουν ότι οι επενδύσεις σε ενεργητικό εξοπλισμό μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο και ότι η δημόσια στήριξη μπορεί να δικαιολογηθεί εάν η επένδυση δεν συνίσταται απλώς σε διαδοχικές αναβαθμίσεις, αλλά αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας σημαντικής νέας επένδυσης στο δίκτυο, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις συμβατότητας. Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2021) 9538 της Επιτροπής, της 10ης Ιανουαρίου 2022, υπόθεση SA.57216 – Mobile coverage in rural areas in Galicia (EE C 46 της 28.1.2022, σ. 1).

⁷³ Το επιδοτούμενο δίκτυο πρέπει να παρέχει υπηρεσίες με την ταχύτητα που απαιτείται για την εκπλήρωση της απαίτησης ουσιαστικής αλλαγής. Ωστόσο, επιπλέον της ταχύτητας που απαιτείται για την εκπλήρωση της απαίτησης ουσιαστικής αλλαγής, οι φορείς εκμετάλλευσης ενός επιδοτούμενου δικτύου μπορούν επίσης να προσφέρουν υπηρεσίες χαμηλότερης ποιότητας.

εκείνες του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου που σχεδιάζεται στις περιοχές-στόχους εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα.

5.2.3.1 Ουσιαστική αλλαγή — Δίκτυα σταθερής πρόσβασης

99. Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για δίκτυα σταθερής πρόσβασης, η ύπαρξη ουσιαστικής αλλαγής αξιολογείται με βάση τη διάκριση μεταξύ των τύπων περιοχών-στόχων, ανάλογα με την παρουσία σταθερών υπερταχέων δικτύων.

5.2.3.1.1 Λευκές και γκρίζες περιοχές

100. Λευκές περιοχές είναι εκείνες στις οποίες δεν υπάρχει ούτε κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζεται να αναπτυχθεί σταθερό υπερταχύ δίκτυο εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα.
101. Γκρίζες περιοχές είναι εκείνες στις οποίες υπάρχει ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζεται να αναπτυχθεί εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα μόνο ένα σταθερό υπερταχύ δίκτυο.
102. Στις λευκές και τις γκρίζες περιοχές, για να επιτευχθεί ουσιαστική αλλαγή, οι κρατικές παρεμβάσεις πρέπει σωρευτικά:
- α) τουλάχιστον να τριπλασιάζουν την ταχύτητα καταφόρτωσης σε σύγκριση με το υφιστάμενο δίκτυο·
  - β) να αντιπροσωπεύουν σημαντικές νέες επενδύσεις υποδομής που προσφέρουν σημαντικές νέες δυνατότητες στην αγορά⁷⁴.

5.2.3.1.2 Μεικτές περιοχές (λευκές και γκρίζες)

103. Καταρχήν, η προγραμματιζόμενη παρέμβαση θα πρέπει να είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε ολόκληρη η περιοχή-στόχος να είναι είτε λευκή είτε γκρίζα.
104. Ωστόσο, για λόγους αποδοτικότητας, όταν δεν δικαιολογείται ο διαχωρισμός περιοχών σε λευκές και γκρίζες, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέγουν περιοχές-στόχους που είναι εν μέρει λευκές και εν μέρει γκρίζες. Στις εν λόγω περιοχές, όπου ορισμένοι τελικοί χρήστες εξυπηρετούνται ήδη από ένα σταθερό υπερταχύ δίκτυο (ή θα εξυπηρετηθούν στον σχετικό χρονικό ορίζοντα), το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι η κρατική παρέμβαση δεν συνεπάγεται αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού όσον αφορά το υφιστάμενο δίκτυο.
105. Κατάλληλη λύση μπορεί να συνιστά η παροχή της δυνατότητας περιορισμένης υπερδότησης του υφιστάμενου σταθερού υπερταχέος δικτύου που συνδέει τους τελικούς χρήστες στην γκρίζα περιοχή η οποία αποτελεί μέρος της μεικτής περιοχής. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ολόκληρη η περιοχή-στόχος μπορεί να θεωρηθεί λευκή για

⁷⁴ Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν το νέο δίκτυο επεκτείνει σημαντικά τις οπτικές ίνες από το κέντρο του δικτύου προς την άκρη του δικτύου, για παράδειγμα: i) εγκατάσταση οπτικών ινών μέχρι τους σταθμούς βάσης για τη στήριξη της ανάπτυξης δικτύων σταθερής ασύρματης πρόσβασης· ii) εγκατάσταση οπτικών ινών μέχρι τα κυτία, στις περιπτώσεις που τα κυτία δεν ήταν προηγουμένως συνδεδεμένα με δίκτυο οπτικών ινών· iii) αύξηση (εμβάθυνση) των οπτικών ινών σε καλωδιακά δίκτυα.

τους σκοπούς της αξιολόγησης της κρατικής παρέμβασης, υπό τον όρο ότι το κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει ότι συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) η υπερδόμηση δεν δημιουργεί αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, με βάση τα αποτελέσματα δημόσιας διαβούλευσης·
- β) η υπερδόμηση περιορίζεται στο 10 % κατ' ανώτατο όριο όλων των εγκαταστάσεων στην περιοχή-στόχο·
- γ) πληρούνται οι απαιτήσεις ουσιαστικής αλλαγής που ορίζονται στην ενότητα 5.2.3.1.1 για τις λευκές περιοχές, και το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο παρέχει σημαντικά καλύτερες υπηρεσίες σε σχέση με εκείνες που διατίθενται στο γκρίζο τμήμα της μεικτής περιοχής. Οι απαιτήσεις ουσιαστικής αλλαγής που ορίζονται στην ενότητα 5.2.3.1.1 για τις γκρίζες περιοχές δεν χρειάζεται να πληρούνται.

106. Η Επιτροπή θα αξιολογεί την καταλληλότητα των παρεμβάσεων σε μεικτές περιοχές κατά περίπτωση.

5.2.3.1.3 Μαύρες περιοχές

107. Μαύρες περιοχές είναι εκείνες στις οποίες υπάρχουν ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζεται να αναπτυχθούν εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα τουλάχιστον δύο σταθερά υπερταχέα δίκτυα.

108. Υπό τον όρο ότι η κρατική παρέμβαση πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην ενότητα 5.2.2.1, το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να πληροί όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) τουλάχιστον να τριπλασιάζει την ταχύτητα καταφόρτωσης σε σύγκριση με το υφιστάμενο δίκτυο·
- β) να παρέχει ταχύτητα καταφόρτωσης τουλάχιστον 1 Gbps και ταχύτητα αναφόρτωσης τουλάχιστον 150 Mbps·
- γ) να αντιπροσωπεύει σημαντική νέα επένδυση υποδομής που προσφέρει σημαντικές νέες δυνατότητες στην αγορά⁷⁵.

5.2.3.2 Ουσιαστική αλλαγή — Δίκτυα κινητής πρόσβασης

109. Ένα χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους κινητό δίκτυο πρέπει να διασφαλίζει ουσιαστική αλλαγή όσον αφορά τη διαθεσιμότητα των κινητών υπηρεσιών, τη χωρητικότητα, τις ταχύτητες και τον ανταγωνισμό, η οποία μπορεί να ενθαρρύνει την υιοθέτηση νέων καινοτόμων υπηρεσιών⁷⁶.

110. Όπως αναφέρεται στην ενότητα 2.3.2, η μετάβαση σε κάθε νέο πρότυπο IMT πραγματοποιείται γενικά με σταδιακό τρόπο. Μεταξύ δύο πλήρων διαδοχικών

⁷⁵ Βλ. υποσημείωση 68.

⁷⁶ Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή νέων υπηρεσιών που δεν θα ήταν δυνατές χωρίς την κρατική παρέμβαση, όπως συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα.

προτύπων IMT, υπάρχουν πρόσθετα υβριδικά συστήματα, τα οποία έχουν συνήθως καλύτερες επιδόσεις από τα προηγούμενα. Για παράδειγμα, το κυψελοειδές σύστημα επικοινωνιών 4G LTE ξεπέρασε το 4G από πολλές απόψεις και το αυτοδύναμο 5G έχει καλύτερες επιδόσεις από το μη αυτοδύναμο 5G. Ομοίως, κάθε νέο πρότυπο IMT παρέχει νέες δυνατότητες⁷⁷. Μολονότι όλα τα πρότυπα IMT παρέχουν κινητές φωνητικές υπηρεσίες, μόνο τα νεότερα πρότυπα IMT μπορούν να παρέχουν κινητές ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλών επιδόσεων, συμπεριλαμβανομένου μικρότερου χρόνου αναμονής και υψηλότερων δυνατοτήτων μετάδοσης.

111. Δεδομένου ότι για την παροχή νέων δυνατοτήτων απαιτείται μεγαλύτερη χωρητικότητα, τα νέα πρότυπα IMT χρειάζονται νέες συχνότητες. Καθώς οι συχνότητες αποτελούν περιορισμένο πόρο, η εκχώρησή τους εντός της Ένωσης για την παροχή κινητών υπηρεσιών πραγματοποιείται βάσει δημοπρασίας ή άλλης ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής και υπόκειται σε τέλη. Όταν εφαρμόζεται ένα νέο πρότυπο IMT ως αποτέλεσμα της διαδικασίας εκχώρησης ραδιοφάσματος, μπορεί να αναμένεται ότι τα κινητά δίκτυα που χρησιμοποιούν αυτή την τεχνολογία θα παρέχουν σημαντικές νέες δυνατότητες σε σύγκριση με τα υφιστάμενα κινητά δίκτυα. Οι πάροχοι κινητών υπηρεσιών είναι πρόθυμοι να αποδεχθούν σημαντικό αρχικό κόστος για την απόκτηση νέων δικαιωμάτων χρήσης ραδιοφάσματος που υποστηρίζει ένα νέο πρότυπο IMT μόνο εάν προσδοκούν ότι το νέο πρότυπο IMT θα προσφέρει μεγαλύτερες δυνατότητες, οι οποίες θα τους αποφέρουν κέρδη από την επένδυσή τους με την πάροδο του χρόνου. Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή έχει αποδεχτεί ότι τα πρόσθετα χαρακτηριστικά των δικτύων 4G σε σύγκριση με τις προηγούμενες γενιές ισοδυναμούν με ουσιαστική αλλαγή⁷⁸. Ομοίως, τα δίκτυα 5G, και ιδίως τα αυτοδύναμα δίκτυα 5G, έχουν γενικά πρόσθετες λειτουργικές δυνατότητες, όπως εξαιρετικά μικρό χρόνο αναμονής, υψηλή αξιοπιστία και τη δυνατότητα δέσμευσης μέρους του δικτύου για συγκεκριμένη χρήση και εγγύησης ορισμένης ποιότητας υπηρεσιών. Τα εν λόγω χαρακτηριστικά θα δώσουν στα δίκτυα 5G, και ιδίως στα αυτοδύναμα δίκτυα 5G, τη δυνατότητα να υποστηρίξουν νέες υπηρεσίες (για παράδειγμα, υπηρεσίες παρακολούθησης της υγείας και υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, έλεγχο εργοστασιακών μηχανών σε πραγματικό χρόνο, έξυπνα δίκτυα για τη διαχείριση της ανανεώσιμης ενέργειας, συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα, ανίχνευση σφαλμάτων με ακρίβεια και ταχεία παρέμβαση), διασφαλίζοντας έτσι μια ουσιαστική αλλαγή σε σύγκριση με προηγούμενες γενιές κινητών τηλεπικοινωνιών. Οι τεχνολογίες κινητών τηλεπικοινωνιών επόμενης γενιάς (όπως το 6G) αναμένεται να παράσχουν πιο βελτιωμένες δυνατότητες στο μέλλον.

5.2.3.3 Ουσιαστική αλλαγή — Δίκτυα οπισθόζευξης

112. Τα χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους δίκτυα οπισθόζευξης πρέπει να διασφαλίζουν ουσιαστική αλλαγή σε σύγκριση με τα υφιστάμενα δίκτυα. Ουσιαστική αλλαγή διασφαλίζεται εάν, ως αποτέλεσμα της κρατικής παρέμβασης, το χρηματοδοτούμενο δίκτυο οπισθόζευξης αντιπροσωπεύει σημαντική επένδυση σε υποδομή οπισθόζευξης και υποστηρίζει επαρκώς τις αυξανόμενες ανάγκες δικτύων σταθερής ή κινητής πρόσβασης. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν το χρηματοδοτούμενο

⁷⁷ Βλ. επίσης υποσημείωση 27.

⁷⁸ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2020) 8939 final της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, υπόθεση SA.54684 – Γερμανία – High-capacity mobile infrastructure roll-out in Brandenburg (EE C 60 της 19.2.2021, σ. 2).

με κρατικούς πόρους δίκτυο οπισθόζευξης, σε αντίθεση με το υφιστάμενο ή τα υφιστάμενα δίκτυα, βασίζεται σε οπτικές ίνες ή σε άλλες τεχνολογίες που μπορούν να παρέχουν το ίδιο επίπεδο επιδόσεων με εκείνο των οπτικών ινών. Όταν τα υφιστάμενα δίκτυα βασίζονται σε οπτικές ίνες ή σε τεχνολογίες με παρόμοιες επιδόσεις, ουσιαστική αλλαγή μπορεί να επιτευχθεί, για παράδειγμα, με την κατάλληλη διαστασιολόγηση της χωρητικότητας οπισθόζευξης, η οποία εξαρτάται από τη συγκεκριμένη εξελισσόμενη κατάσταση στις περιοχές-στόχους.

113. Εάν μια κρατική παρέμβαση καλύπτει τόσο δίκτυα οπισθόζευξης όσο και δίκτυα (σταθερής ή κινητής) πρόσβασης, οι διαστάσεις του δικτύου οπισθόζευξης πρέπει να καθορίζονται με τρόπο ώστε αυτό να μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των δικτύων πρόσβασης.
114. Το κράτος μέλος θα πρέπει να επιλέξει τις καταλληλότερες τεχνολογίες, σύμφωνα με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των περιοχών-στόχων, ιδίως όταν τα δίκτυα που βασίζονται σε οπτικές ίνες ή τα δίκτυα με παρόμοιες επιδόσεις δεν είναι βιώσιμα από τεχνική ή οικονομική άποψη.

5.2.4 Αναλογικότητα της ενίσχυσης

115. Τα κράτη μέλη πρέπει να αποδείξουν ότι η ενίσχυση είναι ανάλογη προς το αντιμετωπιζόμενο πρόβλημα. Πρέπει να αποδείξουν ουσιαστικά ότι η ίδια αλλαγή συμπεριφοράς δεν θα επιτυγχανόταν με λιγότερες ενισχύσεις και λιγότερες στρεβλώσεις. Η ενίσχυση θεωρείται αναλογική εάν το ύψος της περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο και ελαχιστοποιούνται οι δυνητικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στην παρούσα ενότητα.

5.2.4.1 Ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής

116. Η κρατική ενίσχυση θεωρείται αναλογική εάν το ποσό της περιορίζεται στο ελάχιστο μέτρο που απαιτείται για την υλοποίηση της υποστηριζόμενης οικονομικής δραστηριότητας.
117. Με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων περί δημόσιων συμβάσεων, η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται βάσει ανοικτής, διαφανούς και άνευ διακρίσεων ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής, σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις⁷⁹. Η ενίσχυση πρέπει επίσης να τηρεί την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, όπως ορίζεται στην ενότητα 5.2.4.2.
118. Η κρατική ενίσχυση θεωρείται αναλογική και ότι περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο ποσό εάν χορηγείται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής που προσελκύει επαρκή αριθμό συμμετεχόντων. Εάν ο αριθμός των συμμετεχόντων ή ο αριθμός των επιλέξιμων προσφορών δεν είναι επαρκής, το κράτος μέλος πρέπει να αναθέσει σε

---

⁷⁹ Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65) και οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 1).

ανεξάρτητο ελεγκτή την αξιολόγηση της προς επιλογή προσφοράς (συμπεριλαμβανομένων των υπολογισμών του κόστους).

119. Διάφορες διαδικασίες μπορεί να είναι κατάλληλες, ανάλογα με τις περιστάσεις. Για παράδειγμα, όσον αφορά παρεμβάσεις υψηλής τεχνικής πολυπλοκότητας, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να συμμετάσχουν σε διαδικασία ανταγωνιστικού διαλόγου με δυνητικούς προσφέροντες, με στόχο να διασφαλιστεί ο καταλληλότερος σχεδιασμός της παρέμβασης.
120. Το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίσει την επιλογή της πιο συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς⁸⁰. Για τον εν λόγω σκοπό, το κράτος μέλος πρέπει να καθορίσει αντικειμενικά, διαφανή και άνευ διακρίσεων ποιοτικά κριτήρια ανάθεσης και να προσδιορίσει εκ των προτέρων τη σχετική στάθμιση κάθε κριτηρίου.
121. Τα ποιοτικά κριτήρια ανάθεσης μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τις επιδόσεις του δικτύου (συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειάς του), τη γεωγραφική κάλυψη, το πόσο ανθεκτική στον χρόνο είναι η τεχνολογική προσέγγιση, τον αντίκτυπο της προτεινόμενης λύσης στον ανταγωνισμό (συμπεριλαμβανομένων των όρων χονδρικής πρόσβασης, των προϋποθέσεων και της τιμολόγησης)⁸¹ και το συνολικό κόστος ιδιοκτησίας⁸².
122. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο χορήγησης πρόσθετων μορίων προτεραιότητας για κριτήρια που αφορούν τις κλιματικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις του δικτύου⁸³, αντίστοιχα προς τα χαρακτηριστικά κλιματικής ουδετερότητας του δικτύου, συμπεριλαμβανομένου του αποτυπώματος άνθρακα του δικτύου, και τον αντίκτυπο του δικτύου στις βασικές συνιστώσες του φυσικού κεφαλαίου, δηλαδή στον αέρα, τα ύδατα, το έδαφος και τη βιοποικιλότητα. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν υποχρεώσεις εφαρμογής αναλογικών μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων από τον επιλεγέντα προσφέροντα, στην περίπτωση που το δίκτυο ενδέχεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.
123. Όταν η ενίσχυση χορηγείται, χωρίς ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής, σε δημόσια αρχή που αναπτύσσει και διαχειρίζεται ευρυζωνικό δίκτυο σε επίπεδο χονδρικής⁸⁴

⁸⁰ Σύμφωνα με τις αρχές για τις δημόσιες συμβάσεις.

⁸¹ Για παράδειγμα, οι τοπολογίες δικτύων που παρέχουν δυνατότητα πλήρους και αποτελεσματικής αποδεδιοποίησης θα πρέπει καταρχήν να λαμβάνουν περισσότερα μόρια προτεραιότητας.

⁸² Το συνολικό κόστος ιδιοκτησίας (στο εξής: ΣΚΙ) λαμβάνεται υπόψη, για παράδειγμα, από τις εταιρείες όταν αναζητούν να επενδύσουν σε στοιχεία ενεργητικού. Το ΣΚΙ περιλαμβάνει την αρχική επένδυση, καθώς και όλες τις άμεσες και έμμεσες δαπάνες μακροπρόθεσμα. Παρόλο που το ποσό της αρχικής επένδυσης μπορεί εύκολα να προσδιοριστεί, οι επιχειρήσεις συχνά επιδιώκουν να αναλύσουν όλες τις δυνητικές δαπάνες που θα επωμιστούν για τη διαχείριση και τη διατήρηση του στοιχείου ενεργητικού καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του και οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά την απόφαση πραγματοποίησης επενδύσεων.

⁸³ Για παράδειγμα, την κατανάλωση ενέργειας ή τον κύκλο ζωής της επένδυσης και, επομένως, τη χρήση του κριτηρίου της «μη πρόκλησης σημαντικής ζημίας», όπως θεσπίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13).

⁸⁴ Ο δικαιούχος της ενίσχυσης μπορεί να έχει τη δυνατότητα να παρέχει υπηρεσίες λιανικής ως «πάροχος λιανικής έσχατης ανάγκης», όταν η αγορά δεν διασφαλίζει την παροχή τέτοιων υπηρεσιών. Βλ. απόφαση C(2019) 8069 final της Επιτροπής, της 15ης Νοεμβρίου 2019, υπόθεση SA.54472 (2019/N) – Ιρλανδία – National Broadband Plan (ΕΕ C 7 της 10.1.2020, σ. 1).

απευθείας ή μέσω εσωτερικής οντότητας (μοντέλο άμεσων επενδύσεων), το κράτος μέλος πρέπει επίσης να αιτιολογήσει την επιλογή του όσον αφορά το δίκτυο και την τεχνολογική λύση⁸⁵.

124. Κάθε παραχώρηση ή άλλη ανάθεση από τέτοια δημόσια αρχή ή εσωτερική οντότητα σε τρίτο μέρος για τον σχεδιασμό, την κατασκευή ή τη λειτουργία του δικτύου πρέπει να διενεργείται μέσω ανοικτής, διαφανούς και άνευ διακρίσεων ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής. Η διαδικασία πρέπει να είναι σύμφωνη με τις αρχές που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις, να βασίζεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά και να τηρεί την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις.

5.2.4.2 Τεχνολογική ουδετερότητα

125. Σύμφωνα με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, η κρατική παρέμβαση δεν πρέπει να ευνοεί ή να αποκλείει οποιαδήποτε συγκεκριμένη τεχνολογία, τόσο κατά την επιλογή των δικαιούχων όσο και κατά την παροχή χονδρικής πρόσβασης. Δεδομένου ότι υπάρχουν διαφορετικές τεχνολογικές λύσεις, ο διαγωνισμός δεν θα πρέπει να ευνοεί ή να αποκλείει καμιά συγκεκριμένη τεχνολογία ή πλατφόρμα δικτύου. Οι προσφέροντες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να προτείνουν την παροχή των ζητούμενων υπηρεσιών χρησιμοποιώντας ή συνδυάζοντας οποιαδήποτε τεχνολογία κρίνουν καταλληλότερη. Ωστόσο, κάθε κράτος μέλος διατηρεί τη δυνατότητα να καθορίζει τις επιθυμητές επιδόσεις, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής απόδοσης των δικτύων, πριν από τη διαδικασία και να χορηγεί μόρια προτεραιότητας στην καταλληλότερη τεχνολογική λύση ή στον καταλληλότερο συνδυασμό τεχνολογικών λύσεων βάσει αντικειμενικών, διαφανών και άνευ διακρίσεων κριτηρίων, σύμφωνα με την ενότητα 5.2.4.1. Ένα χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να παρέχει δυνατότητα πρόσβασης, υπό δίκαιους και άνευ διακρίσεων όρους, σε όλους τους αιτούντες πρόσβαση, ανεξάρτητα από τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία.

5.2.4.3 Χρήση υφιστάμενων υποδομών

126. Η χρήση υφιστάμενων υποδομών αποτελεί έναν από τους κύριους παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του συνολικού κόστους ανάπτυξης ενός νέου ευρυζωνικού δικτύου και στον περιορισμό των επιπτώσεων στο περιβάλλον.
127. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής να χρησιμοποιούν κάθε διαθέσιμη υφιστάμενη υποδομή. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις αυτές να παρέχουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες υποδομές που κατέχουν ή που ελέγχουν⁸⁶ στη σχεδιαζόμενη περιοχή παρέμβασης. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να παρέχονται σε εύθετο χρόνο ώστε να λαμβάνονται

⁸⁵ Βλ. απόφαση C(2018) 6613 final της Επιτροπής, της 12ης Οκτωβρίου 2018, υπόθεση SA.49614 (2018/N) – Λιθουανία – Development of Next Generation Access Infrastructure – RAIN 3 (EE C 424 της 23.11.2018, σ. 8)· απόφαση C(2016) 3931 final της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 2016, υπόθεση SA.41647 – Ιταλία – Strategia Banda Ultralarga (EE C 258 της 15.7.2016, σ. 4)· απόφαση C(2019) 6098 final της Επιτροπής, της 20ής Αυγούστου 2019, υπόθεση SA.52224 – Αυστρία – Broadband project in Carinthia (EE C 381 της 8.11.2019, σ. 7).

⁸⁶ Υποδομές στις οποίες έχουν το δικαίωμα να παρέχουν πρόσβαση σε τρίτους.

υπόψη κατά την προετοιμασία των προσφορών. Όταν κρίνεται αναλογικό, και λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων παραγόντων, του μεγέθους της περιοχής παρέμβασης, της ετοιμότητας των πληροφοριών και του διαθέσιμου χρόνου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θέτουν την παροχή των πληροφοριών αυτών ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής⁸⁷. Οι εν λόγω πληροφορίες μπορούν να περιλαμβάνουν ιδίως: α) τη θέση και τη διαδρομή της υποδομής· β) το είδος και την τρέχουσα χρήση της υποδομής· γ) ένα σημείο επαφής και δ) εφόσον υπάρχουν⁸⁸, τους όρους και τις προϋποθέσεις χρήσης της.

128. Τα κράτη μέλη πρέπει να καθιστούν προσβάσιμες όλες τις πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους⁸⁹ σχετικά με υφιστάμενες υποδομές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων στην περιοχή παρέμβασης. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να βασίζονται στο ενιαίο σημείο πληροφόρησης που έχει συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/61/ΕΕ.

5.2.4.4 Χονδρική πρόσβαση

129. Η αποτελεσματική χονδρική πρόσβαση τρίτων μερών στα χρηματοδοτούμενα δίκτυα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για κάθε μέτρο κρατικής ενίσχυσης. Ειδικότερα, η χονδρική πρόσβαση παρέχει σε τρίτες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να ανταγωνιστούν τον επιλεγέντα προσφέροντα, ενισχύοντας έτσι τη δυνατότητα επιλογής και τον ανταγωνισμό στις περιοχές που καλύπτονται από το μέτρο. Η χονδρική πρόσβαση αποτρέπει επίσης τη δημιουργία περιφερειακών μονοπωλίων παροχής υπηρεσιών. Παρέχοντας τη δυνατότητα ανάπτυξης του ανταγωνισμού στην περιοχή-στόχο, η πρόσβαση αυτή διασφαλίζει επίσης μακροπρόθεσμα την ανάπτυξη της αγοράς στην εν λόγω περιοχή. Η εν λόγω πρόσβαση δεν εξαρτάται από καμία προηγούμενη ανάλυση της αγοράς κατά την έννοια του κεφαλαίου ΙΙΙ της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972. Εντούτοις, ο τύπος των υποχρεώσεων χονδρικής πρόσβασης που επιβάλλονται σε ένα χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διάφορες υποχρεώσεις πρόσβασης που καθορίζονται βάσει των τομεακών κανόνων. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι δικαιούχοι ενίσχυσης δεν χρησιμοποιούν μόνο δικούς τους πόρους αλλά και δημόσιους πόρους για την ανάπτυξη του δικτύου, θα πρέπει να παρέχουν ευρύτερο φάσμα προϊόντων χονδρικής πρόσβασης από τα προϊόντα που επιβάλλουν οι ΕΡΑ στις επιχειρήσεις που διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά. Η εν λόγω χονδρική πρόσβαση θα πρέπει να χορηγείται το συντομότερο δυνατόν πριν από

⁸⁷ Βλ. απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση SA.40720 (2016/N) — National Broadband Scheme for the UK for 2016-2020 (ΕΕ C 323 της 2.9.2016, σ. 2), αιτιολογικές σκέψεις 115 και 116, , όπου οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου ζήτησαν από όλους τους προσφέροντες να προσχωρήσουν σε κώδικα δεοντολογίας. Ο κώδικας δεοντολογίας περιλάμβανε πρότυπα για: i) το επίπεδο λεπτομέρειας των πληροφοριών που θα έπρεπε να παρέχονται· ii) τα χρονικά πλαίσια εντός των οποίων έπρεπε να παρέχονται οι πληροφορίες· iii) τους αποδεκτούς όρους μιας συμφωνίας εμπιστευτικότητας· και iv) τις υποχρεώσεις διάθεσης της υποδομής προς χρήση σε άλλες προσφορές. Οι προσφέροντες που δεν πληρούσαν τους όρους του κώδικα δεοντολογίας θα αποκλείονταν από τη διαγωνιστική διαδικασία.

⁸⁸ Αυτό μπορεί να συμβαίνει ιδίως όταν οι εν λόγω όροι και προϋποθέσεις υφίστανται ήδη ως αποτέλεσμα ρυθμιστικών υποχρεώσεων που επιβάλλονται από εθνικές ρυθμιστικές αρχές ή άλλες αρμόδιες αρχές δυνάμει της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972, όταν η πρόσβαση προβλέπεται σε προηγούμενη απόφαση κρατικής ενίσχυσης ή όταν διατίθεται εμπορική προσφορά χονδρικής.

⁸⁹ Η πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές μπορεί να περιορίζεται σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες. Για παράδειγμα, η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με υλικές υποδομές μπορεί, βάσει της οδηγίας 2014/61/ΕΕ, να περιορίζεται για λόγους ασφάλειας και ακεραιότητας των δικτύων, εθνικής ασφάλειας, δημόσιας υγείας ή ασφάλειας, εμπιστευτικότητας ή εμπορικού απορρήτου.

την έναρξη παροχής των σχετικών υπηρεσιών και, όταν ο φορέας εκμετάλλευσης του δικτύου προτίθεται επίσης να παρέχει υπηρεσίες λιανικής, τουλάχιστον 6 μήνες πριν από την έναρξη παροχής των εν λόγω υπηρεσιών λιανικής.

130. Το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να παρέχει αποτελεσματική πρόσβαση στις επιχειρήσεις, υπό δίκαιους και άνευ διακρίσεων όρους. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται την αναβάθμιση και την αύξηση της χωρητικότητας της υφιστάμενης υποδομής, όπου είναι αναγκαίο, και την ανάπτυξη επαρκούς νέας υποδομής (για παράδειγμα, αγωγών αρκετά μεγάλων ώστε να καλύπτουν επαρκή αριθμό δικτύων και διαφορετικές τοπολογίες δικτύου)⁹⁰.
131. Τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρουν τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις τιμές των προϊόντων χονδρικής πρόσβασης στα έγγραφα της ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής και να δημοσιεύσουν τις πληροφορίες αυτές σε εμπεριστατωμένο ιστότοπο, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. Το ευρύ κοινό θα πρέπει να έχει πρόσβαση στον ιστότοπο χωρίς περιορισμούς, μεταξύ άλλων χωρίς προηγούμενη εγγραφή χρήστη.
132. Προκειμένου να καταστεί αποτελεσματική η χονδρική πρόσβαση και να δοθεί η δυνατότητα στον αιτούντα πρόσβαση να παρέχει τις υπηρεσίες του, πρέπει να παρέχεται χονδρική πρόσβαση επίσης σε τμήματα του δικτύου που δεν έχουν χρηματοδοτηθεί με κρατικούς πόρους ή που ενδέχεται να μην έχουν αναπτυχθεί από τον δικαιούχο της ενίσχυσης⁹¹.

5.2.4.4.1 Όροι και προϋποθέσεις χονδρικής πρόσβασης

133. Πρέπει να παρέχεται αποτελεσματική χονδρική πρόσβαση για 10 τουλάχιστον έτη για όλα τα ενεργητικά προϊόντα, εξαιρουμένης της εικονικής αδεσμοποίησης πρόσβασης (στο εξής: VULA).
134. Η πρόσβαση βάσει VULA πρέπει να παρέχεται για χρονικό διάστημα ίσο με τη διάρκεια ζωής της υποδομής της οποίας αποτελεί υποκατάστατο η VULA⁹².
135. Η πρόσβαση σε νέα υποδομή (όπως αγωγοί, πυλώνες, κυτία ή ανενεργές ίνες) πρέπει να παρέχεται για τη διάρκεια ζωής του συγκεκριμένου στοιχείου δικτύου⁹³. Εάν χορηγηθεί κρατική ενίσχυση για νέα υποδομή, η υποδομή πρέπει να είναι αρκετά

⁹⁰ Η εν λόγω νέα υποδομή μπορεί να περιλαμβάνει, ανάλογα με το είδος της παρέμβασης: αγωγούς κατάλληλου μεγέθους, επαρκή αριθμό ανενεργών ινών, τύπο και αναβάθμιση πυλώνων, ιστούς, πύργους, τύπο και μέγεθος οδικών κυτίων για την παροχή αποτελεσματικής αποδεσμοποίησης κ.λπ. Βλ. απόφαση C(2016) 3208 final της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 2016, υπόθεση SA.40720 (2016/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – Broadband Delivery UK (EE C 323 της 2.9.2016, σ. 2) και απόφαση C(2019) 8069 final της Επιτροπής, της 15ης Νοεμβρίου 2019, υπόθεση SA.54472 (2019/N) – Ιρλανδία – National Broadband Plan (EE C 7 της 10.1.2020, σ. 1).

⁹¹ Για παράδειγμα, η αποτελεσματική πρόσβαση συνεπάγεται ότι παρέχεται επαρκής χονδρική πρόσβαση σε ενεργητικό εξοπλισμό, ακόμη και αν χρηματοδοτείται μόνο υποδομή.

⁹² Δεδομένου ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η VULA είναι υποκατάστατο της υλικής αποδεσμοποίησης νέας υποδομής, ισχύουν οι ίδιοι κανόνες όπως και για τη νέα υποδομή.

⁹³ Βλ. απόφαση C(2019) 8069 final της Επιτροπής, της 15ης Νοεμβρίου 2019, υπόθεση SA.54472 (2019/N) – Ιρλανδία – National Broadband Plan (EE C 7 της 10.1.2020, σ. 1). Όταν ο δικαιούχος της ενίσχυσης αποφασίσει να αναβαθμίσει ή να αντικαταστήσει την υποδομή πριν από τη λήξη της διάρκειας ζωής της ενισχυόμενης υποδομής, ο δικαιούχος της ενίσχυσης θα πρέπει να συνεχίσει να παρέχει πρόσβαση στη νέα υποδομή καθ' όλη την περίοδο που προβλεπόταν για την αρχική υποδομή.

μεγάλη ώστε να ανταποκρίνεται στην τρέχουσα και εξελισσόμενη ζήτηση των αιτούντων πρόσβαση⁹⁴. Η εν λόγω υποχρέωση είναι συμπληρωματική και ισχύει με την επιφύλαξη κανονιστικών υποχρεώσεων που μπορεί να επιβάλει η ΕΡΑ.

136. Τα κράτη μέλη πρέπει να ζητούν τη γνώμη των ΕΡΑ σχετικά με τα προϊόντα, τους όρους και τις τιμές χονδρικής πρόσβασης. Οι ΕΡΑ ενθαρρύνονται να παρέχουν καθοδήγηση, όπως ορίζεται στην ενότητα 5.2.4.6.
137. Οι ίδιες προϋποθέσεις πρόσβασης πρέπει να ισχύουν για ολόκληρο το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των μερών του δικτύου στα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί υφιστάμενες υποδομές. Οι υποχρεώσεις πρόσβασης πρέπει να επιβάλλονται ανεξάρτητα από κάθε αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, της διαχείρισης ή της λειτουργίας του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου.
138. Εάν χρησιμοποιούν ιδίους πόρους, ο δικαιούχος της ενίσχυσης ή οι αιτούντες πρόσβαση που συνδέονται με το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο μπορούν να αποφασίσουν να επεκτείνουν τα δίκτυά τους σε παρακείμενες περιοχές εκτός της περιοχής-στόχου. Οι αιτούντες πρόσβαση μπορούν να πραγματοποιήσουν τις εν λόγω επεκτάσεις βάσει των υποχρεώσεων χονδρικής πρόσβασης. Εάν δεν συνδέονται με τον δικαιούχο της ενίσχυσης, δεν υπάρχει περιορισμός για τέτοιες επεκτάσεις σε παρακείμενες περιοχές. Ένας αιτών πρόσβαση θεωρείται ότι δεν συνδέεται με τον δικαιούχο της ενίσχυσης εάν δεν ανήκουν και οι δύο στον ίδιο όμιλο και δεν συμμετέχουν ο ένας στις επιχειρήσεις του άλλου. Επεκτάσεις από τους δικαιούχους ενίσχυσης μπορούν να επιτρέπονται βάσει των ακόλουθων σωρευτικών ασφαλιστικών δικλείδων:
  - α) κατά τη διεξαγωγή της δημόσιας διαβούλευσης (βλ. ενότητα 5.2.2.4.2), το κράτος μέλος πρέπει να αναφέρει ότι οι ιδιωτικές επεκτάσεις επιτρέπονται σε μεταγενέστερο στάδιο και να παρέχει ουσιαστικές πληροφορίες σχετικά με την πιθανή κάλυψη των εν λόγω επεκτάσεων·
  - β) επεκτάσεις σε παρακείμενες περιοχές μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνο 2 έτη μετά την έναρξη λειτουργίας του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου, εάν συντρέχει μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
    - (i) κατά τη δημόσια διαβούλευση, τα ενδιαφερόμενα μέρη αποδεικνύουν ότι υπάρχει κίνδυνος η σχεδιαζόμενη επέκταση να εισέλθει σε παρακείμενη περιοχή η οποία εξυπηρετείται ήδη από τουλάχιστον δύο ανεξάρτητα δίκτυα που παρέχουν ταχύτητες συγκρίσιμες με εκείνες του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου·

⁹⁴

Για παράδειγμα, και ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του δικτύου, στην περίπτωση που κατασκευάζονται νέοι αγωγοί για οπτικές ίνες, αυτοί θα πρέπει να είναι κατάλληλοι για τουλάχιστον τρία ανεξάρτητα καλώδια οπτικών ινών, καθένα από τα οποία θα περιλαμβάνει αρκετές οπτικές ίνες και, επομένως, θα είναι σε θέση να εξυπηρετεί περισσότερες επιχειρήσεις. Στην περίπτωση που η υφιστάμενη υποδομή έχει περιορισμούς χωρητικότητας και δεν μπορεί να παρέχει πρόσβαση σε τουλάχιστον τρία ανεξάρτητα καλώδια οπτικών ινών, με βάση την αρχή της εξυπηρέτησης κατά σειρά προτεραιότητας, ο φορέας εκμετάλλευσης του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον το 50 % της χωρητικότητας (ειδικότερα, ανενεργές ίνες) σε αιτούντες πρόσβαση.

- (ii) υπάρχει τουλάχιστον ένα δίκτυο στην παρακείμενη περιοχή που παρέχει ταχύτητες συγκρίσιμες με εκείνες του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου, το οποίο τέθηκε σε λειτουργία λιγότερο από 5 έτη πριν από την έναρξη λειτουργίας του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου⁹⁵.

139. Εάν από τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης προκύψουν αποδείξεις για κίνδυνο πρόκλησης άλλων σημαντικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, πρέπει να απαγορευτούν οι επεκτάσεις από τον δικαιούχο της ενίσχυσης.

5.2.4.4.2 Προϊόντα χονδρικής πρόσβασης

5.2.4.4.2.1 Δίκτυα σταθερής πρόσβασης που αναπτύσσονται σε λευκές περιοχές

140. Το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να παρέχει τουλάχιστον δυφιορρευματική πρόσβαση, πρόσβαση σε ανενεργές οπτικές ίνες και πρόσβαση σε υποδομές, συμπεριλαμβανομένων οδικών κυτίων, πυλώνων, ιστών, πύργων και αγωγών.

141. Επίσης, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο παρέχει τουλάχιστον είτε υλική αποδεσμοποίηση είτε VULA. Για να θεωρηθεί κατάλληλο ως προϊόν χονδρικής πρόσβασης, οποιοδήποτε προϊόν VULA πρέπει να έχει εγκριθεί εκ των προτέρων από την ΕΡΑ ή άλλη αρμόδια αρχή.

5.2.4.4.2.2 Δίκτυα σταθερής πρόσβασης που αναπτύσσονται σε γκρίζες και μαύρες περιοχές

142. Το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να παρέχει τουλάχιστον α) τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης που αναφέρονται στην παράγραφο 140· και β) υλική αποδεσμοποίηση.

143. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν σκόπιμο να μην επιβληθεί η παροχή υλικής αποδεσμοποίησης και, αντ' αυτής, να απαιτηθεί η παροχή VULA. Στην εν λόγω περίπτωση, τα κράτη μέλη πρέπει να δηλώσουν την πρόθεσή τους να χορηγήσουν παρέκκλιση από την υποχρέωση παροχής υλικής αποδεσμοποίησης και να αιτιολογήσουν την επιλογή αυτή στη δημόσια διαβούλευση. Τα κράτη μέλη πρέπει να αποδείξουν ότι η αντικατάσταση της παροχής υλικής αποδεσμοποίησης με την παροχή VULA δεν ενέχει κίνδυνο αδικαιολόγητης στρέβλωσης του ανταγωνισμού, λαμβανομένων υπόψη του αποτελέσματος της δημόσιας διαβούλευσης και των χαρακτηριστικών της αγοράς και της σχετικής περιοχής⁹⁶. Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή θα αξιολογήσει αν η παροχή VULA, αντί υλικής αποδεσμοποίησης, διασφαλίζει την αναλογικότητα της ενίσχυσης.

⁹⁵ Οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται επίσης στην περίπτωση συνδέσεων με χρηματοδοτούμενα με κρατικούς πόρους δίκτυα οπισθόζευξης ή στην περίπτωση χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους κινητού δικτύου το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποιείται για την παροχή υπηρεσιών σταθερής ασύρματης πρόσβασης σε περιοχές που καλύπτονται ήδη από σταθερό δίκτυο.

⁹⁶ Τα εν λόγω χαρακτηριστικά μπορεί να αφορούν την εφαρμοστέα εκ των προτέρων ρύθμιση στις αγορές ηλεκτρονικών επικοινωνιών, το επιχειρηματικό μοντέλο των φορέων εκμετάλλευσης που δραστηριοποιούνται στην αγορά (αμιγώς χονδρική πρόσβαση ή κάθετα ολοκληρωμένοι πάροχοι ευρυζωνικών υπηρεσιών), το μέγεθος του έργου παρέμβασης για το οποίο παρέχεται κρατική ενίσχυση, τη χρήση υλικής αποδεσμοποίησης στο οικείο κράτος μέλος κ.λπ.

5.2.4.4.2.3 Δίκτυα κινητής πρόσβασης

144. Το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να παρέχει ένα εύλογο σύνολο προϊόντων χονδρικής πρόσβασης, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών της αγοράς, για τη διασφάλιση αποτελεσματικής πρόσβασης στο επιδοτούμενο δίκτυο. Αυτό περιλαμβάνει τουλάχιστον περιαγωγή και πρόσβαση σε πυλώνες, ιστούς, πύργους και αγωγούς. Το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο θα πρέπει να παρέχει τα προϊόντα πρόσβασης που είναι αναγκαία για την εκμετάλλευση των πιο προηγμένων χαρακτηριστικών⁹⁷ των κινητών δικτύων, όπως του 5G και των μελλοντικών γενεών κινητών δικτύων⁹⁸, μόλις αυτά καταστούν διαθέσιμα.

5.2.4.4.2.4 Δίκτυα οπισθόζευξης

145. Το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο πρέπει να διασφαλίζει τουλάχιστον μία ενεργητική υπηρεσία και πρόσβαση σε πυλώνες, ιστούς, πύργους, αγωγούς και ανενεργές οπτικές ίνες.
146. Τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέψουν την ανάπτυξη επαρκούς χωρητικότητας για νέες υποδομές (για παράδειγμα, αγωγών αρκετά μεγάλων ώστε να είναι δυνατή η εγκατάσταση οπτικών ινών για την κάλυψη των αναμενόμενων αναγκών όλων των αιτούντων πρόσβαση), εφόσον απαιτείται, ώστε να διασφαλίζεται αποτελεσματική πρόσβαση υπό δίκαιους και άνευ διακρίσεων όρους.

5.2.4.4.3 Χονδρική πρόσβαση βάσει εύλογης ζήτησης

147. Κατ' εξαίρεση από τους όρους της ενότητας 5.2.4.4.2, τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν την παροχή ορισμένων προϊόντων χονδρικής πρόσβασης σε περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει εύλογη ζήτηση από αιτούντα πρόσβαση, εφόσον η παροχή των εν λόγω προϊόντων αυξάνει δυσανάλογα το επενδυτικό κόστος χωρίς να αποφέρει σημαντικά οφέλη όσον αφορά την αύξηση του ανταγωνισμού.
148. Για να μπορέσει η Επιτροπή να εγκρίνει μια τέτοια εξαίρεση, το κράτος μέλος πρέπει να παρέχει αιτιολόγηση βάσει των χαρακτηριστικών της συγκεκριμένης παρέμβασης. Η αιτιολόγηση θα πρέπει να βασίζεται σε τεκμηριωμένα και αντικειμενικά κριτήρια, όπως η χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα των σχετικών περιοχών, το μέγεθος της περιοχής-στόχου ή το μέγεθος των δικαιούχων της ενίσχυσης⁹⁹. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδεικνύει, για κάθε προϊόν πρόσβασης που δεν θα παρασχεθεί, ότι η παροχή του εν λόγω προϊόντος θα οδηγούσε σε δυσανάλογη αύξηση του κόστους της παρέμβασης, βάσει λεπτομερών και αντικειμενικών υπολογισμών κόστους.

⁹⁷ Όπως δίκτυο πρόσβασης πολλαπλών φορέων εκμετάλλευσης (Multi-Operator-Access Network — MORAN), κεντρικό δίκτυο πολλαπλών φορέων (Multi-Operator Core Network — MOCN), τεμαχισμό δικτύου.

⁹⁸ Κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ιστοί και οι πύργοι μπορούν να διασφαλίζουν τη δυνατότητα παροχής της εν λόγω πρόσβασης, λαμβανομένης υπόψη της τρέχουσας και της εξελισσόμενης διάρθρωσης της αγοράς.

⁹⁹ Βλ. για παράδειγμα, απόφαση C(2011) 7285 τελικό της Επιτροπής, της 19ης Οκτωβρίου 2011, υπόθεση N 330/2010 — Γαλλία — Programme national «Très Haut Débit» — Volet B (EE C 364 της 14.12.2011, σ. 2) και απόφαση C(2012) 8223 final της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2012, υπόθεση SA.33671 (2012/N) — Ηνωμένο Βασίλειο — National Broadband scheme for the UK — Broadband Delivery UK (EE C 16 της 19.1.2013, σ. 2).

149. Το αίτημα του αιτούντος πρόσβαση θεωρείται εύλογο εάν α) ο αιτών πρόσβαση παρέχει επιχειρηματικό σχέδιο που δικαιολογεί την ανάπτυξη του προϊόντος στο χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο· και β) κανένα συγκρίσιμο προϊόν πρόσβασης δεν προσφέρεται ήδη στην ίδια γεωγραφική περιοχή από άλλη επιχείρηση σε τιμές ισοδύναμες με εκείνες που ισχύουν σε πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές¹⁰⁰.
150. Εάν ένα αίτημα πρόσβασης είναι εύλογο, το πρόσθετο κόστος ικανοποίησης του αιτήματος πρόσβασης πρέπει να βαρύνει τον δικαιούχο της ενίσχυσης.

5.2.4.4.4 Τιμολόγηση χονδρικής πρόσβασης

151. Κατά τον καθορισμό τιμών για τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι η τιμή χονδρικής πρόσβασης για κάθε προϊόν βασίζεται σε έναν από τους ακόλουθους δείκτες αναφοράς και τις ακόλουθες αρχές τιμολόγησης:
- α) τις μέσες δημοσιευμένες τιμές χονδρικής που ισχύουν σε άλλες συγκρίσιμες και πιο ανταγωνιστικές περιοχές του κράτους μέλους·
  - β) τις ρυθμιζόμενες τιμές αναφοράς που έχουν ήδη καθοριστεί ή εγκριθεί από την ΕΡΑ για τις οικείες αγορές και υπηρεσίες·
  - γ) την κοστοστρέφεια ή μέθοδο που έχει θεσπιστεί βάσει του τομεακού κανονιστικού πλαισίου.
152. Πρέπει να ζητείται η γνώμη της ΕΡΑ σχετικά με τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης και τους όρους και τις προϋποθέσεις χονδρικής πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένων των τιμών και των σχετικών διαφορών, όπως ορίζεται στην ενότητα 5.2.4.6.

5.2.4.4.5 Αυτόματη επιστροφή

153. Το ποσό της ενίσχυσης για κρατικές παρεμβάσεις που στηρίζουν την ανάπτυξη σταθερών και κινητών δικτύων καθορίζεται συχνά εκ των προτέρων, ώστε να καλύπτεται το αναμενόμενο έλλειμμα χρηματοδότησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των ενισχυόμενων υποδομών.
154. Στην εν λόγω περίπτωση, δεδομένου ότι τα μελλοντικά έξοδα και έσοδα είναι γενικώς αβέβαια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακολουθούν στενά την υλοποίηση κάθε χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους έργου¹⁰¹ καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της ενισχυόμενης υποδομής και να προβλέπουν μηχανισμό αυτόματης επιστροφής. Ο

¹⁰⁰ Άλλες προϋποθέσεις μπορεί να γίνουν αποδεκτές από την Επιτροπή στο πλαίσιο της ανάλυσης της αναλογικότητας με βάση τα χαρακτηριστικά της υπόθεσης και τη συνολική εξισορρόπηση. Βλ. για παράδειγμα, απόφαση C(2011) 7285 τελικό της Επιτροπής, της 19ης Οκτωβρίου 2011, υπόθεση N 330/2010 — Γαλλία – Programme national «Très Haut Débit» – Volet B (ΕΕ C 364 της 14.12.2011, σ. 2) και απόφαση C(2012) 8223 final της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2012, υπόθεση SA.33671 (2012/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – National Broadband scheme for the UK – Broadband Delivery UK (ΕΕ C 16 της 19.1.2013, σ. 2). Εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις, η πρόσβαση θα πρέπει να χορηγείται εντός προθεσμίας η οποία συνηθίζεται για τη συγκεκριμένη αγορά. Σε περίπτωση σύγκρουσης, η αρχή που χορηγεί την ενίσχυση θα πρέπει να ζητήσει τη συμβουλή της ΕΡΑ ή άλλου αρμόδιου εθνικού φορέα.

¹⁰¹ Αυτό περιλαμβάνει μεμονωμένες ενισχύσεις στο πλαίσιο καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων.

μηχανισμός αυτός καθιστά δυνατή τη δέουσα συνεκτίμηση πληροφοριών που ο δικαιούχος της ενίσχυσης δεν ήταν σε θέση να λάβει υπόψη στο πλαίσιο του αρχικού επιχειρηματικού σχεδίου κατά την υποβολή αίτησης για κρατική ενίσχυση. Παράγοντες που ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στην κερδοφορία του έργου και οι οποίοι μπορεί να είναι δύσκολο ή ακόμη και αδύνατο να προσδιοριστούν εκ των προτέρων με επαρκή ακρίβεια είναι, για παράδειγμα: α) το πραγματικό κόστος εγκατάστασης του δικτύου· β) τα πραγματικά έσοδα από τις βασικές υπηρεσίες· γ) η πραγματική χρήση· και δ) τα πραγματικά έσοδα από «μη βασικές» υπηρεσίες¹⁰².

155. Εάν το ποσό της ενίσχυσης του έργου υπερβαίνει τα 10 εκατ. EUR, τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόζουν μηχανισμό αυτόματης επιστροφής για όλη τη διάρκεια ζωής της ενισχυόμενης υποδομής. Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίζουν τους κανόνες του μηχανισμού αυτού με διαφάνεια και σαφήνεια στην τεκμηρίωση για την ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής.
156. Η αυτόματη επιστροφή δεν είναι απαραίτητη όταν το έργο υλοποιείται με το μοντέλο άμεσων επενδύσεων, στο οποίο μια δημόσια αρχή κατασκευάζει και διαχειρίζεται ένα δημόσιας ιδιοκτησίας δίκτυο αμιγώς χονδρικής πρόσβασης, με αποκλειστικό σκοπό την παροχή δίκαιης και χωρίς διακρίσεις πρόσβασης σε όλες τις επιχειρήσεις¹⁰³.
157. Δεδομένου ότι διάφοροι παράγοντες ενδέχεται να έχουν θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο στο επιχειρηματικό σχέδιο του δικαιούχου της ενίσχυσης, ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής θα πρέπει να σχεδιάζεται έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη και να εξισορροπούνται δύο στόχοι: α) θα πρέπει να δίνει στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να ανακτήσει ποσά που υπερβαίνουν ένα εύλογο κέρδος¹⁰⁴. β) δεν θα πρέπει να θέτει σε κίνδυνο τα κίνητρα των επιχειρήσεων να συμμετάσχουν σε ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής¹⁰⁵ και να επιδιώκουν τη βελτίωση της σχέσης κόστους/αποδοτικότητας (βελτίωση της αποδοτικότητας) κατά την ανάπτυξη του δικτύου. Για να επιτευχθεί σωστή ισορροπία μεταξύ των δύο στόχων, τα κράτη μέλη

¹⁰² Για παράδειγμα, ένας μηχανισμός αυτόματης επιστροφής μπορεί να βοηθήσει να ανακτηθούν κέρδη που είναι υψηλότερα από ό,τι αναμενόταν εύλογα, για παράδειγμα λόγω: i) υψηλότερης από την προβλεπόμενη χρήσης ευρυζωνικών προϊόντων η οποία έχει ως αποτέλεσμα πρόσθετα κέρδη και μικρότερο επενδυτικό κενό· και ii) υψηλότερων από τα προβλεπόμενα εσόδων από μη ευρυζωνικά προϊόντα, τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα πρόσθετα κέρδη και μικρότερο επενδυτικό κενό (για παράδειγμα, έσοδα από νέα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης). Βλ. απόφαση C(2016) 3208 final της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 2016, υπόθεση SA 40720 (2016/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – Broadband Delivery UK (EE C 323 της 2.9.2016, σ. 2).

¹⁰³ Ένας μηχανισμός αυτόματης επιστροφής μπορεί να είναι απαραίτητος σε άλλες περιπτώσεις, όπως σε ορισμένα μοντέλα δημόσιας ιδιοκτησίας. Βλ. για παράδειγμα, απόφαση C(2016) 3208 final της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 2016, υπόθεση SA.40720 (2016/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – Broadband Delivery UK (EE C 323 της 2.9.2016, σ. 2).

¹⁰⁴ Ως εύλογο κέρδος θα πρέπει να νοείται το ποσοστό απόδοσης επί του κεφαλαίου που θα απαιτούσε μια τυπική εταιρεία, λαμβανομένου υπόψη του επιπέδου κινδύνου ειδικά για τον ευρυζωνικό τομέα και του είδους των παρεχόμενων υπηρεσιών. Το απαιτούμενο ποσοστό απόδοσης επί του κεφαλαίου προσδιορίζεται συνήθως με βάση το μέσο σταθμισμένο κόστος κεφαλαίου (ΜΣΚΚ).

¹⁰⁵ Η συμμετοχή στην ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής εξαρτάται από τα αναμενόμενα κέρδη και τις αναμενόμενες ζημίες. Ζημίες μπορεί να προκύψουν, για παράδειγμα, εάν ο προσφέρων ήταν υπερβολικά αισιόδοξος σε σχέση με τα αναμενόμενα μελλοντικά έσοδα που θα προκύψουν από την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών ή εάν προκύψουν απρόβλεπτες δαπάνες. Δεδομένου ότι η αρχή που χορηγεί την ενίσχυση δεν καλύπτει τυχόν απρόβλεπτες ζημίες, ένας αυστηρός μηχανισμός αυτόματης επιστροφής επί των μελλοντικών κερδών μπορεί να αυξάνει τον συνολικό κίνδυνο για τον επενδυτή και να αποθαρρύνει τη συμμετοχή στην ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής.

θα πρέπει να θεσπίζουν κριτήρια παροχής κινήτρων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας¹⁰⁶.

158. Το ποσό του κινήτρου πρέπει να ορίζεται στο 30 % του εύλογου κέρδους κατ' ανώτατο όριο. Τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να ανακτούν τυχόν επιπλέον κέρδος ίσο με ή κάτω από το εν λόγω όριο (δηλαδή, το εύλογο κέρδος προσαυξημένο κατά το ποσό του κινήτρου¹⁰⁷). Τυχόν κέρδη που υπερβαίνουν το όριο πρέπει να κατανέμονται μεταξύ του δικαιούχου της ενίσχυσης και του κράτους μέλους, με βάση την ένταση της ενίσχυσης που προκύπτει από το αποτέλεσμα της ανταγωνιστικής διαδικασίας επιλογής¹⁰⁸.
159. Οι μηχανισμοί αυτόματης επιστροφής πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τα κέρδη που παράγονται από άλλες συναλλαγές που αφορούν το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο. Για παράδειγμα, όταν μια εταιρεία συστήνεται ειδικά για την κατασκευή ή τη λειτουργία του χρηματοδοτούμενου με κρατικούς πόρους δικτύου, εάν ένας υφιστάμενος μέτοχος αυτής της εν λόγω εταιρείας πωλήσει το σύνολο ή μέρος των μετοχών του στην εταιρεία εντός 7 ετών από την ολοκλήρωση του δικτύου ή εντός 10 ετών από τη χορήγηση της ενίσχυσης, το κράτος μέλος πρέπει να ανακτήσει κάθε ποσό που προκύπτει αν τα έσοδα από την πώληση υπερβαίνουν την τιμή στην οποία ο νυν μέτοχος θα επιτύγχανε εύλογο κέρδος¹⁰⁹.

5.2.4.5 Λογιστικός διαχωρισμός

160. Για να διασφαλιστεί ότι η ενίσχυση παραμένει αναλογική και δεν επιφέρει υπεραντιστάθμιση ή διεπιδότηση μη ενισχυόμενων δραστηριοτήτων, ο δικαιούχος της ενίσχυσης πρέπει να διασφαλίζει λογιστικό διαχωρισμό ώστε να προσδιορίζονται σαφώς οι δαπάνες για την ανάπτυξη και τη λειτουργία και τα έσοδα από την εκμετάλλευση του δικτύου που αναπτύσσεται με κρατική χρηματοδότηση.

5.2.4.6 Ο ρόλος των EPA, των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, των εθνικών κέντρων ικανοτήτων και των αρμόδιων γραφείων ευρυζωνικότητας

161. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος των EPA στον σχεδιασμό των καταλληλότερων κρατικών παρεμβάσεων για τη στήριξη των ευρυζωνικών δικτύων. Οι EPA έχουν αποκτήσει τεχνικές γνώσεις και εμπειρογνωσία λόγω του καίριου ρόλου που τους έχει ανατεθεί βάσει τομεακής ρύθμισης και είναι οι καταλληλότερες για να στηρίζουν τις δημόσιες αρχές όσον αφορά τον σχεδιασμό κρατικών παρεμβάσεων.
162. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να μεριμνούν για τη συστηματική συμμετοχή των EPA στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των κρατικών παρεμβάσεων,

¹⁰⁶ Η αύξηση της αποδοτικότητας δεν πρέπει να επιτυγχάνεται σε βάρος της ποιότητας της παρεχόμενης υπηρεσίας.

¹⁰⁷ Εάν το εύλογο κέρδος είναι 10 %, το μέγιστο ποσό του κινήτρου θα είναι 3 %.

¹⁰⁸ Για παράδειγμα, εάν το εύλογο κέρδος είναι 10 % και εφαρμόζεται το μέγιστο ποσό κινήτρου 3 %, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να ανακτούν κέρδη που δεν υπερβαίνουν το 13 %. Εάν το πραγματικό κέρδος είναι 20 % και η ένταση της ενίσχυσης είναι 70 %, η διαφορά κέρδους από το 13 % έως το 20 % κατανέμεται ως εξής: 70 % στο κράτος μέλος και 30 % στον επενδυτή ευρυζωνικών συνδέσεων.

¹⁰⁹ Για παράδειγμα, σε περίπτωση που ένας μέτοχος κατέχει το 40 % των μετοχών της δικαιούχου εταιρείας και η καθαρή παρούσα αξία (ΚΠΑ) της εταιρείας χρησιμοποιώντας το εύλογο κέρδος ως προεξοφλητικό επιτόκιο είναι X, εάν ο μέτοχος πωλήσει τις μετοχές του για συνολικό ποσό Y, το κράτος μέλος πρέπει να ανακτήσει $Y - 40 \% \cdot X$ από τον εν λόγω μέτοχο.

και ειδικότερα, μεταξύ άλλων, α) στον προσδιορισμό των περιοχών-στόχων (χαρτογράφηση και δημόσια διαβούλευση), β) στην αξιολόγηση της εκπλήρωσης των απαιτήσεων ουσιαστικής αλλαγής και γ) στους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών, μεταξύ άλλων σε περίπτωση διαφορών σε σχέση με οποιαδήποτε από αυτές τις πτυχές.

163. Λόγω της ιδιαίτερης εμπειρογνωσίας των ΕΡΑ όσον αφορά τις εθνικές αγορές, τα κράτη μέλη πρέπει να ζητούν τη γνώμη των ΕΡΑ, οι οποίες είναι οι καταλληλότερες, όσον αφορά: α) τα προϊόντα, τους όρους και τις τιμές χονδρικής πρόσβασης (ενότητα 5.2.4.4)· και β) τις υφιστάμενες υποδομές που υπόκεινται σε ρύθμιση εκ των προτέρων (ενότητα 5.2.4.3). Στην περίπτωση που έχουν ανατεθεί στην ΕΡΑ οι αναγκαίες αρμοδιότητες για να συμμετέχει σε κρατικές παρεμβάσεις με σκοπό την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων, το κράτος μέλος θα πρέπει να αποστέλλει στην ΕΡΑ λεπτομερή περιγραφή των μέτρων ενίσχυσης, τουλάχιστον 2 μήνες πριν από την κοινοποίηση κρατικής ενίσχυσης, ώστε η ΕΡΑ να έχει στη διάθεσή της εύλογο χρονικό διάστημα για να διατυπώσει τη γνώμη της.
164. Σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων των ΕΡΑ βάσει του κανονιστικού πλαισίου, οι ΕΡΑ μπορούν να εκδίδουν κατευθυντήριες γραμμές για τις τοπικές αρχές όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τη διενέργεια ανάλυσης της αγοράς και τους ορισμούς των προϊόντων χονδρικής πρόσβασης και της τιμολόγησης. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το κανονιστικό πλαίσιο και τις συστάσεις που εκδίδει η Επιτροπή¹¹⁰.
165. Εκτός από τη συμμετοχή των ΕΡΑ, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να ζητούν τη γνώμη των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, για παράδειγμα για τη λήψη συμβουλών σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις και για την αποφυγή της χορήγησης δυσανάλογα υψηλού μεριδίου κρατικών πόρων σε μια επιχείρηση, πράγμα που θα ενίσχυε μια (ενδεχομένως ήδη δεσπόζουσα) θέση στην αγορά¹¹¹.
166. Τα κράτη μέλη μπορούν να συστήνουν εθνικά κέντρα ικανοτήτων, όπως αρμόδια γραφεία ευρυζωνικότητας, που μπορούν να βοηθούν τις δημόσιες αρχές να σχεδιάζουν κρατικές παρεμβάσεις για τη στήριξη της ανάπτυξης ευρυζωνικών δικτύων¹¹².

¹¹⁰ Τούτο αναμένεται να αυξήσει τη διαφάνεια, να μειώσει τον διοικητικό φόρτο των τοπικών αρχών και μπορεί να σημαίνει ότι οι ΕΡΑ δεν θα πρέπει να αναλύουν κάθε υπόθεση κρατικής ενίσχυσης χωριστά.

¹¹¹ Βλ., για παράδειγμα, γνωμοδότηση αριθ. 12-A-02 της γαλλικής αρχής ανταγωνισμού, της 17ης Ιανουαρίου 2012, σχετικά με αίτημα γνωμοδότησης της επιτροπής οικονομίας, βιώσιμης ανάπτυξης και χωροταξίας της γερουσίας σχετικά με το πλαίσιο συμμετοχής των τοπικών αρχών στην ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής ταχύτητας [Avis No 12-A-02 du 17 janvier 2012 de l'Autorité de la concurrence relatif à une demande d'avis de la Commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit].

¹¹² Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2008) 6705 τελικό της Επιτροπής, της 5ης Νοεμβρίου 2008, υπόθεση N 237/08 – Γερμανία – Broadband support in Niedersachsen (ΕΕ C 18 της 24.1.2009, σ. 1)· απόφαση C(2012) 8223 final της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2012, υπόθεση SA.33671 (2012/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – National Broadband scheme for the UK – Broadband Delivery UK (ΕΕ C 16 της 19.1.2013, σ. 2) και απόφαση C(2016) 3208 final της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 2016, υπόθεση SA.40720 (2016/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – Broadband Delivery UK (ΕΕ C 323 της 2.9.2016, σ. 2).

5.2.5 Διαφάνεια, υποβολή εκθέσεων, παρακολούθηση της ενίσχυσης

167. Τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στην ενότητα 7 για τη διαφάνεια, την υποβολή εκθέσεων και την παρακολούθηση.

5.3 Αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές

168. Οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη σταθερών και κινητών δικτύων ενδέχεται να έχουν αρνητικές συνέπειες από άποψη στρεβλώσεων της αγοράς και επιπτώσεων στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.
169. Η Επιτροπή αξιολογεί τη σοβαρότητα της στρέβλωσης του ανταγωνισμού και των επιπτώσεων στις συναλλαγές με βάση τον αντίκτυπο στους ανταγωνιστές και τον πιθανό παραγκωνισμό των ιδιωτικών επενδύσεων. Η δημόσια στήριξη μπορεί επίσης να ενθαρρύνει τους τοπικούς παρόχους υπηρεσιών να χρησιμοποιούν υπηρεσίες που προσφέρονται από το χρηματοδοτούμενο με κρατικούς πόρους δίκτυο αντί των υπηρεσιών που παρέχονται υπό τους όρους της αγοράς. Επίσης, όταν ο δικαιούχος της ενίσχυσης είναι πιθανό να είναι επιχείρηση που κατέχει ήδη δεσπόζουσα θέση στην αγορά ή ενδέχεται να αποκτήσει δεσπόζουσα θέση λόγω της δημόσιας επένδυσης, η ενίσχυση θα μπορούσε να εξασθενίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις που μπορούν να ασκήσουν οι ανταγωνιστές. Ακόμη και αν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι στρεβλώσεις εντοπίζονται μόνο σε επιμέρους περιπτώσεις, τα καθεστώτα ενίσχυσης ενδέχεται σε σωρευτική βάση να εξακολουθούν να συνεπάγονται υψηλά επίπεδα στρεβλώσεων.

5.4 Στάθμιση των θετικών αποτελεσμάτων της ενίσχυσης έναντι των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

170. Η Επιτροπή θα σταθμίζει τα θετικά αποτελέσματα της σχεδιαζόμενης ενίσχυσης στις υποστηριζόμενες οικονομικές δραστηριότητες με τις πραγματικές και δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στους όρους των συναλλαγών. Για να είναι η κρατική ενίσχυση συμβατή με την εσωτερική αγορά, τα θετικά αποτελέσματα πρέπει να υπερτερούν των αρνητικών επιπτώσεών της.
171. Πρώτον, η Επιτροπή θα αξιολογεί τα θετικά αποτελέσματα της ενίσχυσης στις υποστηριζόμενες οικονομικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της συμβολής της στην επίτευξη των στόχων της ψηφιακής πολιτικής. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδεικνύει, βάσει ανάλυσης εναλλακτικών σεναρίων, ότι το μέτρο επιφέρει θετικά αποτελέσματα σε σύγκριση με την κατάσταση που θα επικρατούσε χωρίς την ενίσχυση. Όπως αναφέρεται στην ενότητα 5.2.1, τα θετικά αποτελέσματα μπορεί να περιλαμβάνουν την επίτευξη των στόχων της κρατικής παρέμβασης, όπως την ανάπτυξη ενός νέου δικτύου στην αγορά το οποίο θα παρέχει πρόσθετη χωρητικότητα και ταχύτητα, καθώς και χαμηλότερες τιμές και καλύτερες επιλογές για τους τελικούς χρήστες, υψηλότερη ποιότητα και καινοτομία. Αυτό θα οδηγήσει επίσης σε μεγαλύτερη πρόσβαση των τελικών χρηστών σε διαδικτυακούς πόρους και είναι πιθανό να τονώσει την αύξηση της ζήτησης. Ως αποτέλεσμα, αυτό μπορεί να συμβάλει επίσης στην ολοκλήρωση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς και να αποφέρει οφέλη στην οικονομία της Ένωσης συνολικά.
172. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει επίσης υπόψη, κατά περίπτωση, το αν η ενίσχυση επιφέρει άλλα θετικά αποτελέσματα, για παράδειγμα βελτιώσεις στην

ενεργειακή απόδοση των λειτουργιών του δικτύου, ή πολιτικές της Ένωσης όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

173. Δεύτερον, τα κράτη μέλη πρέπει να αποδεικνύουν ότι οι αρνητικές επιπτώσεις περιορίζονται στο ελάχιστο αναγκαίο. Κατά τον σχεδιασμό του μέτρου και λαμβανομένων υπόψη της αναγκαιότητας, της καταλληλότητας και της αναλογικότητας της ενίσχυσης (ενότητες 5.2.2, 5.2.2 και 5.2.4) τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεκτιμούν, για παράδειγμα, το μέγεθος των έργων, τα επιμέρους και σωρευτικά ποσά ενίσχυσης, τα χαρακτηριστικά των δικαιούχων (για παράδειγμα, αν διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά), και τα χαρακτηριστικά των περιοχών-στόχων (για παράδειγμα, τον αριθμό των δικτύων υψηλών επιδόσεων που υπάρχουν ή κατ' αξιόπιστο τρόπο σχεδιάζονται σε μια δεδομένη περιοχή). Προκειμένου να παρέχεται στην Επιτροπή η δυνατότητα να αξιολογεί τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να υποβάλλουν οποιαδήποτε εκτίμηση επιπτώσεων έχουν στη διάθεσή τους, καθώς και εκ των υστέρων αξιολογήσεις που έχουν διενεργηθεί για παρόμοια προγενέστερα καθεστάτα.

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΑΦΟΜΟΙΩΣΗΣ

174. Η διαθεσιμότητα ενός ευρυζωνικού δικτύου αποτελεί προϋπόθεση για τη δυνατότητα συνδρομής σε ευρυζωνικές υπηρεσίες. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό θα μπορούσε να μην επαρκεί για να διασφαλιστεί ότι θα ικανοποιηθούν οι ανάγκες των τελικών χρηστών (που αναφέρονται κυρίως στις παραγράφους 53 και 61) και ότι θα προκύψουν τα οφέλη για την κοινωνία συνολικά.
175. Ο λόγος για αυτό μπορεί να είναι η σχετικά μικρή τάση των τελικών χρηστών να γίνονται συνδρομητές ευρυζωνικών υπηρεσιών. Η εν λόγω μικρή τάση μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως οι εξής: α) ο οικονομικός αντίκτυπος του κόστους συνδρομής σε ευρυζωνικές υπηρεσίες για τους τελικούς χρήστες γενικά ή για ορισμένες κατηγορίες τελικών χρηστών που βρίσκονται σε επισφαλή κατάσταση· και β) η άγνοια σχετικά με τα οφέλη που θα αποφέρει η συνδρομή σε ευρυζωνικές υπηρεσίες.
176. Τα μέτρα για τη ζήτηση, όπως τα κουπόνια, έχουν σχεδιαστεί για τη μείωση του κόστους για τους τελικούς χρήστες και μπορεί να είναι χρήσιμα για την αντιμετώπιση συγκεκριμένης ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά την αφομοίωση των διαθέσιμων ευρυζωνικών υπηρεσιών. Η ευρεία και οικονομικά προσιτή πρόσβαση σε συνδεσιμότητα παράγει θετικές εξωγενείς επιδράσεις λόγω της ικανότητάς της να επιταχύνει την ανάπτυξη και την καινοτομία σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Όταν δεν είναι δυνατή η διασφάλιση οικονομικά προσιτής πρόσβασης σε ικανοποιητικές ευρυζωνικές υπηρεσίες λόγω, για παράδειγμα, υψηλών τιμών λιανικής, οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να αντιμετωπίσουν την εν λόγω ανεπάρκεια της αγοράς. Στις περιπτώσεις αυτές, η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα.
177. Τα κουπόνια δεν συνιστούν ενίσχυση προς τους τελικούς χρήστες, συμπεριλαμβανομένων μεμονωμένων καταναλωτών, εάν οι εν λόγω τελικοί χρήστες δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Ωστόσο, τα κουπόνια ενδέχεται να συνιστούν ενίσχυση όσον αφορά τους τελικούς χρήστες εάν αυτοί ασκούν οικονομική δραστηριότητα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 1 της

Συνθήκης. Εντούτοις, στις περισσότερες περιπτώσεις, η εν λόγω ενίσχυση θα μπορούσε να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας¹¹³, λαμβανομένης υπόψη της περιορισμένης αξίας των κουπονιών.

178. Η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβεβαιώνει ότι όταν χορηγείται πλεονέκτημα σε τελικούς χρήστες, όπως μεμονωμένοι καταναλωτές που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα, αυτό μπορεί και πάλι να ισοδυναμεί με πλεονέκτημα υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων και μπορεί, επομένως, να συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης¹¹⁴.
179. Επομένως, τα κουπόνια μπορούν να συνιστούν ενίσχυση σε επιχειρήσεις του τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών οι οποίες θα είναι σε θέση να βελτιώσουν ή να αυξήσουν την προσφορά υπηρεσιών τους χρησιμοποιώντας τα υφιστάμενα ευρυζωνικά δίκτυα και, ως εκ τούτου, να ενισχύσουν τη θέση τους στην αγορά εις βάρος άλλων επιχειρήσεων του ευρυζωνικού τομέα. Οι επιχειρήσεις αυτές υπόκεινται σε έλεγχο κρατικών ενισχύσεων, εάν το πλεονέκτημα που λαμβάνουν υπερβαίνει τα επίπεδα ενίσχυσης ήσσονος σημασίας.
180. Δεν μπορούν να προβλεφθούν μέτρα κουπονιών για περιοχές όπου δεν υπάρχει δίκτυο που να παρέχει τις επιλέξιμες υπηρεσίες.

6.1 Κοινωνικά κουπόνια

181. Τα κοινωνικά κουπόνια αποσκοπούν στη στήριξη ορισμένων μεμονωμένων καταναλωτών για την προμήθεια ή τη διατήρηση ευρυζωνικών υπηρεσιών. Μπορούν να θεωρηθούν συμβατά με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο α) της Συνθήκης, ως «ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρος προς μεμονωμένους καταναλωτές, υπό τον όρο ότι χορηγούνται χωρίς διάκριση προελεύσεως των προϊόντων».
182. Για να είναι συμβατά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο α) της Συνθήκης, τα κοινωνικά κουπόνια πρέπει να προορίζονται αποκλειστικά για συγκεκριμένες κατηγορίες μεμονωμένων καταναλωτών των οποίων η οικονομική κατάσταση δικαιολογεί τη χορήγηση ενίσχυσης για κοινωνικούς λόγους (για παράδειγμα, οικογένειες χαμηλού εισοδήματος, σπουδαστές, μαθητές κ.λπ.)¹¹⁵. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν, βάσει αντικειμενικών

¹¹³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 352 της 24.12.2013, σ. 1).

¹¹⁴ Απόφαση της 4ης Μαρτίου 2009, Ιταλία κατά Επιτροπής, T-424/05, EU:C:2009:49, σκέψη 108· απόφαση της 28ης Ιουλίου 2011, Mediaset κατά Επιτροπής, C-403/10 P, EU:C:2011:533, σκέψη 81.

¹¹⁵ Βλ. αποφάσεις της Επιτροπής: C(2020) 8441 final, της 4ης Δεκεμβρίου 2020, υπόθεση SA.57357 (2020/N) – Ελλάδα – Σύστημα κουπονιών ευρυζωνικής σύνδεσης για σπουδαστές (ΕΕ C 41 της 5.2.2021, σ. 4)· C(2020) 5269 final, της 4ης Αυγούστου 2020, υπόθεση SA.57495 (2020/N) – Ιταλία – Κουπόνια ευρυζωνικής σύνδεσης για ορισμένες κατηγορίες οικογενειών (ΕΕ C 326 της 2.10.2020, σ. 9).

κριτηρίων, τις κατηγορίες καταναλωτών στις οποίες σκοπεύουν να απευθύνουν τα συστήματα κοινωνικών κουπονιών¹¹⁶.

183. Επιλέξιμες δαπάνες μπορεί να είναι το μηνιαίο τέλος, το πάγιο¹¹⁷ κόστος εγκατάστασης και ο αναγκαίος τερματικός εξοπλισμός του καταναλωτή για την πρόσβαση στις ευρυζωνικές υπηρεσίες. Οι δαπάνες για εσωτερική καλωδίωση και για κάποια περιορισμένη ανάπτυξη στην ιδιοκτησία των καταναλωτών ή σε δημόσια περιουσία που γειτνιάζει με την ιδιοκτησία των καταναλωτών μπορούν επίσης να είναι επιλέξιμες στον βαθμό που είναι αναγκαίες και επικουρικές για την παροχή της υπηρεσίας.
184. Τα κοινωνικά κουπόνια μπορούν να χρησιμοποιούνται για τη συνδρομή σε νέες ευρυζωνικές υπηρεσίες ή για τη διατήρηση υφιστάμενων συνδρομών (στο εξής: επιλέξιμες υπηρεσίες).
185. Η απαίτηση να αποφεύγεται κάθε διάκριση που βασίζεται στην καταγωγή των προϊόντων (βλέπε παράγραφο 181) πληρούται με τη συμμόρφωση προς την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Οι καταναλωτές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν κοινωνικά κουπόνια για την προμήθεια επιλέξιμων ευρυζωνικών υπηρεσιών από οποιονδήποτε πάροχο είναι σε θέση να τις παρέχει, ανεξάρτητα από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την παροχή της υπηρεσίας. Το σύστημα κοινωνικών κουπονιών πρέπει να διασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των πιθανών παρόχων υπηρεσιών και να προσφέρει στους καταναλωτές την ευρύτερη δυνατή επιλογή παρόχων. Για τον σκοπό αυτό, το κράτος μέλος πρέπει να δημιουργήσει διαδικτυακό μητρώο όλων των επιλέξιμων παρόχων υπηρεσιών ή να εφαρμόσει ισοδύναμη εναλλακτική μέθοδο για να διασφαλίζει τη διαφάνεια και τον ανοικτό και άνευ διακρίσεων χαρακτήρα της κρατικής παρέμβασης. Οι καταναλωτές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμβουλευονται τις πληροφορίες σχετικά με όλες τις επιχειρήσεις που είναι σε θέση να παρέχουν τις επιλέξιμες υπηρεσίες. Όλες οι επιχειρήσεις που είναι σε θέση να παρέχουν τις επιλέξιμες ευρυζωνικές υπηρεσίες βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων (για παράδειγμα, ικανότητα συμμόρφωσης με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών) πρέπει να έχουν τη δυνατότητα, κατόπιν αιτήματος, να συμπεριληφθούν στο διαδικτυακό μητρώο ή σε οποιοδήποτε εναλλακτικό μέσο έχει επιλέξει το κράτος μέλος. Το μητρώο (ή το εναλλακτικό μέσο που έχει επιλεγεί) μπορεί επίσης να παρέχει πρόσθετες πληροφορίες για να συνδράμει τους καταναλωτές, όπως το είδος της υπηρεσίας που παρέχεται από τις διάφορες επιχειρήσεις.
186. Τα κράτη μέλη πρέπει να διεξάγουν δημόσια διαβούλευση σχετικά με τα κύρια χαρακτηριστικά του συστήματος. Η δημόσια διαβούλευση πρέπει να διαρκεί τουλάχιστον 30 ημέρες.
187. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν πρόσθετες ασφαλιστικές δικλίδες για την αποφυγή πιθανής κατάχρησης των κοινωνικών κουπονιών από καταναλωτές, παρόχους υπηρεσιών ή άλλους εμπλεκόμενους δικαιούχους. Για παράδειγμα, σε

¹¹⁶ Οι εθνικοί κανόνες μπορούν να προβλέπουν διάφορα μέσα εφαρμογής. Για παράδειγμα, τα συστήματα κοινωνικών κουπονιών μπορεί να προβλέπουν προγραμματιζόμενες πληρωμές απευθείας στους καταναλωτές ή απευθείας στον πάροχο υπηρεσιών που έχουν επιλέξει οι καταναλωτές.

¹¹⁷ Πάγιες δαπάνες είναι αυτές που ισχύουν για όλους τους καταναλωτές ανεξάρτητα από την ιδιαίτερη κατάστασή τους.

ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες επιδοτείται μόνο η συνδρομή σε νέες επιλέξιμες υπηρεσίες, ενδέχεται να είναι αναγκαίες πρόσθετες ασφαλιστικές δικλείδες ώστε να διασφαλίζεται ότι τα κοινωνικά κουπόνια δεν θα χρησιμοποιηθούν για την προμήθεια ευρυζωνικών υπηρεσιών όταν άλλο μέλος του ίδιου νοικοκυριού έχει ήδη συνδρομή σε επιλέξιμη υπηρεσία.

188. Επίσης, τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στην ενότητα 7 για τη διαφάνεια, την υποβολή εκθέσεων και την παρακολούθηση.

6.2 Κουπόνια συνδεσιμότητας

189. Μπορούν να σχεδιάζονται κουπόνια συνδεσιμότητας για ευρύτερες κατηγορίες τελικών χρηστών (για παράδειγμα, κουπόνια συνδεσιμότητας για καταναλωτές ή για ορισμένες επιχειρήσεις, όπως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις), με σκοπό να δίνονται κίνητρα για την αφομοίωση ευρυζωνικών υπηρεσιών που συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας οικονομικής δραστηριότητας. Τα εν λόγω μέτρα μπορούν να κηρύσσονται συμβατά με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.
190. Η Επιτροπή θα θεωρεί τα μέτρα αυτά συμβατά εάν συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας οικονομικής δραστηριότητας (πρώτος όρος), χωρίς να αλλοιώνουν αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών, κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον (δεύτερος όρος).

6.2.1 Πρώτος όρος: διευκόλυνση της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας

191. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα συστήματα κουπονιών συνδεσιμότητας που συμβάλλουν αποτελεσματικά στην αφομοίωση ορισμένων ευρυζωνικών υπηρεσιών μπορούν να διευκολύνουν την ανάπτυξη σειράς οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω της αύξησης της συνδεσιμότητας και της πρόσβασης σε ευρυζωνικές υπηρεσίες στις περιπτώσεις που υπάρχει ανεπάρκεια της αγοράς όσον αφορά τη χρήση των σχετικών υπηρεσιών¹¹⁸.
192. Τα κράτη μέλη πρέπει να αποδεικνύουν ότι τα συστήματα κουπονιών συνδεσιμότητας έχουν χαρακτήρα κινήτρου.
193. Τα κουπόνια συνδεσιμότητας θα πρέπει να καλύπτουν μόνο έως και το 50 % των επιλέξιμων δαπανών¹¹⁹. Επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να είναι το μηνιαίο τέλος, το πάγιο κόστος εγκατάστασης και ο αναγκαίος τερματικός εξοπλισμός του τελικού χρήστη για την πρόσβαση στις ευρυζωνικές υπηρεσίες. Οι δαπάνες για εσωτερική καλωδίωση και για κάποια περιορισμένη ανάπτυξη στις ιδιοκτησίες των τελικών χρηστών ή σε δημόσια περιουσία που γειτνιάζει με τις ιδιοκτησίες των τελικών χρηστών μπορούν επίσης να είναι επιλέξιμες στον βαθμό που είναι αναγκαίες και επικουρικές για την παροχή της υπηρεσίας.

¹¹⁸ Οι εθνικοί κανόνες μπορούν να προβλέπουν διάφορα μέσα εφαρμογής. Για παράδειγμα, ένα σύστημα κουπονιών συνδεσιμότητας μπορεί να προβλέπει πληρωμές απευθείας στους τελικούς χρήστες ή απευθείας στον πάροχο υπηρεσιών που έχουν επιλέξει οι τελικοί χρήστες.

¹¹⁹ Βλέπε απόφαση της Επιτροπής C(2021) 9549 final της 15ης Δεκεμβρίου 2021, υπόθεση SA.57496 (2021/N) — Ιταλία — Broadband vouchers for SMEs (EE C 33 της 21.1.2022, σ. 1).

6.2.2 *Δεύτερος όρος: η ενίσχυση δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον*

194. Οι κρατικές ενισχύσεις θα πρέπει να στοχεύουν σε καταστάσεις στις οποίες μια ενίσχυση μπορεί να επιφέρει ουσιαστική βελτίωση, την οποία δεν μπορεί να επιτύχει από μόνη της η αγορά, δηλαδή σε καταστάσεις στις οποίες η ενίσχυση είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά την αφομοίωση των σχετικών ευρυζωνικών υπηρεσιών. Για παράδειγμα, εάν τα συστήματα κουπονιών συνδεσιμότητας δεν στοχεύουν στην κάλυψη των αναγκών των τελικών χρηστών όσον αφορά την αφομοίωση (π.χ. εάν τα κουπόνια χρησιμοποιούνται καταχρηστικά για τη στήριξη της ανάπτυξης αντί για την παροχή κινήτρων στη ζήτηση) ή δεν σέβονται την τεχνολογική ουδετερότητα, τα εν λόγω καθεστώτα δεν αποτελούν κατάλληλο μέσο πολιτικής. Στις περιπτώσεις αυτές, οι ενισχύσεις με τη μορφή κουπονιών θα αλλοίωναν αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών, κατά τρόπο αντίθετο προς το κοινό συμφέρον και, επομένως, δεν είναι πιθανό να κηρυχθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά.
195. Τα κουπόνια συνδεσιμότητας δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται για τη διατήρηση υφιστάμενων υπηρεσιών. Τα κουπόνια μπορούν να χρησιμοποιούνται για την προμήθεια νέας υπηρεσίας ή για την αναβάθμιση υφιστάμενης υπηρεσίας. Όταν τα κουπόνια συνδεσιμότητας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αναβάθμιση υφιστάμενης συνδρομής, τα κράτη μέλη πρέπει να αποδείξουν ότι το σύστημα κουπονιών δεν στρεβλώνει αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό σε επίπεδο λιανικής και χονδρικής, για παράδειγμα ότι δεν θα δημιουργήσει δυσανάλογα απροσδόκητα κέρδη για ορισμένους φορείς εκμετάλλευσης, ενώ θα είναι αδικαιολόγητα επιζήμιο για άλλους φορείς.
196. Τα κουπόνια συνδεσιμότητας πρέπει να τηρούν την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Οι τελικοί χρήστες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν κουπόνια συνδεσιμότητας για να προμηθεύονται επιλέξιμες ευρυζωνικές υπηρεσίες από οποιονδήποτε πάροχο είναι σε θέση να τις παρέχει, ανεξάρτητα από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την παροχή της υπηρεσίας. Τα καθεστώτα κουπονιών συνδεσιμότητας πρέπει να διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των πιθανών παρόχων υπηρεσιών και να προσφέρουν στους τελικούς χρήστες την ευρύτερη δυνατή επιλογή παρόχων. Για τον σκοπό αυτό, το κράτος μέλος πρέπει να δημιουργήσει διαδικτυακό μητρώο όλων των επιλέξιμων παρόχων υπηρεσιών ή να εφαρμόσει ισοδύναμη εναλλακτική μέθοδο για να διασφαλίζει τη διαφάνεια και τον ανοικτό και άνευ διακρίσεων χαρακτήρα της κρατικής παρέμβασης. Οι τελικοί χρήστες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμβουλευονται τις πληροφορίες σχετικά με όλες τις επιχειρήσεις που είναι σε θέση να παρέχουν τις επιλέξιμες υπηρεσίες. Όλες οι επιχειρήσεις που είναι σε θέση να παρέχουν τις επιλέξιμες υπηρεσίες, βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων (όπως, για παράδειγμα, η ικανότητα συμμόρφωσης με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών), πρέπει να έχουν τη δυνατότητα, κατόπιν αιτήματος, να συμπεριληφθούν στο μητρώο ή σε οποιοδήποτε εναλλακτικό μέσο έχει επιλέξει το κράτος μέλος. Το μητρώο (ή το εναλλακτικό μέσο που έχει επιλεγεί) μπορεί επίσης να παρέχει πρόσθετες πληροφορίες για να συνδράμει τους τελικούς χρήστες, όπως το είδος της υπηρεσίας που παρέχεται από τις διάφορες επιχειρήσεις.
197. Προκειμένου να ελαχιστοποιούνται οι στρεβλώσεις της αγοράς, τα κράτη μέλη πρέπει να διενεργούν αξιολόγηση της αγοράς, ώστε να προσδιορίζουν τους επιλέξιμους

παρόχους στην περιοχή και να συλλέγουν πληροφορίες για τον υπολογισμό του μεριδίου της αγοράς που αυτοί κατέχουν. Η αξιολόγηση της αγοράς πρέπει να προσδιορίζει αν το σύστημα κουπονιών θα μπορούσε να προσφέρει δυσανάλογο πλεονέκτημα σε ορισμένους παρόχους σε βάρος άλλων, ενισχύοντας έτσι, ενδεχομένως, τη δεσπόζουσα θέση τους στην (τοπική) αγορά. Η αξιολόγηση της αγοράς πρέπει επίσης να προσδιορίζει την πραγματική ανάγκη εφαρμογής συστήματος κουπονιών συνδεσιμότητας, μέσω της σύγκρισης της κατάστασης στην περιοχή ή στις περιοχές παρέμβασης με την κατάσταση σε άλλες περιοχές του κράτους μέλους ή της Ένωσης. Οι τάσεις όσον αφορά την αφομοίωση από τους τελικούς χρήστες μπορούν επίσης να εξετάζονται για την αξιολόγηση και τη λήψη αποφάσεων σχετικά με το σύστημα κουπονιών.

198. Τα κράτη μέλη πρέπει να διεξάγουν δημόσια διαβούλευση σχετικά με τα κύρια χαρακτηριστικά του συστήματος. Η δημόσια διαβούλευση πρέπει να διαρκεί τουλάχιστον 30 ημέρες.
199. Για να είναι επιλέξιμος, ένας πάροχος ευρυζωνικών υπηρεσιών, όταν είναι κάθετα ολοκληρωμένος και έχει μερίδιο αγοράς λιανικής άνω του 25 %, πρέπει να προσφέρει, στην αντίστοιχη αγορά χονδρικής πρόσβασης, προϊόντα χονδρικής πρόσβασης βάσει των οποίων κάθε αιτών πρόσβαση θα είναι σε θέση να παρέχει τις επιλέξιμες υπηρεσίες υπό ανοικτούς, διαφανείς και άνευ διακρίσεων όρους. Η τιμή χονδρικής πρόσβασης πρέπει να καθορίζεται σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στην ενότητα 5.2.4.4.4.
200. Για να περιοριστούν οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, η διάρκεια των συστημάτων κουπονιών συνδεσιμότητας δεν πρέπει καταρχήν να υπερβαίνει τα 3 έτη¹²⁰. Η ισχύς των κουπονιών για μεμονωμένους τελικούς χρήστες δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 2 έτη.
201. Επίσης, τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στην ενότητα 7 για τη διαφάνεια, την υποβολή εκθέσεων και την παρακολούθηση.

7. ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

7.1 Διαφάνεια

202. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν τις ακόλουθες πληροφορίες στην εφαρμογή Transparency Award Module¹²¹ της Επιτροπής ή σε εμπεριστατωμένο δικτυακό τόπο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο:
  - α) το πλήρες κείμενο της απόφασης έγκρισης του καθεστώτος ενισχύσεων ή της μεμονωμένης ενίσχυσης και τις σχετικές διατάξεις εφαρμογής, ή σχετικό σύνδεσμο·

¹²⁰ Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με την επιφύλαξη της αξιολόγησης της Επιτροπής, η ισχύς ενός μέτρου κουπονιών συνδεσιμότητας μπορεί να παραταθεί εάν αυτό αιτιολογείται δεόντως, υπό την προϋπόθεση ότι δεν αλλοιώνονται αδικαιολόγητα οι όροι των συναλλαγών, κατά τρόπο αντίθετο προς το κοινό συμφέρον.

¹²¹ Δημόσια αναζήτηση στη βάση δεδομένων «Διαφάνεια των Κρατικών Ενισχύσεων», η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=el>

- β) πληροφορίες σχετικά με κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγήθηκε και υπερβαίνει τα 100 000 EUR, σύμφωνα με το παράρτημα II.
203. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 202.β) πρέπει να δημοσιεύονται εντός 6 μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης ή, για ενισχύσεις υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, εντός 1 έτους από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της φορολογικής δήλωσης¹²².
204. Τα κράτη μέλη πρέπει να οργανώνουν τους εμπεριστατωμένους δικτυακούς τόπους τους για τις κρατικές ενισχύσεις, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 202, κατά τρόπο που να καθιστά δυνατή την εύκολη πρόσβαση στις πληροφορίες. Για τις ενισχύσεις που είναι παράνομες αλλά στη συνέχεια κρίθηκαν συμβατές, τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν τις πληροφορίες εντός 6 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης της Επιτροπής με την οποία η ενίσχυση κηρύχθηκε συμβατή.
205. Για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις βάσει της Συνθήκης, οι πληροφορίες πρέπει να είναι διαθέσιμες για τουλάχιστον 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Οι πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται σε κοινόχρηστο μορφότυπο δεδομένων λογιστικού φύλλου που επιτρέπει την αναζήτηση, την εξαγωγή, την καταφόρτωση και την εύκολη δημοσίευση στο διαδίκτυο, για παράδειγμα σε μορφότυπο CSV ή XML. Το ευρύ κοινό πρέπει να έχει πρόσβαση στον δικτυακό τόπο χωρίς περιορισμούς, μεταξύ άλλων και χωρίς προηγούμενη εγγραφή χρήστη.
206. Η Επιτροπή θα δημοσιεύει στον δικτυακό της τόπο τον σύνδεσμο προς τον δικτυακό τόπο για τις εθνικές ή περιφερειακές κρατικές ενισχύσεις που αναφέρεται στην παράγραφο 202.

7.2 Υποβολή εκθέσεων

207. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1589¹²³ του Συμβουλίου και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής¹²⁴, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις στην Επιτροπή για κάθε μέτρο ενίσχυσης που εγκρίνεται βάσει των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.
208. Εκτός από τις ετήσιες εκθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 207, τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν ανά διετία στην Επιτροπή έκθεση η οποία περιέχει βασικές πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα ενίσχυσης που εγκρίνονται βάσει των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, σύμφωνα με το παράρτημα III.

---

¹²² Εάν δεν υφίσταται τυπική απαίτηση για την υποβολή ετήσιας δήλωσης, η 31η Δεκεμβρίου του έτους για το οποίο χορηγήθηκε η ενίσχυση θα θεωρείται η ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης για σκοπούς καταχώρισης.

¹²³ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9).

¹²⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

7.3 Παρακολούθηση

209. Τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν λεπτομερή αρχεία σχετικά με όλα τα μέτρα ενίσχυσης. Τα εν λόγω αρχεία πρέπει να περιέχουν όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για να διαπιστωθεί ότι πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις συμβατότητας που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τα αρχεία αυτά επί 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης και να τα παρέχουν στην Επιτροπή κατόπιν σχετικού αιτήματος.

8. ΣΧΕΔΙΟ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

210. Για να υπάρξουν όσο το δυνατόν λιγότερες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και των συναλλαγών, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει την υπαγωγή καθεστώτων σε εκ των υστέρων αξιολόγηση, ώστε να εξακριβώσει α) αν έχουν επαληθευτεί οι παραδοχές και οι προϋποθέσεις στις οποίες βασίστηκε η απόφαση με την οποία η ενίσχυση κηρύχθηκε συμβατή· β) την αποτελεσματικότητα του μέτρου ενίσχυσης υπό το πρίσμα των προκαθορισμένων στόχων· γ) τις επιπτώσεις του μέτρου ενίσχυσης στις αγορές και τον ανταγωνισμό και ότι, καθ' όλη τη διάρκεια του καθεστώτος ενισχύσεων, δεν προκύπτουν αδικαιολόγητες στρεβλωτικές επιπτώσεις σε βάρος των συμφερόντων της Ένωσης¹²⁵.
211. Εκ των υστέρων αξιολόγηση θα απαιτείται για καθεστώτα με μεγάλους προϋπολογισμούς ενίσχυσης, ή τα οποία περιέχουν καινοτόμα χαρακτηριστικά, ή όταν προβλέπονται σημαντικές αλλαγές στην αγορά ή σημαντικές τεχνολογικές ή κανονιστικές αλλαγές. Σε κάθε περίπτωση, θα απαιτείται εκ των υστέρων αξιολόγηση για καθεστώτα με προϋπολογισμό κρατικής ενίσχυσης ή λογιστικές δαπάνες άνω των 150 εκατ. EUR σε ένα δεδομένο έτος ή άνω των 750 εκατ. EUR για τη συνολική διάρκεια τους. Η συνολική διάρκεια των καθεστώτων περιλαμβάνει τη συνδυασμένη διάρκεια του καθεστώτος και κάθε προηγούμενου καθεστώτος που καλύπτει παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, αρχής γενομένης από τη δημοσίευση των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών. Λαμβανομένων υπόψη των στόχων της αξιολόγησης, και προκειμένου να μην επιβληθεί δυσανάλογη επιβάρυνση στα κράτη μέλη και σε μικρότερα έργα ενισχύσεων, εκ των υστέρων αξιολογήσεις απαιτούνται μόνο για καθεστώτα ενισχύσεων με συνολική διάρκεια που υπερβαίνει τα 3 έτη, αρχής γενομένης από τη δημοσίευση των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.
212. Υπάρχει δυνατότητα απαλλαγής από την απαίτηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης για καθεστώτα ενισχύσεων τα οποία αποτελούν άμεσο διάδοχο καθεστώτων που καλύπτουν παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, που έχουν υποβληθεί σε αξιολόγηση και επί των οποίων έχει εκδοθεί τελική έκθεση αξιολόγησης σύμφωνα με το σχέδιο αξιολόγησης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή και για οποία δεν έχουν προκύψει αρνητικά πορίσματα. Κάθε καθεστώς του οποίου η τελική έκθεση αξιολόγησης δεν συμμορφώνεται με το εγκεκριμένο σχέδιο αξιολόγησης πρέπει να αναστέλλεται με άμεση ισχύ.
213. Ο στόχος της αξιολόγησης είναι η επαλήθευση του αν έχουν εκπληρωθεί οι παραδοχές και προϋποθέσεις βάσει των οποίων κηρύχθηκε συμβατό το καθεστώς,

¹²⁵ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση C(2012) 8223 final της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2012, υπόθεση SA.33671 (2012/N) – Ηνωμένο Βασίλειο – National Broadband scheme for the UK – Broadband Delivery UK (EE C 16 της 19.1.2013, σ. 2).

ειδικότερα η αναγκαιότητα και η αποτελεσματικότητα του μέτρου ενίσχυσης με βάση τους γενικούς και ειδικούς στόχους του. Θα πρέπει επίσης να αξιολογείται ο αντίκτυπος του καθεστώτος στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές.

214. Όσον αφορά τα καθεστώτα ενισχύσεων που υπόκεινται στην απαίτηση αξιολόγησης που αναφέρεται στην παράγραφο 211, τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν προσχέδιο αξιολόγησης, το οποίο θα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αξιολόγησης του καθεστώτος από την Επιτροπή. Το σχέδιο πρέπει να κοινοποιείται:
- α) μαζί με το καθεστώς ενισχύσεων, εάν ο σχετικός προϋπολογισμός κρατικών ενισχύσεων του καθεστώτος υπερβαίνει τα 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή τα 750 εκατ. EUR για τη συνολική του διάρκεια·
  - β) εντός 30 εργάσιμων ημερών από οποιαδήποτε σημαντική αλλαγή που οδηγεί σε αύξηση του προϋπολογισμού του καθεστώτος σε περισσότερα από 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή 750 εκατ. EUR για τη συνολική διάρκεια του καθεστώτος·
  - γ) στην περίπτωση καθεστώτων που δεν εμπίπτουν στα στοιχεία α) ή β), εντός 30 εργάσιμων ημερών μετά την εγγραφή σε επίσημους λογαριασμούς δαπανών του καθεστώτος που υπερβαίνουν τα 150 εκατ. EUR σε οποιοδήποτε έτος.
215. Το προσχέδιο αξιολόγησης πρέπει να είναι σύμφωνο με τις κοινές μεθοδολογικές αρχές που παρέχει η Επιτροπή¹²⁶. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν το σχέδιο αξιολόγησης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή.
216. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση πρέπει να διενεργείται από εμπειρογνώμονα που είναι ανεξάρτητος από την αρχή χορήγησης της ενίσχυσης βάσει του σχεδίου αξιολόγησης. Κάθε αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον μία ενδιάμεση και μία τελική έκθεση αξιολόγησης. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν και τις δύο εκθέσεις.
217. Η τελική έκθεση αξιολόγησης πρέπει να υποβάλλεται εγκαίρως στην Επιτροπή ώστε να της παρέχεται η δυνατότητα να εκτιμήσει τυχόν παράταση του καθεστώτος ενίσχυσης και το αργότερο 9 μήνες πριν από τη λήξη του. Η περίοδος αυτή μπορεί να μειώνεται για καθεστώτα στα οποία η απαίτηση αξιολόγησης ενεργοποιείται κατά τα τελευταία 2 έτη εφαρμογής τους. Το ακριβές πεδίο εφαρμογής και η μεθοδολογία κάθε αξιολόγησης που πρόκειται να διενεργηθεί θα καθορίζονται στην απόφαση έγκρισης του καθεστώτος ενίσχυσης. Στην κοινοποίηση κάθε επακόλουθου μέτρου ενίσχυσης με παρόμοιο στόχο πρέπει να περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο λήφθηκαν υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

9. ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

218. Η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις αρχές που ορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές από την επόμενη μέρα της δημοσίευσής τους στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

¹²⁶ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Κοινή μεθοδολογία για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων, 28.5.2014 (SWD(2014) 179 final), ή οποιοδήποτε διάδοχο έγγραφο.

219. Η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις αρχές που ορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές στις κοινοποιηθείσες ενισχύσεις για τις οποίες καλείται να λάβει απόφαση μετά την ημερομηνία δημοσίευσης των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, ακόμη και αν η ενίσχυση κοινοποιήθηκε πριν από την εν λόγω ημερομηνία.
220. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό των εφαρμοστέων κανόνων για την αξιολόγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης¹²⁷, η Επιτροπή θα εφαρμόζει στις παράνομες ενισχύσεις τους κανόνες που ίσχυαν κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις αρχές που ορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές σε περίπτωση χορήγησης παράνομης ενίσχυσης μετά την ημερομηνία δημοσίευσής τους.
221. Η Επιτροπή προτείνει στα κράτη μέλη, βάσει του άρθρου 108 παράγραφος 1 της Συνθήκης, τα ακόλουθα κατάλληλα μέτρα:
- α) τα κράτη μέλη πρέπει να τροποποιήσουν, εφόσον απαιτείται, τα οικεία υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων προκειμένου να τα εναρμονίσουν με την ενότητα 7.1 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, εντός 12 μηνών από τη δημοσίευσή τους στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*
  - β) τα κράτη μέλη θα πρέπει να διατυπώσουν τη ρητή και άνευ όρων συναίνεσή τους όσον αφορά τα προτεινόμενα στο στοιχείο α) κατάλληλα μέτρα (συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων) εντός 2 μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Εάν δεν λάβει απάντηση εντός των 2 μηνών, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν συμφωνεί με τα προταθέντα μέτρα.

---

¹²⁷ ΕΕ C 119 της 22.5.2002, σ. 22.